

Obrana

júl 2007

Začiatok tradície

Na piešťanskom letisku sa v dňoch 16. a 17. júna uskutočnili 1. národné letecké dni, ktorých hlavným programovým partnerom bolo Ministerstvo obrany SR. Otvoril ich minister obrany František Kašícký, ktorého sprevádzal náčelník Generálneho štábu OS SR generál Lubomír Bulík a ďalší zástupcovia ozbrojených síl. Tisíccky návštevníkov mali možnosť oboznámiť sa s leteckou i ďalšou vojenskou technikou, ktorú majú vo výzbroji Ozbrojené sily SR.

Divákov zaujali najmä ukážky vysokej pilotáže pilotov lietadiel Mig-29 a L-39, ale aj vrtuľníkov Mi-17 a Mi-24. Vojenský výsadbári predviedli skupinový zoskok. Dvojica lietadiel L-39 prinútila „Renegáta“ (čiže narušiteľa), v tomto prípade vojenské lietadlo An-26, aby pristálo na ploche piešťanského letiska. Tam jeho osádku, ktorá predtým nereagovala na upozornenia a ocitla sa okrem iného aj v zakázanom priestore nad atómovou elektrárnou, zneškodnila špeciálna zásahová skupina vojenskej polície.

Divákov zaujali aj ukážky činnosti odminovacieho zariadenia Božena, prezreli si vybavenie vojenskej polície, jednotiek protivzdušnej obrany, ale aj logistického zabezpečenia činnosti vojenských jednotiek v poľných podmienkach. Napriek lákadlám mnohých stánkov s občerstvením návštevníkom chutil typický vojenský chlieb z poľnej pekárne. V stane regrutačných stredísk čakali každého informácie o možnosti vstupu do profesionálnych ozbrojených síl a mladších rôzne zaujímavé hry. Na letisku sa predstavila svojím informačným stánkom aj Národná akadémia obrany z Liptovského Mikuláša.

Veľkému záujmu mladších i starších sa tešila expozícia Vojenského historického múzea v Piešťanoch. Najmä replika lietadla Caproni generála M. R. Štefánika, ale aj ďalšie exponáty na voľnej i zakrytej ploche, ako aj dynamické ukážky vojenskej techniky zo zbierok múzea.

Text a foto **Jozef ŽIAK**

OBRANA

Mesačník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XV, č. 7/2007
Do výroby zadané 20. júna 2007

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
Komunikačný odbor

Séfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktori:
Mgr. Michaela FARKAŠOVÁ
tel.: 0960 312 806, 0903 820 195
e-mail: michaela.farkasova@mod.gov.sk

nadporučík Mgr. Vladislav VAVRINEC
tel.: 0960 312 980, 0903 820 854
e-mail: vladislav.vavrinec@mod.gov.sk

plukovník v zálohe Jozef ŽIAK
tel.: 0960 332 755, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mil.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:
Ing. Eleonora BUJACKOVÁ,
tel.: 0960 313 054
e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk

Fotograf:
Peter DOVINA
tel.: 0903 820 698

Tajomníčka redakcie:
Milena SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Grafická úprava:
kapitán Ing. Otakar HRABÁK
Ivana MISKOLCIOVÁ
Lýdia SEVČIKOVÁ
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Adresa redakcie:
Mesačník OBRANA
Komunikačný odbor MO SR
Kutuzovova 8
832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk
www.mosr.sk/obrana

Rozširuje:
Podacie stanice MO SR

Tlač:
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Na titulnej strane záber
z certifikačného cvičenia vo VVP Lešť
Foto **Peter DOVINA**

Nevyžiadateľný obrazový materiál
a rukopisy nevraciamy.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93

Z obsahu

Certifikácia na Lešti

str. 4 – 7

Slováci v Kandaháre

str. 10 – 11

President Masaryk

str. 29 – 31

Ako do misie?

str. 35

Editoriál

Po skončení Dňa otvorených dverí na ministerstve obrany som odpovedal k autobusu detí z Detského domova v Domaniži a stretol som sa so skvelým obrazom. Jedno malé dievčatko sa držalo dlhé minúty ruky vojaka z Levíc, všeličo sa ho zápalisto pýtalo, rozprávalo mu svoje zážitky a ani po dlhom úprimnom kamarátskom objatí sa nevedelo rozlúčiť. Druhá, už študentka, sa so širokým úsmevom tešila zo šatky, ktorú jej na pamiatku daroval vojakov kolega. Tiež sa mi zazdalo, že peknej mladej pani vychovávateľke nebolo všetko jedno, keď prišiel čas na rozlúčkový bozk s mocným chlapákom v uniforme, z ktorého bolo zrazu cítiť viac šarmu ako sily. No a štvrtému Levičanovi, ktorý má taký prirodzený talent zabávača, aký som už dlho nestretol, mávali z už rozbiehajúceho sa autobusu všetky vychovávateľky, riaditeľ, dievčatá aj chalani. Totiž – hoci už nádvorie ministerstva pustlo, deťom z Detského domova sa stále nechcelo odísť – a on ich desiatky minút rozveseloval svojim talentom plným vtipu a pohody. On aj jeho vojenski kamaráti mohli pritom už baliť techniku a čo najrýchlejšie sa chystať na odchod. Ich ľudskosť bola silnejšia.

Priznám sa, bol som dojatý. A hoci deti z detských domovov zrejme najviac potrebujú pocítiť dotyk náklonnosti či záujmu, medzi vojakmi sa páčilo všetkým. Ten záujem a náklonnosť zo strany verejnosti však rovnako potrebujeme aj my v rezorte obrany. Ak by sme sa iba zatvorili za kasárenské brány, aký obraz by postupne mali ľudia o vojakoch? Nevnímali by ich časom len ako tých, ktorí tam kdesi na cvičiskách chladne strieľajú do terčov a v misiách rátať dňami len preto, lebo za každý je zopár halierov na účte? Ako by potom vyzerala podpora a dôveryhodnosť armády, ako by to bolo s regrutáciou?

Samozrejme, základom dôveryhodnosti je profesionálna práca práve vo výcvikových priestoroch, v misiách, na medzinárodných veliteľstvách alebo počas pomoci pri prírodných pohromách, čo je aj základné poslanie ozbrojených síl. No tie momenty, kedy môže dieťa chytiť vojaka za ruku, keď sa študent môže posadiť do OT-čka či helikoptéry a keď si dedko po desaťročiach opäť poťažká v ruke samopal sú tiež mimoriadne dôležité. Preto aj keď naši „psičkari“ a ich štvornohí kamaráti z Hronseka, borci zo Žiliny, príslušníci čestnej stráže, vojenski policajti, študenti z Liptovského Mikuláša, kolegovia z komunikačného odboru ministerstva, ľudia z regrutáčnych stredísk a mnohí ďalší majú možno niekedy už tých podujatí pre verejnosť vyše hlavy, patrí im veľké poďakovanie.

Takže – teším sa spolu s Vami na Leto s profesionálnou armádou.

Najväčšie cvičenie

Takmer 1100 cvičiacich vojakov, vyše 300 kusov kolesovej a 50 kusov pásovej techniky. Aj týmito číslami možno charakterizovať v tomto roku najväčšie cvičenie slovenských ozbrojených síl, ktoré sa uskutočnilo v dňoch 12. až 15. júna vo Vojskom výcvikovom priestore Lešt. Jeho hlavným cieľom bola certifikácia martinského mechanizovaného práporu a národného podporného prvku (NSE), ktoré by mali byť prvých šiest mesiacov budúceho roku pripravené k nasadeniu podľa potrieb velenia NATO na podporu mieru v niektorých z krízových oblastí sveta.

Témou cvičenia bol prápor ako súčasť mnohonárodnej brigády NRF nasadenej do bojovej operácie NATO na podporu mieru v zahraničí. S priebehom cvičenia sa osobne oboznámil aj minister obrany František Kašícký, v sprievode náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generála Ľubomíra Bulíka a ďalších zástupcov velenia.

MINISTRA ZAUJÍMALI VOJACI

Minister obrany sa okrem iného zaujímal aj o kvalitu a úplnosť výstroja a vybavenia cvičiacich vojakov potrebnou technikou a zabezpečovacími prostriedkami. Vyjadril presvedčenie, že do doby vyslania práporu do síl NRF bude martinský prápor doplnený všetkým potrebným. Vojaci v besede s ministrom obrany poznamenali, že niektoré zmeny, súvisiace s novelou zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov sú na prospech vecí. Pomôžu časti vojakov riešiť ich sociálne problémy, no zásadnú zmenu podľa nich môže priniesť až podstatné zvýšenie finančného ohodnotenia najmä kategórie vojakov a poddôstojníkov.

Generál Bulík pripomenul, že certifikácia kladie najvyššie nároky predovšetkým na veliteľov a štáb práporu. Aby boli schopní komunikovať v anglickom jazyku a riešiť všetky úlohy podľa štandardov NATO. „Certifikácia nie je navždy daná. Musí sa obnovovať. Predchádza jej fáza prípravy, samotné nadobudnutie spôsobilosti, jej udržanie a potom nastane celkom prirodzená fáza uvoľnenia. Po šiestich mesiacoch nasadenia v silách NRF si vojaci musia vybrať dovolenky, rehabilitácie. Ak by mal byť tento prápor zasa o nejaký čas zaradený do síl rýchlej reakcie, celý proces sa bude znova opakovať. Aj preto, že vo vojenských kolektívoch nastáva prirodzená obmena ľudí,“ hovorí generál Ľubomír Bulík.

Veliteľ pozemných síl generálmajor Milan Maxim poznamenal, že cvičenie na Lešti je pre pozemné sily určitým vyvrcholením výcviku. I v súvislosti s niektorými ďalšími našimi záväzkami a plnením cieľov síl. „Niekdedy sa možno trochu zabúda, že práve martinský prápor je základom našej prápornej bojovej skupiny. Spoločne

s ďalšími jednotkami. Napríklad vojskou políciou, delostreľcami či logistikou. A po splnení tohto cieľa bude nasledovať vo vzdialenejšom období príprava celej brigádnej skupiny. Príprava martinského práporu preto znamená veľa aj pre ďalšie útvary a jednotky. Veď celého procesu prípravy sa zúčastnil v určitej miere aj veliteľský zbor topoľčianskej brigády i veliteľstva pozemných síl. Pre všetkých to bola škola a skúsenosti budú naďalej v celej armáde rozširovať aj dnešní príslušníci martinského práporu. V rámci prirodzenej rotácie sa dostanú aj do iných útvarov a najlepší veliteľia postúpia na vyššie veliteľstvá,“ hovorí generál Maxim. S nasadením i prístupom vojakov k cvičeniu a plnením jeho úloh bol až na niektoré maličkosti spokojný.

Kriticky sa ale vyjadril na pretrvávajúce nedostatky v ich výstroji a vybavení. „Chápem určité problémy v celých ozbrojených silách, ale keď pripravujeme ľudí na to, aby mali byť nasadení kdekoľvek podľa potrieb NATO, mali by dostať všetko, čo potrebujú. Predsa im nemôže chýbať goretexové oblečenie a bielizeň či maskovacie farby. A to hovorím aj napriek tomu, že práve tento prápor je vybavený aj takým materiálom, ktoré ostatné zložky pozemných síl nemajú,“ neodpustil si veliteľ pozemných síl kritickú poznámku.

SPOKOJNÝ RIADIACI

Riadiaci cvičenia plukovník Ján Bujňák poznamenáva, že hlavným cieľom cvičenia bolo preveriť

očakával, že vojaci zúročia uplynulú vyše štvormesačnú prípravu. Nesklamali ma. Som s nimi spokojný. To však neznamená, že už nemáme žiadne rezervy či oblasti, v ktorých by sme sa ešte nemohli zlepšiť. Na druhej strane treba priznať, že mnohé jednotky práporu boli v podstatnej miere obmenené. Prišli k nám noví vojaci z iných útvarov. Jednotliví velitelia museli vynaložiť veľa úsilia, aby vytvorili zo svojich podriadených jednoliaty kolektív. Velitelia rôť: nadporučík Ivan Sádecký, nadporučík Miroslav Neduchal, kapitán Milan Hanko i veliteľ roty palebnej podpory nadporučík Rudolf Jančí tieto úlohy napriek problémom splnili. V celom procese prípravy i samotného cvičenia bolo cítiť pomoc veliacej poddôstojnícky práporu štábnej nadrotmajsterky Ľubice Vojtovej.

spôsobilosť martinského práporu a národného podporného prvku (NSE), zosúladienie ich operačných postupov počas vedenia operácie na podporu mieru. „Som spokojný s väčšinou činností. Samozrejme, v nasledujúcich mesiacoch je ešte časový priestor doladiť niektoré veci,“ hovorí plukovník Bujňák. Jeho zástupca na cvičení podplukovník Gabriel Kerekeš poukazuje na dobrú schopnosť velenia práporu a veliteľov napláňovať a realizovať zámery cvičenia v anglickom jazyku. Za významnú považuje pomoc amerického Cubic-tímu. A to nielen v prípravnom období, pri príprave a aplikácii jednotlivých dokumentov, doktrín a stanagov NATO. Veliaci poddôstojník topolčianskej brigády štábny nadrotmajster Martin Nendza pri tejto príležitosti poznamenal, že stále pretrvávajú problémy s vyhovujúcimi predpismi pre činnosť jednotiek podľa štandardov NATO. „Čakáme na ne. Dovtedy väčšinu vecí preberáme z amerických manuálov,“ hovorí veliaci poddôstojník, ktorý sa pred časom vrátil so seržantského kurzu v americkom Texase.

Mnohé jednotky martinského práporu boli v uplynulých mesiacoch doplnené o nových vojakov, prevažne z útvarov prešovskej brigády. Inak tomu nebolo ani v prvej čate, prvej mechanizovanej roty, ktorej velí poručík Martin Golis. Jeho veliteľ družstva rotný Martin Štefanovič konštatuje, že ich jednotka je v súčasnosti zložená dobre. „Máme tu skúsenejších vojakov aj tých mladších. Vojaci, ktorí k nám boli prevelení najmä z Michaloviec a Trebišova už počas predchádzajúceho vyvedenia dobre zapadli do kolektívu. Spočiatku sme si ujasňovali a vysvetľovali, ako postupujú oni pri riešení niektorých úloh, ako my, ale rýchlo sme našli spoločnú reč. Ľudia majú záujem plniť

úlohy, ale malo by sa zlepšiť ich vybavenie vyhovujúcou obuvou, maskovacími odevmi, ponožkami i termobielizážou. Ich opotrebenie je predsa len iné, keď sú niekoľko mesiacov do roka v poľných podmienkach, ako u vojakov, ktorí pôsobia v štábnych funkciách a v poli sú skôr výnimočne,“ pripomína rotný Štefanič.

RUŠNÉ UPLYNULÉ MESIACE

S činnosťou svojich vojakov bol prevažnú časť cvičenia spokojný aj veliteľ martinského 11. mechanizovaného práporu podplukovník Alexander Kolárik. „Bolo to vyvrcholenie výcviku nášho práporu. Jeho súčasťou boli aj streľby jednej roty. Od cvičenia som

Aj napriek tomu, že je žena, má medzi príslušníkmi práporu prirodzenú autoritu a pomáha pri riešení problémov s poddôstojníckym zborom,“ hovorí veliteľ práporu.

S tým, že sa úlohy podarilo splniť aj napriek krátkosti času súhlasí aj veliteľ tretej roty kapitán Hanko, ktorý sa pred časom vrátil zo školy v USA. „Začiatkom roka sa mi vrátili vojaci zo zahraničných misií. Zhruba tretina roty k nám prišla z východu. Ich prístup k práci bol rôzny. Niektorí veľmi rýchlo zapadli do jednotiek a podávali veľmi dobré výkony, iní hľadali skôr únik. Buď cestou permanentného maródovania, alebo záujmu o vstup do politických strán. Jedinci mali problémy

s alkoholom. Prakticky rovnými nohami sme vhupli do výcviku špecialistu a družstva. Pritom podmienky pre výcvik sa v Martine v poslednom období dost zhoršili. Strelnica v Sučanoch nefunguje a priestory na Bukovine nie sú také, aby mohli nahradiť výcvikové zariadenia v Sučanoch. Etapu výcviku čaty a roty sme zvládli na Lešti v apríli. Teraz, v polovici júna máme práporné cvičenie. Nech sa na mňa nikto nehnevá, ale z vlastných skúseností, veľím rote už osem rokov a bol som s ňou v Kosove v silách KFOR si myslím, že tie štyri mesiace nie je dostatočný čas na kvalitnú prípravu. Najmä keď sa jednotka z jednej tretiny obmenila. A ešte si neodpustím malú poznámku. V tejto fáze prípravy musíme byť nároční v každej etape výcviku. Nemôžeme sa schovávať za slovíčko: Vojaci predstavte si... Ideme predsa do sil NRF. Každá situácia by mala byť reálna. To už nehovorím o potrebnom doplnení výstroja," konštatuje veliteľ roty.

LOGISTI NA LEŠTI ČAROVALI

V priebehu cvičenia urobili kus práce aj príslušníci národného podporného prvku (NSE). Na Lešti bol podľa veliteľa spoločnej logistickej podpornej skupiny plukovníka Antona Čúzyho zložený z prvej multifunkčnej roty hlohovského multifunkčného práporu, prvej opravárenskej roty martinského práporu opráv techniky a štábu. Pre cvičiacich príslušníkov martinského práporu zabezpečovali kompletné logistické zabezpečenie. Od výdaja pohonných hmôt, čistej bielizne, potravín, munície, pitnej vody až po opravy vojenskej techniky. „V reálnych podmienkach zabezpečenia činnosti práporu by sme pôsobili vo vzdialenosti zhruba 300 kilometrov. Počas cvičenia sme si reálne vyskúšali presun a doplnenie jednotlivých tried materiálu na vzdialenosť takmer sto kilometrov. Na túto vzdialenosť sme presunuli všetky zásoby. Od potravín, cez muníciu, vodu až po pohonné hmoty. Zabezpečovali sme pranie bielizne pre cvičiacich vojakov, pečenie chleba v našej poľnej pekárni. Celkovo sme sa postarali o vytvorenie vhodných podmienok pre splnenie úloh cvičenia pre vyše tisíc osôb. S plnením úloh i prístupom ľudí som spokojný," konštatuje plukovník Čúzy.

Veliaci poddôstojník hlohovského multifunkčného práporu štábný nadrotmajster Ľudovít Stas však pripomína, že síce zabezpečujú činnosť iných, ale ako v porekadle, že kováčova kobyľa chodí nepodkutá, aj im chýbajú niektoré veci. Spomenul napríklad staré preležané stany, do ktorých pri každom daždi tečie na vojakov. Veliteľ prvej multifunkčnej roty kapitán Stanislav Planka pripomenul, že síce všetci si pochvaľovali (vrátane ministra obrany) chutný chlieb z poľnej pekárne, ale toto zariadenie je už morálne zastarané a potrebuje obmenu. Rovnako ako poľná mechani-

zovaná práčovňa. „Potrebovali by sme ich obmeniť a prejsť na kontajnerový typ. Kontajnery potrebujú aj družstvo hygienickej očisty, družstvo ťažkej prepravy zasa vyhovujúce vozidlá a návesy. Doteraz máme len jedno zdravotnícke vozidlo, ktoré sa môže pohybovať v teréne," pripomína kapitán Planka.

CHÝBAJÚCA TECHNIKA

Veľký kus práce pri opravách techniky a jej uschopňovaní priamo v poľných podmienkach urobili príslušníci martinskej opravárenskej roty. Zástupca veliteľa martinského opravárenského práporu major Peter Dolinay, ktorý je zároveň aj náčelníkom štábu NSE spomenul, že pre vojakov, ktorí boli zvyknutí opravovať techniku v halách a vybavených dielňach boli poľné podmienky veľkou školou. „Som rád, že všetky úlohy zvládli. Okrem bežných opráv uskutočnia aj stredné. Do rozsahu 96 normohodín. Okrem iného to predstavuje napríklad aj výmenu motora či prevodovky bojového vozidla pechoty. Radi by sme pomohli aj s opravami ALIGATOROV, ale zatiaľ nemáme na ne vyškolených dostatok špecialistov, chýbajú nám náhradné dielce, prípravky a dokumentácia. Dúfam, že do budúceho roku sa zlepší situácia aj v tejto oblasti. Čo však potrebujeme najviac, je modernizovať dielenské prostriedky. Tie naše sú na podvozkoch vozidiel PV3S, ktoré sú neraz 30 i 40 rokov staré," poznamenáva major Dolinay.

Certifikačné cvičenie na Lešti poukázalo na dobrú pripravenosť vojakov. Na druhej strane aj mnoho vecí, ktoré bude treba v nasledujúcich mesiacoch - do ich nasadenia v silách NRF - vyriešiť, aby mohli šíriť dobré meno slovenských ozbrojených síl v zahraničí.

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

faktory. Napríklad zavedenie príspevku na bývanie aj pre profesionálnych vojakov v hodnotnom zbore mužstva, vyplácanie cestovných náhrad po celý čas odlúčenia profesionálneho vojaka od jeho rodiny a nakoniec aj predĺženie maximálnej doby služby u profesionálnych vojakov hodnotnej skupiny mužstva z 12 rokov na 20 rokov. To im umožní „vyslúžiť“ si po 15 rokoch služby výsluhový dôchodok. Stimulačné faktory však nie sú všeliekom. Dôležitá je taktiež profesijná motivácia k výkonu služby. Myslím tým napríklad zameranie a zmysluplnosť práce, kvantitu a kvalitu výcviku či interpersonálne vzťahy.

• *Kde máme najväčšie rezervy v oblasti regrutácie? V ktorých odbornostiach, v ktorých regiónoch?*

S rýchlejším a väčším rastom priemernej mzdy v národnom hospodárstve ako sa predpokladalo sa rezort obrany stáva stále menej konkurencieschopným na národnom trhu práce. Vplyv na to má aj znižovanie nezamestnanosti a vysoké požiadavky na výber uchádzačov. Problémy sú však aj v súčasnom systéme regrutácie. Regrutácia musí byť dynamická, aktívna, primerane agresívna. Oslovovať treba už žiakov, stredoškôľakov a vysokoškolských študentov počas ich štúdia. Ponuku konkrétneho miesta už musí dávať regrutačné stredisko. Potrebné je zrýchliť proces prijatia a zjednodušiť administratívu.

Problémom je regrutácia vodičov nákladných vozidiel a dielenských špecialistov, po ktorých je na trhu práce veľký dopyt. Taktiež máme deficit vysokoškolsky vzdelaných absolventov najmä v oblasti

Generálny riaditeľ sekcie obrannej politiky,
medzinárodných vzťahov a legislatívy MO SR plk. Jozef Viktorín:

Stabilizácia, **motivácia**, vzdelávanie, **rozvoj**

• *Do akej miery predchádzajúce pravidlá v rámci Zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov vplývali na odchod vojakov najmä v najnižších funkciách?*

V roku 2006 odišlo z rezortu obrany celkom 831 profesionálnych vojakov. Z toho najviac 549 t.j. 66 % z celkového počtu z hodnotnej skupiny mužstva (164 vojakov 2. stupňa, 271 slobodníkov a 114 desiatnikov). Hlavnými a najfrekvencovanejšími uvádzanými dôvodmi odchodu bolo uplynutie doby služby, doby výsluhy v hodnosti (splnenie a nepredĺženie záväzku) a nesplnenie zákonných podmienok výkonu štátnej služby (najmä vstup do politickej strany). Ťažiskovými príčinami odchodovosti pritom bola nespokojnosť s úrovňou odmeňovania, získanie atraktívnejšej

ponuky práce v civilnom sektore, resp. v zahraničí, ako aj nemožnosť priznania príspevku na bývanie profesionálnym vojakom v hodnotnej skupine mužstva. Posledný dôvod sa týkal hlavne ženatých profesionálnych vojakov. Z uvedeného vyplýva, na ktorých miestach sa zákon č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov dal modifikovať tak, aby, okrem iného, prispel k personálnej stabilizácii v ozbrojených silách.

• *Čo predovšetkým si v oblasti vojenskej personalistiky od novelizácie zákona sľubujete?*

Novela nám umožní lepšie fungovanie moderného systému personálneho manažmentu profesionálnych vojakov. V praxi budú uplatňované nové stimulačné

zdravotníctva. Najťažšie sa regrutuje do ozbrojených síl v Bratislavskom a Trnavskom kraji.

• *Ako ste spokojný s absolventmi Akadémie ozbrojených síl prichádzajúcich k jednotkám?*

Akadémia ozbrojených síl od 1. 9. 2004 pripravuje kadetov v prvom stupni vysokoškolského štúdia v štvorročných študijných programoch. Prvých absolventov bude mať až v roku 2008. AOS však pripravuje kadetov v štandardných „civilných“ študijných programoch, z čoho vyplýva, že jej absolventi nebudú bezprostredne pripravení na výkon vojenských funkcií. Preto po ukončení vysokoškolského štúdia budú noví poručníci absolvovať vstupné odborné dôstojnícke kurzy v Národnej akadémii obrany,

v ktorých získajú určitú vojenskú odbornosť. Do konkrétnych funkcií nastúpia podľa dĺžky kurzu v priebehu posledného kvartálu roku 2008, niektorí až v priebehu roka 2009. Znamená to, že až rok 2009 bude rokom hodnotenia poručíkov prvých absolventov Akadémie ozbrojených síl a Národnej akadémie obrany.

• *Ako sa osvedčujú kariérne kurzy, ktoré organizuje Národná akadémia obrany?*

NAO organizuje a zabezpečuje kariérne vzdelávanie dôstojníkov a práporčíkov. V roku 2006 už otvorila všetky kariérne kurzy, po prvý krát aj najvyšší kurz „Kurz národnej bezpečnosti“. Prax ukazuje, že systém kariérnych a odborných kurzov sa osvedčil. V minulom období sa musela Národná akadémia obrany vyrovnáť s určitými nedostatkami. Vyplývali napríklad z nedostatočného stanovenia požiadaviek ozbrojených síl na jednotlivé kurzy. Akadémia musela riešiť aj problémy ktoré nikto nepredvídal, čo ovplyvnilo kvalitu kurzov. Preto v súčasnosti a v ďalšom období Národná akadémia obrany venuje zvýšenú pozornosť kvalite kurzov, spresneniu ich zameraní a novelizácii ich obsahu.

• *V akej miere chce rezort prijímať do armádnych štruktúr absolventov civilných vysokých škôl? O aké odbornosti pôjde? Ste schopní ich dostatočne motivovať?*

Z celkovej potreby na doplnenie hodnostného zboru dôstojníkov 134 poručíkov ročne predpokladáme, že 34 miest t. j. viac ako 25 % , by obsadili civilní absolventi civilných vysokých škôl. Ďalších päť miest bude vyčlenených pre kadetov-pilotov, ktorí budú študovať na civilnej vysokej škole. Absolventi civilných vysokých škôl budú regrutovaní predovšetkým pre vojenské odbornosti radiačná, chemická a biologická ochrana, pre väčšinu špecializácií leteckej vojenskej odbornosti, pre personálnu službu predovšetkým psychológov, sociológov, odborníkov na telesnú výchovu a šport, pre vojenské zdravotníctvo, právnu službu, duchovnú službu a topografickú službu. Motivovať absolventov civilných vysokých škôl musí charakter ich budúcej práce, možnosť sebarealizácie, využiteľnosť vzdelania, pracovné podmienky, interpersonálne vzťahy, istota, personálny systém aj kariérny rozvoj, pričom veľa z toho je v rukách ozbrojených síl. Absolventi civilných vysokých škôl môžu byť regrutovaní aj do hodnostného zboru mužstva a poddôstojníkov.

• *Ako budeme využívať v nasledujúcich rokoch už ako členovia NATO štúdium našich vojakov v zahraničí?*

Slovensko využíva možnosť vysielania do škôl a kurzov ponúknutých v krajinách NATO oveľa intenzívnejšie ako pred vstupom. Zameriavame sa predovšetkým na získanie vedomostí pre vojakov predurčených do štruktúr jednotlivých veliteľstiev

aliancie a na funkcie, ktoré priamo súvisia so spoluprácou v zahraničí, kde sa vyžaduje znalosť cudzieho jazyka a odborné znalosti z medzinárodného prostredia. V rokoch 2002 až 2005 bolo vyslaných ročne okolo 80 študentov, v roku 2006 to bolo už 110 príslušníkov nášho rezortu. Z nich 95 profesionálnych vojakov a 15 civilných zamestnancov. Jazykové kurzy tvoria zhruba 25 % z celkového počtu. Najväčší podiel na vzdelávaní v zahraničí tvorí zaradenie do odborných kurzov v rámci programu IMET USA, ktorého sa zúčastní ročne 30 - 40 študentov. Treba ale povedať, že kým pred vstupom do NATO jednotlivé krajiny poskytovali kurzy vrátane pobytu študenta bez úhrady, po vstupe postupne uhrádza väčšinu týchto nákladov naše ministerstvo. Legislatívne sme pritom zabezpečili, že kurzy absolvované v zahraničí sú uznané ako ekvivalent kariérnych a odborných kurzov organizovaných v SR.

• *Máme dostatočný počet ľudí, ktorí sú schopní zastávať pozície v bezpečnostných štruktúrach EÚ, v NATO, OSN či v štáboch medzinárodného krízového manažmentu?*

Národná rada SR vo svojom uznesení č. 1846 v návrhu vojenského zastúpenia SR pri orgánoch NATO/EÚ a v ich vojenských štruktúrach stanovila limit 171 príslušníkov OS SR. V súčasnosti plní úlohy mimo územia SR v štruktúrach NATO/EÚ okolo 140 profesionálnych vojakov. Vzhľadom na to, že OS SR majú svoje zastúpenie v týchto štruktúrach od roku 2004, je čoraz ťažšie vybrať dostatočne pripravený personál. Preto OS SR prešli na systém výberu personálu s ročným predstihom. Vybratým príslušníkom OS SR to poskytuje dostatočný časový priestor na jazykovú a odbornú prípravu.

• *Darí sa vám stabilizovať aj štátnych zamestnancov a zamestnancov vo verejnom záujme? Nekladie rezort v tomto smere priveľký dôraz len na bývalých vojenských profesionálov?*

Hoci by táto otázka mala byť smerovaná skôr na vedúceho služobného úradu Ministerstva obrany SR, osobne si myslím, že sa darí zamestnancov stabilizovať. Každá rozumná organizácia vo vzdelanostnej spoločnosti má snahu stabilizovať vzdelaný, kvalifikovaný a v konkrétnej oblasti skúsený aj maximálne spôsobilý personál. Snaží sa tak zabezpečiť efektívnu návratnosť investícií vynaložených na prípravu ľudí, zachovať kontinuitu a dosiahnuť čo najlepšie plnenie stanovených úloh. Je pozitívne, že rezort obrany zamestnáva aj bývalých vojenských profesionálov. Treba ale povedať aj to, že pracovné miesta zamestnancov, predovšetkým zamestnancov štátnej služby, obsadzujeme v rezorte na základe výberového konania. Tak ako je vo výberovom konaní nemožné preferovať niektorú skupinu občanov, tak by bolo protiprávne neumožniť prístup k výberovému konaniu inej skupine. Bolo by to diskriminačné, porušil

by sa princíp rovnosti príležitostí. Vo výberom konaní predsa uspeje ten, kto najlepšie spĺňa stanovené kritériá.

• *Aké sú ďalšie hlavné úlohy v rámci personálnej politiky rezortu?*

Zákomom č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a jeho novelou platnou od 1.7.2007 bol uvedený do praxe moderný systém personálneho manažmentu profesionálnych vojakov. Úlohou je zabezpečiť plnohodnotné fungovanie systému, dodržiavať stanovené zásady tvorby systému a spracovávať zostávajúce základné dokumenty pre jeho fungovanie. Nie je predsa správne, aby rezort vložil investície do vzdelania a vojenskej odbornej prípravy odborníka, ktorý potom v danej vojenskej odbornosti nebude pôsobiť. Napríklad ak skúsený personalista robí logistu, logista personalistu či chemika, odborník PVO robí poveternostnú službu a podobne. Veď to znamená, že pôvodne odborník sa na pozícii v inej vojenskej odbornosti stáva laikom. Je potrebné precízne a zodpovedne spracovať popisy pracovných činností na jednotlivých pracovných pozíciách profesionálnych vojakov, následne spracovať kariérny poriadok a systemizačný katalóg. Ide o to lepšie zladiť obťažnosť práce konkrétnej funkcie s vojenskou hodnotou a s odmeňovaním.

Druhou úlohou je dokončiť transformáciu vojenského školstva s akcentom na obsah, druhy a formy vysokoškolského vzdelávania kadetov a ďalšie vzdelávanie profesionálnych vojakov. Organizačne vysokoškolské vzdelávanie - aj ďalšie vzdelávanie dôstojníkov - integrovať do jednej vzdelávacej ustanovizne - vojenskej vysokej školy s ambíciou vysokej školy univerzitného typu.

Musíme spracovať koncepciu motivácie a stimulácie profesionálnych vojakov pre službu v OS SR a občanov pre vstup do štátnej služby profesionálneho vojaka. Ak je snahou EÚ zvýšiť mieru zamestnanosti starších pracovníkov (55 - 64 rokov) do roku 2010 na úroveň 50 %, v tejto súvislosti bude nutné posúdiť stanovené doby služby vo vojenskej hodnosti a vekové hranice služby určené pre profesionálnych vojakov. Následne na to by mala byť vypracovaná druhá novela zákona č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov.

Posledná úloha sa týka zamestnancov štátnej služby. V súlade s možnosťami, ktoré nám dáva zákon č. 312/2001 Z. z. o štátnej službe bude potrebné spracovať koncepciu personálneho manažmentu štátnych zamestnancov v služobnom úrade Ministerstva obrany SR. Bude potrebné sústrediť sa na oblasť doplňovania štátnych zamestnancov, ich kariérny postup a kariérny rozvoj. Cieľom tiež je, aby odborné činnosti na pracovných pozíciách vykonávali štátni zamestnanci s príslušným odborným vzdelaním a so stanovenou mierou skúseností a odbornej praxe.

Pavol VITKO

Foto Peter DOVINA

a civilnej komunity v oblasti bezpečnosti a obrany, s dôrazom na rozvoj vojenskej vedy.

Význam zmeny vo vojenskom školstve rezortu obrany pre nás prioritne spočíva v transformácii vnútro rezortnej kultúry edukačných procesov prípravy vojenského a civilného personálu, na základe národných a medzinárodných štandardov. Ďalej v podpore trvalého profesionálneho rozvoja a kariérneho postupu vedecko-pedagogických pracovníkov a špecialistov organizácie, ako hlavných nositeľov kľúčových kompetencií štátnej vysokej školy, v efektívnejšom využívaní ľudského potenciálu, jeho tvorivosti a iniciatívy, dostupných finančných, materiálnych a technických zdrojov obrany pre oblasť vzdelávania a výcviku.

Dokončenie transformácie vojenského školstva

Rozhodnutie rezortu obrany o dokončení transformácie vojenského školstva predstavuje implementáciu Programového vyhlásenia Vlády Slovenskej republiky v časti Obrana štátu, v súlade s potrebami ozbrojených síl. Reaguje aj na procesy v rámci Severoatlantickej aliance, v ktorých je problematika vzdelávania a výcviku personálu významnou agendou.

Hlavnými dôvodmi na zmenu vo vojenskom školstve MO SR sú :

- * požiadavky ozbrojených síl na spôsobilosti vojenského personálu pre plnenie úloh vyplývajúcich z Ústavy SR a ďalších

zákonov, ako aj medzinárodných záväzkov štátu v oblasti bezpečnosti a obrany;

- * zvýšenie efektívnosti, výkonnosti, atraktivity, profesionality a flexibility národného systému vojenského vzdelávania a výcviku personálu ozbrojených síl, v súlade s procesmi harmonizácie vzdelávania v národnom a európskom priestore;

- * zabezpečenie spoločného vzdelávania vojenskej

Hlavným cieľom zmeny vojenského školstva rezortu obrany je dokončiť transformáciu tretieho stupňa vojenského školstva vytvorením exkluzívnej vojenskej vysokej školy, ako najvyššej vojenskej vzdelávacej a výcvikovej inštitúcie, zabezpečujúcej predovšetkým potreby ozbrojených síl Slovenskej republiky v oblasti vzdelávania, výchovy a výcviku personálu, ako aj rozvoj vojenskej vedy a stabilizáciu dosiahnutého stavu.

Konečný stav po zmene vojenského školstva rezortu obrany môžeme charakterizovať existenciou vojenskej vysokej školy, ako najvyššej vojenskej vzdelávacej a výcvikovej inštitúcie v rezorte ministerstva obrany. Táto bude zodpovedná za plánovanie, organizáciu, zabezpečenie, kontrolu a hodnotenie vzdelávania a výcviku vybraného vojenského a civilného personálu rôznych kategórií. Identifikácia nových cieľov a stratégií

po implementácii povedú k zvyšovaniu flexibility a permanentným inovačným zmenám vo vojenskom školstve.

Vojenská vysoká škola (Akadémia obrany) v Liptovskom Mikuláši prioritne má ambíciu stať

V súlade s Programovým vyhlásením vlády SR Ministerstvo obrany SR dokončí transformáciu vojenského školstva s dôrazom na posilnenie jeho výkonnosti a previazanosti s potrebami ozbrojených síl a zabezpečenia rozvoja vojenskej vedy.

S cieľom zabezpečiť systematické riadenie a koordináciu plnenia úloh realizačnej etapy minister obrany rozhodol o vymenovaní plk. gšt. doc. Ing. Miroslava Kelemenca PhD. z Národnej akadémie obrany maršala Andreja Hadíka v Liptovskom Mikuláši za manažéra zmeny – poverenika ministra obrany Slovenskej republiky pre vojenské školstvo, s účinnosťou od 1. júna 2007 do vymenovania rektora – veliteľa novo vytváranej vojenskej vysokej školy.

Manažér zmeny – poverenik ministra obrany Slovenskej republiky pre vojenské školstvo je priamo podriadený generálnemu riaditeľovi Sekcie obrannej politiky, medzinárodných vzťahov a legislatívy MO SR.

sa špičkovou vojenskou vysokou školou univerzitného typu, ktorá bude poskytovať vysokoškolské vzdelávanie v troch stupňoch štúdia vybraného vojenského a civilného personálu, v rámci vlastných študijných programov a spoločných študijných programov s inými vysokými školami alebo školiacimi pracoviskami doma aj v zahraničí.

VVŠ bude plánovaným kariérnym rozvojom interného a externého vedecko-pedagogického zboru školy a v spolupráci s partnermi prispievať k rozvoju vojenskej vedy, v rámci výskumu a technológií NATO a v národných a medzinárodných projektoch. Zabezpečí celoživotné vzdelávanie vybraných profesionálnych vojakov a civilných zamestnancov (odborníkov) podľa požiadaviek ozbrojených síl a zmluvných záväzkov. Bude stabilizovať a ďalej rozvíjať svoje perspektívne postavenie v školskej sústave Slovenskej republiky, ako exkluzívna vojenská vysoká škola, reprezentujúca rezort ministerstva obrany a Slovenskú republiku na verejnosti doma aj v zahraničí.

Hlavnou prioritou zmeny vojenského školstva MO SR je rešpektovanie významu ľudského aspektu pri zmenách vnútornej kultúry a hodnôt v novom profesionálnom prostredí národného systému vojenského vzdelávania a výcviku personálu a v procese vzniku novej vojenskej vysokej školy rezortu obrany.

Riadenie zmeny vojenského školstva MO SR predstavuje manažment procesov potrebných pre prechod systému zo súčasného stavu do kvalitatívne aj kvantitatívne novej úrovne. Celý proces transformácie prebehne v dvoch etapách: jún - august 2007 (do schválenia koncepčného dokumentu na dokončenie transformácie vojenského školstva Kolégiom ministra obrany dňa 23. augusta 2007), a september 2007 - september 2008.

Rozhodnutie o smerovaní, obsahu, rozsahu, spôsobe zmeny a legislatívnom rámci konečného stavu vojenského školstva rezortu obrany je v plnej kompetencii jej vedenia. Som presvedčený, že koncept schválený ministrom obrany vytvára priestor pre využitie ľudského potenciálu a dostupných zdrojov v tomto procese, s dôrazom na ľudí, ktorí sú odborne spôsobilí, pripravení ponúknuť svoje kvalifikácie, životné skúsenosti a zručnosti v prospech prípravy novej generácie príslušníkov ozbrojených síl. Zmena vojenského školstva rezortu obrany je pre väčšinu z nás veľkou profesionálnou výzvou. Úprimne sa preto teším na spoluprácu so skvelými ľuďmi.

plk. gšt. doc. Ing. Miroslav KELEMEN, PhD.
povereník ministra obrany Slovenskej republiky
pre vojenské školstvo

Politické strany nesmú prijímať vojakov

Členstvo v politickej strane vylučuje členstvo v ozbrojených silách. Na druhej strane – ak je človek už profesionálnym vojakom, nie je možné, aby ho politická strana prijala za svojho člena. O súvislostiach a právnom stave v uvedenej oblasti informuje JUDr. Ing. Vojtech Ďuriš, PhD., poradca ministra obrany SR:

V praxi vznikala reálna problémová situácia keď:

Profesionálny vojak počas výkonu profesionálnej služby požiada o vstup a stane sa členom politickej strany s následkom ukončenia služobného pomeru profesionálneho vojaka z dôvodu, že prestal spĺňať niektorú z podmienok podľa ustanovenia § 13 ods. 1 písm. f) zákona č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov OS SR a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Platný právny režim pre riešenie uvedenej situácie:

Právno-aplikačný problém vychádza zo špeciálneho ustanovenia § 70 ods. 1 písm. g) zákona č. 346/2005 Z. z., ktoré svojím znením „...prestal spĺňať niektorú z podmienok podľa paragrafu 13 ods. 1 písm. d), f) až h)...“ predpokladá existenciu právne významnej skutočnosti, že **v priebehu služobného pomeru** vznikne situácia (členstvo v strane alebo politickom hnutí), ktorej následok je strata splnenia podmienok pre prijatie občana do štátnej služby profesionálneho vojaka a teda dôvod pre skončenie služobného vojaka prepustením.

Toto špeciálne ustanovenie **posudzované samostatne** dáva dôvod na **možnú plošnú aplikáciu (s následkami prepustenia zo štátnej služby profesionálneho vojaka)**

ale v súbehu

s ustanovením § 11 ods. 2 zákona č. 346/2005 Z. z. ...“Profesionálny vojak nesmie byť členom politickej strany alebo politického hnutia“ a § 2 zákona č. 85/2005 Z. z. o politických stranách a politických hnutiach „Strana nesmie svojimi stanovami, svojim programom alebo činnosťou porušovať Ústavu Slovenskej republiky, ústavné zákony, zákony a medzinárodné zmluvy.“ sa citované ustanovenia § 70 ods. 1 písm. g) **stáva špeciálnym len pre osobitné prípady** existencie členstva v strane u profesionálneho vojaka, ak toto členstvo vzniklo **pred prijatím do služobného pomeru** profesionálneho vojaka a služobný úrad sa o jeho existencii dozvedel až počas jeho trvania.

Záver:

Z gescie ustanovení § 11 ods. 2 zákona č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov OS SR a o zmene a doplnení niektorých zákonov a § 2 zákona č. 85/2005 Z. z. o politických stranách a politických hnutiach plynie že:

Žiadna politická strana alebo politické hnutie nesmie prijať za svojho člena profesionálneho vojaka Ozbrojených síl Slovenskej republiky.

V zmysle uvedeného každý akt (úkon) v rozpore s uvedeným zákazom je **neplatný** v zmysle neplatnosti **absolútnej (non negotium)** ničotnosti s účinkami neplatnosti od počiatku (ex tunc) pretože absentuje jedna z rozhodujúcich náležitostí objektu právneho úkonu – **dovolenosť**.

Absolútne neplatný úkon treba hodnotiť ako **neexistujúci úkon (non negotium)**. **Absolútne neplatný úkon nemôže vyvolať nijaké právne následky. Ak takéto následky vznikli, sú dôvodom vzniku sekundárnej právnej povinnosti (zodpovednosti).**

Absolútna neplatnosť pôsobí proti každému, **absolútnu neplatnosť úkonu možno namietat kedykoľvek, na absolútnu neplatnosť úkonu prihládajú súdy a iné orgány aplikácie práva z úradnej povinnosti.**

Celkovo teda možno povedať, že ak by chcel profesionálny vojak vstúpiť do politickej strany aj s vedomím, že bude ukončený jeho služobný pomer v ozbrojených silách, nemá to ako urobiť. Politické strany a hnutia ho totiž do svojich radov nesmú prijať.

Kurz: Kandahár

Od marca tohto roka začala slovenská ženijná jednotka písať novú históriu svojho pôsobenia v Afganistane. Na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky a nariadenia náčelníka Generálneho štábu, slovenský kontingent začal v tomto mesiaci operáciu „Presun – Redeployment“ z leteckej základne KAIA v Kábule na leteckú základňu KAF v Kandaháre. Dňa 19. mája bola operácia „Presun“ úspešne skončená.

Stručná správa je iba zlomkom toho čo sa v skutočnosti za operáciou skrýva. Najskôr treba povedať, že ide určite o najvýznamnejšiu etapu života jednotky, od jej pôsobenia, najprv v koalícnej operácii koalíčných síl Trvalá sloboda a neskôr v operácii Severoatlantickej aliancie ISAF, ktorá v Afganistane prebieha v súčasnosti. Jej realizácii predchádzalo množstvo analýz Centra riadenia operácií Generálneho štábu i závažných rozhodnutí na najvyšších miestach vedenia rezortu obrany. Určite najväčšie rozhodnutie však bolo politické. Vláda Slovenskej republiky starostlivo posudzovala žiadosť velenia ISAF o presun slovenských ženistov z hlavného mesta do nepokojnejšej južnej provincie Kandahár.

Hlavným a prvoradým aspektom bola určite bezpečnosť našich vojakov. Aj z tohto dôvodu základňu na letisku v Kandaháre navštívili v januári tohto roka predseda vlády Slovenskej republiky Róbert Fico, spolu s ministrom obrany Františkom Kašickým a ministrom vnútra Robertom Kaliňákom. Priamo na mieste sa spolu s vojenskými odborníkmi presvedčili o ponúkaných bezpečnostných zárukách pre našich ženistov zo strany ISAF. Predstavitelia velenia operácie podrobne oboznámili slovenskú delegáciu so systémom ochrany základne. Vzhľadom k jej strategickej polohe je vysoko efektívny a účinný, vybavený najmodernejšími sofistikovanými prostriedkami. Rovnako prepracovaná je aj aktívna ochrana a obrana tábora zabezpečovaná nepretržite 24 hodín letectvom i špeciálnymi jednotkami pozemných síl koalíčných armád dislokovaných na základni. Z hľadiska bezpečnosti bola dôležitá aj skutočnosť, že ženisti budú vykonávať všetky odborné práce v priestore základne a nie v otvorenej krajine, vo vzdialenosti desiatok kilometrov od nej. Tieto záruky viedli k rozhodnutiu o presune a dnes už vieme, že slovenskí ženisti pripísali nové meno do ich knihy mierotvorcov v zahraničných misiách. Po Lipiku, Vukovare, Adi Qale, Al Hillah, Kábule je to KANDAHÁR.

LORD OF QANDAHAR

Názov provincie i mesta znie dnes rovnako hrozivo, ako pred vyše dvesto rokmi v bojoch s anglickým impériom, keď napomádovaní šľachtici dostávali za krv svojich vojakov čestné kráľovské tituly, alebo pred dvadsiatimi rokmi, keď sa stalo hlavnou baštou hnutia Taliban s jeho vodcom mullom Omarom. Práve z tejto provincie riadil svojich verných, ktorí boli stúpenkami najtvrdšieho a najfanatickejšieho režimu aký kedy svet Islamu poznal, a ktorý sa nakoniec stal základňou terorizmu a nespočetných tragédií začiatku 21. storočia. Taliban bol porazený, (len pre zaujímavosť, posledné miesto odporu bojovníkov Talibanu bolo veliteľstvo nachádzajúce sa v areáli základne KAF, kde je slovenský tábor. Dnes, hoci stále rozstrieľané a vypálené, slúži ako „oficce“ velenia ISAF aj ako terminál vojenských letov.) Operácia koalíčných síl Trvalá sloboda a neskôr ISAF dali obyvateľom Afganistanu nádej na lepší život. V posledných mesiacoch však práve tu na juhu krajiny znova oživa extrémizmus najhrubšieho zrna. V provincii má ideológia Talibanu stále veľa svojich priaznivcov. Aj obchodníci, či úradníci z hlavného mesta si pred služobnou cestou do Kandaháru nechávajú narásť brady. Jednoducho preto, aby nevytíčili z radu a nestali sa terčom útoku. Nastolíť starý poriadok, ktorý pripomínal stredovek, sa Talibovia pokúšajú všeobecným terorizmom. Je paradoxom, že najviac sa pri útokoch zameriavajú na tých najsilnejších. Ich obeťami sú stovky mŕtvych civilistov, mužov, žien a detí, Afgáncov, ktorí si želali len jediné – žiť normálnym životom bez strachu z výbuchov a bradatých, strapatých mudžahedínov.

WELCOME SLOVAKIA

Základňa KAF sa letiskom je z vojenského hľadiska jednou z najdôležitejších v krajine. Z nej sa zabezpečuje život a činnosť všetkých operujúcich jednotiek v niekoľkých provinciách. Odtiaľto štartujú bojové skupiny špeciálnych síl do operačných oblastí. Tu pristávajú lietadlá so striedajúcimi jednotkami, bojovou technikou i rozsiahlou logistickou podporou. Základňa je vlastne svojou rozlohou (takmer 100 kilometrov štvorcových) akýmsi mestom, ale treba povedať, že mestom vojnovým. So všetkým čo k tomu patrí. Dedičstvom minulosti sú rozsiahle minové polia a priestory priamo pri letiskových plochách, či na miestach, kde velenie ISAF plánuje výstavbu nových ubytovacích areálov pre koalíčné sily. Preto aj slovenskú ženijnú jednotku privítali najmä Američania veľmi ústretovo. Na našich vojakoch totiž bude ležať hlavný diel zodpovednosti za odminovanie, preverenie a vyčistenie územia základne, či eliminácia mín a nevybuchnutej munície. Mandát jednotke určuje aj rekonštrukciu vzletových a pristávacích dráh, opravy a budovanie ostatných letových plôch i úpravy terénu. Techniku, vybavenie i odborné vedomosti na to majú. Ich hlavnou devízou sú však skúsenosti z plnenia úloh i práca, ktorú doteraz na pôde ťažko skúšaného Afganistanu odviadli. Od začiatku pôsobenia v operácii ISAF v roku 2004 ženijná jednotka na letisku v Kábule doteraz ručným spôsobom odminovala 58 085 metrov štvorcových, mechanickým spôsobom, s pomocou odminovacieho zariadenia Božena vyše 177 tisíc metrov štvorcových a celkovo bolo nájdených a zničených 1665 kusov rôznych mín a nevybuchnutej munície. Druhá časť multifunkčnej roty, ženijná stavebná jednotka napríklad v operáciách Trvalá sloboda a neskôr ISAF, vykonala odborné práce v obrovskom objeme. Len pre názornosť: odkop a odvoz zeminy - 3300 ton, budovanie kamenistých ciest s objemom - 6500 kubických metrov kameniva, betónáž - takmer tisíc kubíkov atď. Preto si velenie ISAF i predstavitelia ostatných armád v operácii našu jednotku i Slovákov vážia a povesť, že kade prešiel slovenský minér je absolútne bezpečný priestor, je všeobecne známa. Poznajú ich kvality i cenu ich práce. A aj preto veliteľ kontingentu major Tomáš Bobko a veliteľ roty kapitán Róbert Császár, na ktorých bola hlavná ťaž zodpovednosti, našli pri plánovaní i realizácii presunu ústretovosť zo strany zodpovedných. Kapitán vraví, že to bola jeho možno najťažšia úloha vo vojenskej kariére.

REDEPLOYMENT NO 3

Zabezpečiť takýto presun a ešte k tomu v zahraničí, to chce obrovské nasadenie od

všetkých vojakov. K premiestneniu príslušníkov jednotky bolo vykonaných celkovo 7 letov, prepravu techniky, ubytovacích a skladových kontajnerov zabezpečilo po cestných komunikáciách šesť konvojov, letecky bola prepravená vybraná technika, materiál a munícia. Kapitán Császár si 19. júna na chvíľku mohol vydýchnuť. „Všetko sa zvládlo bez väčších problémov. Možno až na pár nedorozumení v komunikácii s miestnymi obyvateľmi, ktorí sa podieľali na preprave. Ale to boli maličkosti oproti tomu čo sme dokázali“, hovorí spokojný veliteľ.

Ten jeho výdych mal však naozaj krátke trvanie. Okamžite po nasunutí techniky museli on, i jeho vojaci riešiť tisíc vecí súvisiacich s výstavbou nového tábora v areáli kandahárskej základne. Priestor na tábor Slováci dostali v centre základne. Veliteľ ženijno - stavebného družstva rotný Slavomír Kuzma, vytýčil modrým sprejom línie osadenia ubytovacích kontajnerov a stavebný boom, charakteristický aj pre súčasné Slovensko, sa mohol začať. „Je to asi môj údel. Som už v tretej misii a v každej som sťahoval tábor“, hovorí Slavomír. „Misiu UNTAES som pomáhal sťahovať domov, v druhej misii som sťahoval slovenský tábor z Bagramu do Kábulu a v tejto tretej zasa z Kábulu do Kandaháru“, dodáva skúsený stavbár. Zo strany slovenských veliteľov si výstavba tábora vyžadovala tvorivý prístup. Nešlo iba o priestor, či rozmiestnenie ubytovacích kontajnerov, ale aj o budúci park techniky a vyriešenie otázky zabezpečenia služieb, napríklad dodávku vzácnnej vody, odvoz odpadu zo septikov. Od okamihu budovania tábora slovenská jednotka začala, po skúsenostiach ich predchodcov z misii a operácií, s budovaním zvýšenej ochrany. Na rad prišli tisíce vriec naplnených pieskom, ktoré sa umiestňujú na strechy kontajnerov, okolo tábora vyrástol ochranný val z betónových komponentov. Tieto práce pokračovali i naďalej, súbežne so zabezpečením 7. rotácie.

SLOVAK ENGINEER UNIT

Dňa 5. júna skoro ráno na letisku v Kandaháre pristálo lietadlo s 57 príslušníkmi kontingentu, ktorí po pol roku striedajú predchodcov v operácii. Spolu s nimi prileteli ešte dve lietadlá s ubytovacími kontajnermi a z impozantného Ruslana vyšli i dva obrnené transportéry Tatrapany. Posilnia ochranu ženistov pri odminovacích prácach. „Úloha i mandát slovenskej ženijnej jednotky sa nemení“, prízvukuje nový veliteľ kontingentu major Daniel Draganovský. „Naším hlavným poslaním je odminovanie priestorov a ženijné stavebné práce podľa požiadaviek velenia ISAF. Som presvedčený, že vojaci 7. rotácie to zvládnu rovnako dobre ako ich predchodcovia v Bagrame i Kábule.“

S vojakmi sa na slávnostnej rozlúčke v Seredi lúčil minister obrany František Kašícký a spolu s ním najbližší príbuzní zo všetkých kútov Slovenska. Vo svojom príhovore im okrem iného kládol na srdce: „Majte neustále na pamäti, že pri plnení služobných povinností v medzinárodnom prostredí ste súčasťou medzinárodného tímu a zlyhanie jedného jeho članku, môže mať dopad na nesplnenie úloh celej misie.“ Ešte raz im to zopakoval aj na neformálnej rozlúčke tesne pred odletom na bratislavskom letisku.

Verme, že svoju misiu splní a domov sa ich vráti toľko, koľko ich odlietalo. Na záver ešte jedno. Zatiaľ nemajú názov pre svoj tábor. V Bagrame i v Kábule to bola Tatranská dedina. Navrhli sme im s kolegom Braňom Gotthardtom, s ohľadom na to, že na kandahárskej základni sa nachádza takmer desať tisíc vojakov spojeneckých krajín, medzinárodne výstižnejší názov: „Camp sv. Barbory“. Je to patrónka baníkov, minérov i pyrotechnikov. Nech ich ochraňuje a tešíme sa na decembrové zvítanie na bratislavskom letisku.

Bernard ROŠTECKÝ

Foto **Branislav GOTTHARDT**

Kuriérska služba

Slovenská republika sa po získaní plnohodnotného členstva v Severoatlantickej aliancii aktívne zapája do života tejto organizácie vo všetkých jej oblastiach. Príkladom toho je aj organizácia výročného rokovania najvyššej riadiacej komisie NATO pre oblasť kuriérskej služby – Allied Courier Service Executive Committee (ACSEC), ktoré sa uskutočnilo v dňoch 12.-14. júna 2007 v Bratislave, v novozrekonštruovaných priestoroch Bezpečnostného úradu MO SR.

ACSEC predstavuje najvyššie odborné fórum zaoberajúce sa stanovovaním hlavných princípov a zásad politiky NATO pre oblasť kuriérskej služby, plánovania, štandardizácie a koordinácie vojenských kuriérskych služieb členských krajín Aliancie. Zároveň predstavuje pôdu pre aktívnu diskusiu k operačným aspektom kuriérskych misií, ako aj k prerokováaniu otázok interoperability medzi kuriérskou službou ACO a národnými vojenskými kuriérskymi službami.

SPOLUPRÁCA A POSTUPY

Odborným garantom mítingu bol riaditeľ Bezpečnostného úradu MO SR a zúčastnili sa ho stáli členovia ACSEC z veliteľských štruktúr ACO (Allied Command Operations) a NATO HQ, zástupcovia 12 kra-

jín (Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estónsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Nemecko, Portugalsko, Rumunsko, Slovensko, Nórsko) členských krajín NATO, ako aj top manažment partnerských profesijných organizácií - US DCS (United States Defense Courier Service) a UK DCS (United Kingdom Defence Courier Service).

Priebeh samotného rokovania bol rozdelený do dvoch samostatných častí. Prvý deň mítingu poskytol rozšírenej skupine účastníkov priestor pre diskusiu najmä k otázkam týkajúcim sa kuriérskej spolupráce medzi členskými štátmi Aliancie navzájom, ako aj spolupráce s kuriérskou službou ACO, riadenou zo strategického veliteľstva SHAPE (Supreme Headquarters Allied Powers Europe) v Belgicku. Zástupcovia US DCS a UK DCS spresnili a detailne opísali operačné postupy pre využitie služieb týchto organizácií pri doručovaní utajovaných zásielok. Stáli členovia ACSEC rokovali v druhý deň mítingu predovšetkým o otázkach realizácie kuriérskych misií v kontexte s meniacim sa bezpečnostným prostredím a z toho vyplývajúcimi zvýšenými bezpečnostnými opatreniami na letiskách, cestných komunikáciách a v prístavoch. Prerokované a schválené závery budú hlavným pokladom pre aktualizáciu strategických dokumentov o organizácii, riadení a výkone kuriérskej služby NATO.

SLUŽBA V SKRATKE

Predpokladám, že po prečítaní vyššie uvedeného textu si takmer každý čitateľ Obrany položí niekoľko základných otázok typu: „Čo je to vlastne kuriérska služba?“, „Aké úlohy plní táto služba?“, „Je kuriérska služba aj v štruktúre MO SR?“ a pod. Pre lepšie pochopenie postavenia a úloh vojenskej kuriérskej služby MO SR uvádzam niekoľko základných informácií.

Jednou z prioritných požiadaviek Severoatlantickej aliancie voči všetkým jej členom a partnerom je požiadavka na spoľahlivú a bezpečnú manipuláciu s utajovanými skutočnosťami, vrátane ich prenosu a prevozu. Pre splnenie tejto požiadavky bola hneď po vstupe Slovenskej republiky do NATO (29. marca 2004 – pozn. autora) kreovaná a aktivovaná v štruktúrach Bezpečnostného úradu MO SR vojenská kuriérska služba MO SR. Vybudovanie tejto služby v podmienkach MO SR podľa požadovaných štandardov NATO bolo zavŕšené jej úspešnou certifikáciou strategickým veliteľstvom NATO v SHAPE dňa 26.10.2004. Slovenská republika ako jedna z prvých novopristúpených krajín NATO podpísala začiatkom roku 2006 Memorandum

o porozumení medzi MO SR a SHAPE, týkajúce sa spolupráce pri preprave utajovaných skutočností prostredníctvom kuriérskych služieb týchto organizácií. V súčasnosti je vojenská kuriérska služba súčasťou oddelenia šifrovej a kuriérскеj služby BÚ MO SR.

Hlavným poslaním vojenskej kuriérскеj služby je bezpečná a spoľahlivá preprava utajovaných skutočností v stanovenom čase na vopred určené miesto. Táto služba by mala byť využívaná len na prepravu utajovaných skutočností (vo všeobecnosti pre stupeň utajenia „DÔVERNÉ“ a vyššie). Prevoz NATO utajovaných zásielok stupňa „PRÍSNE TAJNÉ“ a „ATOMAL“ (Cosmic Top Secret, Cosmic Top Secret Atomal) môže byť zabezpečený len oficiálnymi kuriérmi ACO, US DCS a UK DCS. Kuriérске zásielky tvoria najčastejšie rôzne typy utajovaných písomností, avšak nezriedka sa prepravuje aj tzv. kontrolovaný kryptografický materiál (CCI – Controlled Cryptographic Items), ktorý môže byť prepravovaný výhradne len kuriérskou službou autorizovanou na tieto účely (US DCS a UK DCS) prostredníctvom špecializovanej agentúry NAMSА (NATO Maintenance and Supply Agency). Vzhľadom na špecifické poslanie kuriérскеj služby sú profesionálni vojenski kuriéri chránení určitými privilégiami, ktoré využívajú počas svojich misií na ich čo možno najbezproblémovejší priebeh (napr. štandardný kuriérsky certifikát NATO oprávňujúci na voľný prechod colnou zónou v krajinách NATO). Niektoré kuriérске služby (napr. UK DCS) poskytujú svojim členom diplomatické pasy, čím

získavajú kuriéri počas svojej misie najvyššiu možnú diplomatickú ochranu. Podľa súčasne platných štandardov Aliancie a ďalších medzinárodných dohôd, v čase mieru nesmú byť vojenski kuriéri vybavení žiadnymi zbraňami.

DÔVERYHODNOSŤ, PARTNERSTVO

Život vojenských kuriérov však nie je až taký dobrodružný, ako by sa mnohým ľuďom na prvý pohľad zdalo. Pravidelný výkon misií po krajinách NATO (najčastejšie sú to misie po cestných komunikáciách s použitím špecializovaných automobilov) nemá s turistickým chápaním cestovania nič spoločné. Kuriéri počas svojich misií zodpovedajú nielen za zverený automobil a ostatné technické prostriedky, ale prioritne musia dbať na bezpečnosť prepravovaných zásielok, za ktoré osobne zodpovedajú. Prakticky to znamená zvýšenú mieru v sledovaní diania na cestách, ako aj zvláštny režim oddychu počas pravidelných prestávok, neustály vizuálny kontakt s prevádzanou utajovanou zásielkou, bezpečná úschova zásielky v prípade nutnosti prenocovania a pod. Z týchto dôvodov platí pravidlo vykonávania každej kuriérскеj misie vo dvojici. Aby však toho nebolo málo, okrem týchto zodpovedností musia vojenski kuriéri veľmi často čeliť aj rôznym pokusom o zneužitie tejto služby. Našťastie, takmer všetky tieto pokusy pramenia len z nevedomosti žiadateľov, resp. z nedostatku základných informácií o poslaní a úlohách vojenskej kuriérскеj služby. V tejto súvislosti je potrebné si uvedomiť, že použitie vojenských kuriérov na prevoz

súkromných zásielok, darčiekov, oblečenia, potravín, alkoholu, tabaku, výbušnín, ručných zbraní, nábytku, náhradných dielov a pod. je striktne zakázané.

Záverom môžem bez akéhokoľvek zveličovania konštatovať, že vojenská kuriérska služba MO SR je od jej vzniku dôveryhodným a spoľahlivým partnerom pre NATO, jeho členské krajiny, ako aj pre partnerské profesijné organizácie. Na základe doterajších poznatkov a skúseností je táto služba celkove v rámci Aliancie hodnotená vysoko pozitívne. Toto hodnotenie si vyslúžila nielen dôkladným splnením všetkých technických požiadaviek diktovaných predpisom AD 15-25 (ACO Directive 15-25 o kuriérскеj službe v rámci ACO), ale aj zodpovedným a predovšetkým profesionálnym prístupom pri preprave utajovaných skutočností v rámci NATO.

plk. Mgr. Maroš BRLÁŠ
podpredseda ACSEC, SHAPE
Foto **Vladislav VAVRINEC**

Všetky detaily o využití vojenskéj kuriérскеj služby, rozmeroch a balení utajovaných zásielok, vyžadovaných postupoch a pod. sú uvedené v predpise AD 15-25 (ACO Directive 15-25 o kuriérскеj službe v rámci ACO). Další užitočné informace a profesionálně rady Vám poskytnú příslušníci oddelenia šifrovej a kuriérскеj služby BÚ MO SR.

S tradíciou k prosperite

V Poľných poriadkoch všetkých armád je zakotvená zásada, že úspech v boji sa dosahuje kombináciou palby a pohybu. Palba bez kvalitnej munície je nemysliteľná – to dobre vedia skúsení delostrelci, ktorí v snahe zvýšiť účinok v cieľi tvrdia „na zbraň zabudni – dôraz polož na muníciu“. Týka sa to nielen účinku v cieľi, ale aj v dostrele.

Napríklad 155 mm samohybná kanónová húfnica (ShKH) vzor 2000 Zuzana s dĺžkou hlavne 45 kalibrov s klasickou muníciou OFdMK (HEERHB) (Of je starý ruský názov oskokočnofugasný) má dostrel 30 km. 155 mm ShKH Zuzana s dĺžkou hlavne 52 kal. s rovnakou muníciou má dostrel 32,5 km. Predĺženie hlavne o 110 cm predĺžilo dostrel len o 2,5 km. Pri použití výkonnejšej munície s generátorom na dne strely HEERFB-BB dosahuje Zuzana 42 km. Významný úspech sa dosahuje pri zmene munície u protitankovej, napr. 30 mm kanón 2A42 na BVP 2 pri použití podkalibernej strely dosahuje priebojnosť panciera 100 mm.

ZVS DUBNICA

Muníciu kalibrov 30-155 mm už 70 rokov úspešne vyrába Závod všeobecného strojárstva – holding, a. s. Dubnica nad Váhom. Je poučné poodhaliť jeho bohatú históriu.

Výroba zbraní a munície po 1. svetovej vojne bola v ČSR z hľadiska potrieb armády veľmi nevýhodne rozmiestnená – celý vývoj a výroba bola len v Čechách. Rastúce nebezpečenstvo ohrozenia štátu v 30. rokoch zo strany Nemecka a Maďarska donútil vládu podpísať zmluvu medzi MNO ČSR a Škodovými závodmi v Plzni o postavení továrne na výrobu zbraní a munície v Dubnici nad Váhom. Keď v roku 1933 nebezpečenstvo napadnutia začalo byť aktuálne, budovanie sa značne urýchlilo. Bolo by veľmi zdĺhavé popisovať všetky problémy spojené s prípravou výroby zbraní a munície preto pozornosť len na výrobu munície.

Výroba sa začala 2. 1. 1937. Začínalo sa s jednoduchou muníciou ako ručné granáty, zapalovače, postupne

nasledovala munícia pre 37 mm kanón vz. 37, 47 mm k vz. 36, míny pre 82 mm mínomet vz. 36, pre 100 mm K vz. 35 a 150 mm húfnicu vz. 14/16.

Vytvorením slovenského štátu pod patronátom hitlerovského Nemecka sa závod stáva súčasťou koncernu Reiswerke für Waffen und Maschinenbau Herman Göring. Počas 2. svetovej vojny závod vyrábala muníciu pre armádu fašistického Nemecka a Slovenského štátu. Vďaka umiestneniu v klukatej, úzkej doline medzi zalesnenými kopcami a maskovacími sieťami, bol uchránený pred Spojencami, ktorí 7. 7. 1944 15. leteckou armádou USA AF z Talianska bombardovali objekt fabriky. Dnešný ZVS holding, a. s. bol len čiastočne poškodený a vykradnutý ustupujúcou nemeckou armádou.

Vzhľadom na ťažkú hospodársku a sociálnu situáciu vláda ČSR rozhodla 5. 5. 1945 preorientovať výrobu zbrojárskeho priemyslu na mierovú. To netrvalo dlho, lebo sa začala „studená vojna“ a nasledovalo obnovenie zbrojárskej výroby. 12. 12. 1950 bola podpísaná dohoda s vládou ZSSR o licenciách.

Dňa 1. 1. 1953 došlo k rozdeleniu Závodov K. J. Vo-rošilova v Dubnici nad Váhom. Vznikol podnik Závody všeobecného strojárstva, n. p. Dubnica nad Váhom. 1. 4. 1958 bol pričlenený pod Adamovské strojárne, n. p. pod názvom Adamovské strojárne, n. p., Dubnica nad Váhom. Ďalšia zmena nastala rozhodnutím Ministerstva ťažkého priemyslu v Prahe, 9. 12. 1968 bol zaradený ako samostatný podnik do VJH (výrobná hospodárska jednotka) ZVS Brno. V rámci nového koncernového riadenia bol názov zmenený na ZVS š. p. Dubnica nad Váhom a po rozpade ČSFR sa pretransformoval v apríli 1996 rozhodnutím MH SR na akciovú spoločnosť so stopercentnou účasťou štátu ako ZVS a. s. Napokon 17. 11. 1999 vznikla dnešná spoločnosť ZVS holding, a. s. Dubnica nad Váhom.

V priebehu spomínaného obdobia závod vyrábala široký sortiment delostreleckej a raketovej munície. Vymenovať všetky druhy by vyžadovalo zvláštny článok, preto sa zameriam len na skupiny: bola to munícia delostrelecká, mínometná, tanková, bezzáklzová, protitanková

(podkaliberná a kumulatívna), protiletadlová, raketová 130 mm, 2 druhy 122 mm (Agát a Krížna), protitankové raketové strely Maljutka a Konkurs, prenosný protiletadlový raketový komplet Strela 2M.

Munícia mala vysokú kvalitu. Spomeniem len dva príklady, pri ktorých som bol prítomný. V roku 1967 v Pakistane pri ukážke 100 mm kumulatívna strela do tanku T 55 dosiahla lepšie výsledky v presnosti a v priebojnosti panciera ako strela ruskej výroby.

V auguste roku 2002 na balistickej strelnici VTSÚ Záhorie pri porovnávajúcich streľbách 155 mm ShKH Zuzana bola použitá munícia 155 mm OFdM3 zo ZVS holding, a. s. Dubnica a munícia 155 mm ERFB/BT, používaná v NATO. Pri rovnakých podmienkach streľby pri piatich výstreloch na vzdialenosť 12 km dosiahla munícia z Dubnice lepšie výsledky v rozptyle v diaľke o 32 %, v smere o 10 % a v účinku v cieľi o 13 % v ploche krátera a 10 % v jeho hĺbke (trhavina strely je účinnejšia a o 1 kg má väčšiu hmotnosť).

Pre časté zmeny výroby druhov munície, ale predovšetkým po rozpade varšavskej koalície a ČSFR muselo predstavenstvo fabriky preorientovať výrobu munície na mierovú. Začala sa výroba transformátorov pre spotrebnú elektroniku, merná a čerpacia technika na pohonné hmoty, parkovacie automaty, drviče odpadu, plynové kotly, elektronika pre radiacie systémy, textilný a reprografický priemysel.

Roky 1991 až 1998 boli najťažším obdobím v povojnovej histórii spoločnosti. Výroba munície bola úplne utlmená a spoločnosť sa nachádzala v krízovom stave. Reštrukturalizácia spoločnosti, vytvorenie dcérskych spoločností a rozvoj nových výrobných programov postupne spoločnosť stabilizovali. Od roku 1998 fabrika a jej dcérske spoločnosti zaznamenávajú trvalý ekonomický rast. Dôkazom je modernizácia objektov a výrobných technológií, ktoré sú porovnateľné s vyspelými podnikmi.

KVALITA PRÁCE AJ ŽIVOTA

Neoddeliteľnou súčasťou práce spoločnosti je zabezpečovanie sociálneho programu. Okrem povinností vyplývajúcich z pracovno-právnych vzťahov spoločnosť rozvíja činnosti v rámci sociálneho programu, ktoré nie sú v iných firmách pravidlom. Pri ZVS holding a. s. je vytvorené občianske združenie zamestnancov ZVS, ktorého náplňou je hlavne starostlivosť o bývalých zamestnancov ZVS. Združenie prispieva dôchodcom na zdravotnú starostlivosť, hradí nákup liekov nad určený limit, prispieva na rekreácie dôchodcov, každoročne poskytuje finančný dar a spolu s vedením ZVS holding, a. s. organizujú každoročné stretnutie bývalých zamestnancov ZVS. Okrem toho prispieva na činnosť miestnych klubov dôchodcov, podporuje záujmovú, vzdelávaciu a športovú činnosť mládeže.

Zavádzanie organizačných zmien a inovácia výrobného programu vyžadovali od predstavenstva vysoké organizačné, riadiace a odborné znalosti. Výsledkom je, že ZVS holding, a. s. si ako jedna z mála spoločností zachovala výrobnú schopnosť v oblasti zbrojárskej výroby. Aktivity na zahraničnom trhu potvrdzujú, že slovenský zbrojársky priemysel je stále akceptovateľný aj na zahraničných trhoch a že je potrebné ho zachovať a rozvíjať. Predsedom predstavenstva a generálnym riaditeľom ZVS holding, a. s. je od roku 1996 Ing. Miroslav Solava.

genmjr. v. v. Ing. Rudolf TVAROŠKA

Verejnosť dôveruje ozbrojeným silám

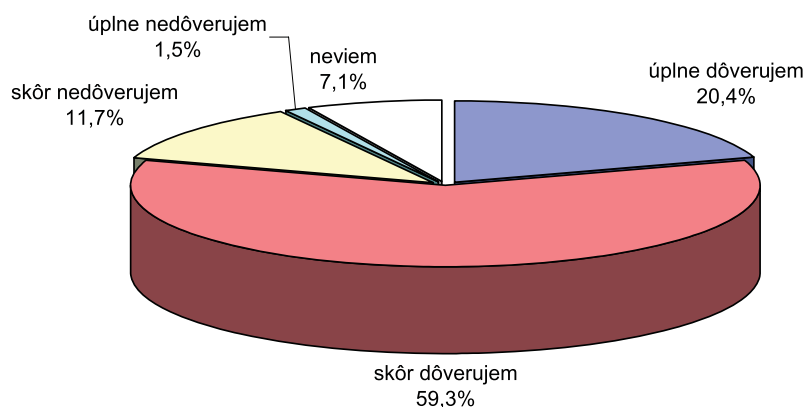
Dôvera k našim ozbrojeným silám a rezortu obrany sú významnou devízou - prvkom upevňujúcim pozitívne vzťahy armády a verejnosti. Pre pracovníkov rezortu a profesionálnych vojakov je povzbudzujúce, že vo verejnosti sú naše ozbrojené sily už dlhodobo považované za dôveryhodnú a stabilnú inštitúciu. Potvrdzujú to aj výsledky reprezentatívneho výskumu verejnej mienky, ktorý robila agentúra AKO, s.r.o. Bratislava.

Výskum sa realizoval na reprezentatívnej vzorke 1035 respondentov, výberová vzorka reprezentuje populáciu SR vo veku od 18 rokov v znakoch: vek, kraj, pohlavie, národnosť, vzdelanie a veľkostná skupina obce. Výskum, ktorý sa uskutočnil v dňoch 18. až 28. mája svedčí o tom, že našej armáde dôveruje takmer 80% obyvateľov Slovenska a naopak nedôveruje len niečo viac ako 13%.

Hodnota miery dôveryhodnosti armády je jedna z najvyšších, aká bola zmeraná vo výskumoch verejnej mienky v poslednom období. Ozbrojeným silám dôverujú rovnako mladí, ako aj starší respondenti.

Treba pripomenúť, že dôveryhodnosť armády a rezortu sa zisťovala v období, keď doznievali reakcie verejnosti na tragickú udalosť vo Vojenskom opravárskom podniku v Novákoch.

Dôvera ozbrojeným silám SR
(n = 1035)

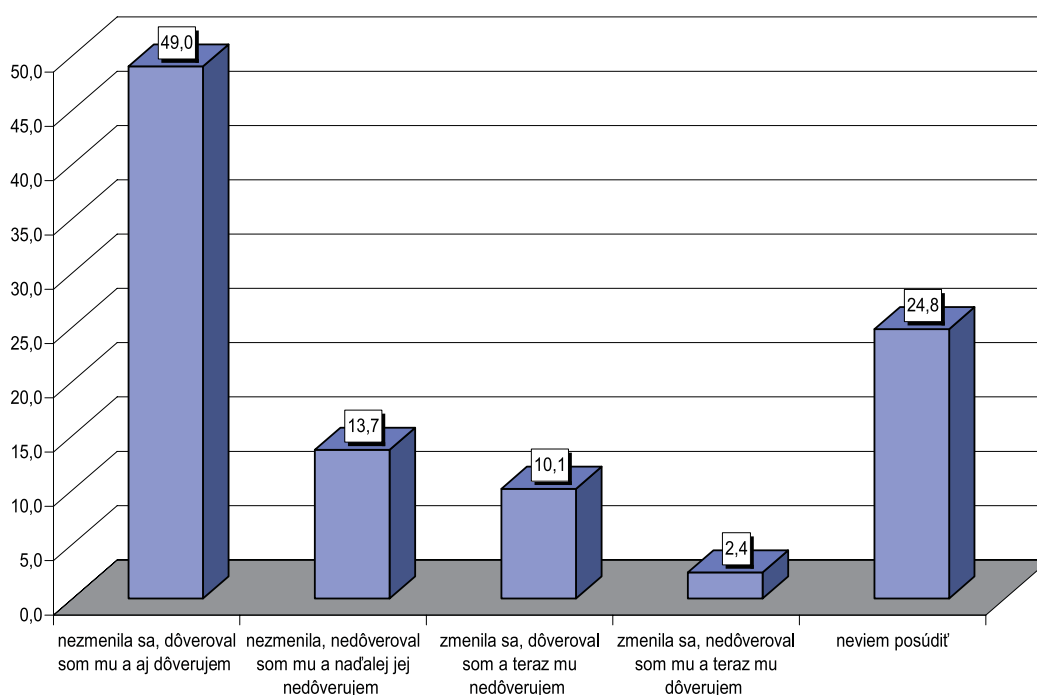

Verejnosť je pozitívne naklonená aj k ministerstvu obrany, ktorému aj napriek havárii v Novákoch dôveruje vyše 51% respondentov výskumu. Takých, ktorí uviedli, že zmenili svoj názor na MO SR následkom havárie bolo len 12,5 %, z nich zmenilo

pozitívny vzťah k MO SR na negatívny, len niečo viac ako 10% a 2,4% bolo takých, ktorí uviedli, že po havárii vo VOP zmenili svoj názor na MO SR tak, že „predtým mu nedôverovali a teraz mu dôverujú“.

Karol ČUKAN

Vplyv havárie v Novákoch na dôveru verejnosti k MO SR
(n = 1035)

Obranná a bezpečnostná politika Európskej únie

„Ako únia 27 štátov, s celkovou populáciou viac než 480 miliónov obyvateľov, vytvárajúca štvrtinu svetového hrubého národného produktu, Európska únia je bezpochyby globálny hráč... Mala by byť preto schopná prevziať adekvátnu zodpovednosť za globálnu bezpečnosť a vytváranie lepšieho sveta“.

Tento, takmer historický citát doplnený o krajiny Bulharska a Rumunska, ktoré sa stali členmi EÚ v januári tohto roku, pochádzajúci z Európskej bezpečnostnej stratégie prijatej v decembri 2003 nadobúda stále jasnejšie kontúry a širšie rozmery. Dnes bez akéhokolvek zaváhania môžeme povedať, že Európska únia je globálnym hráčom a to nielen v oblasti krízového manažmentu. Od roku 2003 bolo pod gesciou EÚ vedených 16 civilných a vojenských operácií. Unikátnosť EÚ je viditeľná práve v spôsobe ako dokáže kombinovať a koordinovať vojenské a civilné nástroje pre dosiahnutie požadovaného cieľa. V predchádzajúcom roku v rámci 10 operácií EÚ pôsobilo viac ako 10 000 mužov a žien. V tomto roku sa ich počet rozrástol o pripravované misie v Kongu, Afganistane a po prijatí konečného štatútu aj v Kosove.

V júni 1999 Európska rada na svojom zasadnutí v Kolíne rozhodla o vytvorení Európskej bezpečnostnej a obrannej politiky (ESDP- European Security and Defence Policy) v rámci svojho druhého piliera – Spoločnej zahraničnej bezpečnostnej politiky (CFSP- Common Foreign and Security Policy) a deklarovala ambíciu vytvoriť vlastné kapacity, vrátane ozbrojených síl, tak aby bola schopná reagovať na prípadné krízové situácie. Jadrom operácií krízového manažmentu sa stali humanitárne a záchranné operácie, operácie na udržanie mieru a operácie s prvkami vynútenia mieru (peacemaking) – známe tiež ako Peterbergské úlohy. V Kolíne bol tiež vytvorený post vysokého predstaviteľa pre Spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku, ktorým sa stal J. Solana.

Vzhľadom na absenciu stálych vojenských štruktúr v roku 2000 členské štáty EÚ vytvorili ad hoc technickú skupinu (Headline Goal Tasks Force), ktorá analyzovala scenáre možného pôsobenia vypracované Západoeurópskou úniou (WEÚ). Na základe procesu, ktorý bol nazvaný Helsinki Headline Goal 2003 EÚ špecifikovala svoju ambíciu vo vojenskej oblasti na vytvorenie spôsobilosti

pre nasadenie 60 000-členných síl, do 60 dní od rozhodnutia o spustení operácie a schopných pôsobiť po dobu jedného roka v rozsahu Peterbergských úloh. Snahou EÚ bolo mať vlastné vojenské kapacity¹⁾ pre vedenie autonómnej akcie podporovanej vierohodnou vojenskou silou, mať prostriedky na rozhodnutie o nej a pohotovosť urobiť to ako reakciu na medzinárodné krízy.

Následne sa Rada EÚ v rámci posilňovania spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky a najmä spoločnej európskej politiky v oblasti bezpečnosti a obrany ustanovenej v článku 17 Zmluvy o Európskej únii na svojom zasadnutí v Nice od 7. do 11. decembra 2000 rozhodla zriadiť:

- Politický a bezpečnostný výbor ²⁾ (PSC – Political and Security Committee),
- Vojenský výbor EÚ (EUMC – European Union Military Committee),
- Vojenský štáb EÚ ³⁾ (EUMS – European Union Military Staff).

Zároveň vymedzila ich poslanie a funkcie vrátane poslania a funkcií ich najvyšších predstaviteľov.

VOJENSKÝ VÝBOR EURÓPSKEJ ÚNIE (EUMC)

Vojenský výbor Európskej únie je zložený z náčelníkov generálnych štábov a štábov obrán členských štátov EÚ zastúpených ich vojenskými zástupcami (MILREP – Military Representative). EUMC sa na úrovni náčelníkov generálnych štábov a štábov obrán schádza, kedykoľvek keď je to potrebné, spravidla však dvakrát ročne. Na úrovni MILREPOV sa výbor schádza minimálne raz týždenne.

EUMC zabezpečuje poradenstvo vo vojenských otázkach a podáva odporúčania Politickému a bezpečnostnému výboru (PSC) a taktiež z vojenského hľadiska riadi Vojenský štáb Európskej únie (EUMS). Predseda Vojenského výboru Európskej únie sa zúčastňuje na zasadaniach Rady, ak majú byť prijaté rozhodnutia s obrannými dôsledkami.

Vojenský výbor Európskej únie je najvyšší vojenský orgán zriadený v rámci Rady a jeho pôsobnosť je stanovená nasledovne:

1. Vojenský výbor Európskej únie zodpovedá za poskytovanie vojenského poradenstva a odporúčaní Politickému a bezpečnostnému výboru vo všetkých vojenských záležitostiach v rámci Európskej únie. Zabezpečuje vojenské riadenie všetkých vojenských činností v rámci Európskej únie.
2. Je zdrojom vojenského poradenstva na základe konsenzu.
3. Je fórom pre vojenské konzultácie a spoluprácu medzi členskými štátmi Európskej únie v oblasti predchádzania konfliktom a riešenia kríz.
4. Poskytuje vojenské poradenstvo a podáva odporúčania pre Politický a bezpečnostný výbor buď na jeho žiadosť, alebo z vlastnej iniciatívy v súlade s usmerneniami poskytovanými Politickým a bezpečnostným výborom, najmä s ohľadom na:
 - vývoj celkovej koncepcie riešenia kríz z vojenského hľadiska,
 - vojenské aspekty politického riadenia a strategického zamerania operácií a situácií spojených s riešením kríz,
 - posúdenie rizika potenciálnych kríz,
 - vojenský rozmer krízových situácií a ich dôsledkov najmä počas jej následného zvládnutia,
 - vypracovanie, posúdenie a preskúmanie cieľov spôsobilosti v súlade s dohodnutými postupmi,
 - vojenské vzťahy Európskej únie s európskymi členmi NATO, ktorí nie sú členmi EÚ, s ďalšími kandidátmi na prístup k EÚ, inými štátmi a inými organizáciami vrátane NATO,
 - finančný odhad nákladov na operácie a cvičenia.

Na žiadosť Politického a bezpečnostného výboru vydáva EUMC iniciačnú smernicu pre generálneho riaditeľa Vojenského štábu Európskej únie na vypracovanie a predloženie strategických vojenských riešení. Vyhodnocuje strategické vojenské riešenia vytvorené Vojenským štáбом Európskej únie a odovzdáva ich Politickému a bezpečnostnému výboru spolu so svojim hodnotením a vojenskými odporúčaniami. Na základe vojenského riešenia zvoleného Radou schvaľuje iniciačnú plánovaciu smernicu pre operačného veliteľa. Na základe hodnotenia Vojenského štábu Európskej únie poskytuje poradenstvo a odporúčania Politickému a bezpečnostnému výboru o koncepcii operácií (Conops) vypracovanej operačným veliteľom a o návrhu operačného plánu (OPLAN) vypracovaného operačným veliteľom. V neposlednom rade poskytuje PSC poradenstvo ohľadne možnosti ukončenia operácie. Po dobu vedenia operácie EUMC dohliada na správne vykonávanie vojenských operácií pod velením operačného veliteľa.

PREDSEDA VOJENSKÉHO VÝBORU EURÓPSKEJ ÚNIE.

EUMC má stáleho predsedu (Chairman), štvorhviezdičkového generála spravidla bývalého náčelníka generálneho štábu niektorého členského štátu EÚ. Tento je vybraný náčelníkmi generálnych štábov členských štátov podľa schváleného postupu a menovaný Radou na odporúčanie EUMC zasadajúceho na úrovni náčelníkov generálnych štábov. Jeho funkčné obdobie sú tri roky ak Rada nerozhodne inak. Chairman EUMC (CEUMC) je zodpovedný EUMC, má medzinárodnú pôsobnosť a podľa potreby zastupuje Vojenský výbor v Politickom a bezpečnostnom výbore a v Rade. Je hovorcom EUMC, predseda schôdzam Vojenského výboru a zároveň je vojenským poradcom generálneho tajomníka/vysokého splnomocnenca vo všetkých vojenských záležitostiach najmä pri zabezpečovaní súladu so štruktúrou riešenia kríz EÚ. V neprítomnosti je predseda Vojenského výboru Európskej únie zastupovaný predstaviteľom prezidentskej krajiny, alebo služobne najstarším členom. Súčasným predsedom EUMC je bývalý náčelník generálneho štábu ozbrojených síl Francúzska generál Henri Bertegeat.

- ¹⁾ Najmä z obavy, že budovanie vojenských kapacít v rámci EÚ povedie k oslabeniu NATO spôsobili Kolínske závery nervozitu v USA. Pozíciu USA k budovaniu ESDP najvýstižnejšie vyjadrila v r. 1999 bývala ministerka zahraničných vecí USA M. Albright vo formulácii princípov, podľa ktorých by bolo možné budovať európske vojenské spôsobilosti, dnes známych ako „3D“.
 - No duplication – toho čo robí NATO
 - No discrimination – nečlenov EÚ, napr. Turecko
 - No decoupling – od USA a NATO
- ²⁾ Pozostáva z veľvyslancov všetkých členských krajín EÚ. Na rozdiel od EUMC a EUMS nemá stáleho predsedu. Predsedom výboru je vždy veľvyslanec aktuálnej prezidentskej krajiny. V súčasnosti predstaviteľ Nemecka. Slovensko bude predsedníckou krajinou EÚ v roku 2016.
- ³⁾ Na jeho čele je generálny riaditeľ EUMS (trojhviezdičkový generál). Pod vedením EUMC poskytuje odborné vojenské znalosti orgánom EÚ a najmä generálnemu

tajomníkovi/vysokému splnomocnencovi. Monitoruje potenciálne krízy, pričom sa spolieha na vhodné vnútroštátne a medzinárodné spravodajské služby. Dodáva vojenské informácie do situačného strediska a prijíma výsledok ich spracovania. Vykonáva vojenské aspekty strategického predsunutého plánovania pre petersbergske misie. Určuje a eviduje európske vnútroštátne a medzinárodné sily pre operácie vedené EÚ v spolupráci s NATO. Prispieva k rozvoju a príprave (vrátane výcviku a cvičení) vnútroštátnych a medzinárodných síl poskytnutých EÚ členskými štátmi. Plánuje, navrhuje, riadi a vyhodnocuje vojenské aspekty postupov krízového riadenia EÚ vrátane navštevovania postupov vo vzťahu EÚ a NATO. V súčasnej dobe je Slovensko v štruktúrach EUMS zastúpené jedným podplukovníkom a majorom.

Aktuálnym generálnym riaditeľom EUMS je britský generálporučík David Leaky.

plk. Ing. Ján GOCELIAK

PROFESIONÁLNA KARIÉRA:

- 2006 - Zástupca vojenského predstaviteľa SR pri Vojenskom výbore EÚ,
- 2005 - Náčelník kancelárie NGŠ OS SR,
- 2004 - Náčelník odboru vnútorného riadenia GŠ OS SR,
- 2003 - Zástupca náčelníka kancelárie NGŠ OS SR,
- 2002 - Náčelník oddelenia PVO VSŠ LM,
- 1997 - učiteľské funkcie na VSŠ LM,
- 1991 - veliteľské a technické funkcie v rámci 10. leteckej armády

ŠKOLY A KURZY:

- 2006 - NATO Defence College, Rím
- 2004 - CFLS, Kanada
- 1998 - Landes Akademie, Viedeň
- 1996 - štúdium pedagogiky a psychológie, Lipt. Mikuláš
- 1995 - účelový kurz automatizovaných systémov velenia, Lipt. Mikuláš
- 1986 - vysoká vojenská technická škola, Lipt. Mikuláš

Ukrajinskí novinári

V stredu 20. júna na pôde Ministerstva obrany SR prijal štátny tajomník Jaroslav Baška skupinu šiestich novinárov z Ukrajiny. Návštevu zorganizovalo Veľvyslanectvo SR na Ukrajine, ktoré od 1. januára 2006 plní úlohu kontaktného veľvyslanectva aliancie pre vstup do NATO. Cieľom návštevy bolo získať informácie o aktivitách zameraných na informovanosť našej verejnosti pred vstupom SR do aliancie. Štátny tajomník odpovedal na otázky novinárov, ktorých zaujímal nielen samotný proces prijatia Slovenska do Severoatlantickej aliancie, ale aj to, čo priniesli slovenským ozbrojeným silám a slovenským občanom tri roky v NATO a Európskej únii. Na stretnutí sa zúčastnili aj vojenský pridelenec Ukrajiny na Slovensku gen. major Jurij Ivanovič Radkovec, hlavný štátny radca CPE NATO Miroslav Zelizňák a riaditeľ Komunikačného odboru KaMO Tibor Demmer. Ukrajinskí novinári navštívili aj veliteľstvo 1. mechanizovanej brigády v Topolčanoch a oboznámili sa aj so životom profesionálnych vojakov z mechanizovaného práporu v Martine.

Karol ČUKAN

Foto Vladislav VAVRINEC

Afganistan v Bratislave

Hviezdoslavovo námestie v Bratislave sa premenilo na galériu. Vo štvrtok 14. júna tu otvorili výstavu fotografií slovenského fotografa Martina Črepa s názvom Ľudská rodina. Afganistan je vo všeobecnosti známy ako krajina zmietaná vojnou. Ústrednou témou je však jeho mierová podoba. „Z fotografií dýcha mier, pokoj, harmónia, radosť zo života a túžba ľudí po živote v mieri,“ vyjadrila svoje pocity organizátorka podujatia Vanda Hrycová. Na otvorení sa zúčastnil štátny tajomník Ministerstva obrany SR Jaroslav Baška, náčelník Generálneho štábu OS SR generál Lubomír Bulík, štátna tajomníčka MZV SR Oľga Algayerová, mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec USA na Slovensku Rodolphe Vallee. Špeciálnym hosťom bol veľvyslanec Afganskej islamskej republiky Mohammad Kacem Fazelly. Výstava je výnimočná aj precíznym technickým spracovaním, o ktoré sa postarala 5. kartoreprodukčná základňa Nemšová. Stovka fotografií s rozmermi meter krát meter a pol lemuje takmer celé námestie. Sú uchytané medzi stromami a chránené voči nepriazni počasia aj voči pôsobeniu slnka. V centre Bratislavy budú verejnosti dostupné ešte dva mesiace.

(far)

Foto Vladislav VAVRINEC

Domov aj motokros

Minister obrany František Kašícký navštívil v nedeľu 17. júna Detský domov v Domaníži pri Považskej Bystrici. Ministerstvo má s detským domovom viacročnú družbu, pričom F. Kašícký prišiel deťom a vychovávateľom vyjadriť aj svoju úprimnú sústrasť s tragickým úmrtím Vlastimila Kasla, jedného z chovancov domova, ktorý sa minulý týždeň utopil vo Váhu neďaleko Ladiec, kde sa učil za murára.

V Domanížskom domove žije v súčasnosti 31 detí od štyroch do 21 rokov. Situovaný je na samote nad dedinou. Aj preto sa chlapci a dievčatá pravidelne tešia na podujatia akými sú Dni detí s ozbrojenými silami a slovenským rozhlasom, Deň otvorených dverí na ministerstve obrany či na návštevy vojakov. Počas ministrovej návštevy sa do svojho bývalého domova vrátil aj bývalý chovanec rotný Ľudovít Ernek, ktorý dnes slúži v Martine a bol aj na misii v Iraku. Deti F. Kašíckého previedli po izbách a podelili sa s ním o radosti aj problémy. Po besede minister daroval deťom na pamiatku psíka, ktorého pomenovali po jeho vľiakovi – Brix.

V ten istý deň sa v Domaníži uskutočnili pod patronátom ministra obrany Františka Kašíckého štvorhodinové motocyklové vytrvalostné preteky dvojíc Domanížský Cross 2007. Zúčastnilo sa ich 190 pretekárov a približne 7-tisíc divákov. Tí si mohli pozrieť aj ukázkový výcvik vojenských profesionálov z 5. pluku špeciálneho určenia zo Žiliny, ako aj vojenskú techniku. Pre záujemcov o život v armáde bol k dispozícii stan regrutačného strediska z Trenčína. Hudobná skupina Tramp song a spevák Alan Mikušek spolu s redaktorom rozhlasovej Plnej polnej Miroslavom Minárom dotvárali výbornú atmosféru nedeľného odpolednia. Po slávnostnom vyhlásení výsledkov sa minister obrany obliekol do motocyklového výstroja a aj on krúžil po náročnej pretekárskej trati.

(pv)

Ministerská brána dokorán

Húfnica Zuzana, protivzdušný komplet S-300 či obrnený transportér, ukážky bojového výcviku vojenských profesionálov, zásah vojenských psov alebo zaujímavé informácie v regrutačnom stredisku čakali v sobotu 23. júna na návštevníkov areálu Ministerstva obrany Slovenskej republiky počas Dňa otvorených dverí. K tomu samozrejme nechýbali súťaže pre deti, vystúpenie vojenskej hudby, Petra Cmoríka, Petra Lipu alebo skupiny Funkiez. Chutil aj vojenský guláš, ktorý vo vojenskom stane niekoľko minút podával osobne minister obrany František Kašický. Spolu s ním, ako aj so štátnym tajomníkom MO SR Jaroslavom Baškom a náčelníkom Generálneho štábu ozbrojených síl SR generálom Ľubomírom Bulíkom sa návštevníci ministerstva obrany mohli porozprávať aj počas autogramiády.

„Je to skvelé vidieť všetko to, čo iba občas zahladáme v televízii, takto naživo a celkom zblízka“, konštatovali po ukážke boja zblízka sestry Monika a Denisa Šoltésové, vysokoškolskáčky pochádzajúce z Košíc a študujúce v Bratislave. „Baví ma technika, takže som si čo najpodrobnejšie prezrel všetko to vystavené vojenské železo,“ povedal deviatať Richard Macák z Bratislavy. Jeho kamarát Branislav Kremnický, budúci automechanik, taktiež najviac času strávil pri vojenskej technike.

„Je fakt fajn, že pán minister nezabudol na nášho psika a ja mu od neho priveziem takýto darček,“ tešil sa Martin Čajkovič a ukázal na vrece granúl, ktoré budú ich Brixovi iste chutiť. Martin je z Detského domova v Domaníži pri Považskej Bystrici, ktorý František Kašický navštívil minulý týždeň, deťom daroval vytúžené šteniatko a zároveň ich pozval na Deň otvorených dverí.

„Aspoň trochu bližšie viem, o čom tá armáda je,“ usmiala sa Martina Mojžišová, ktorej partner Dalibor Turák je profesionálny vojak. Nuž, a ich trojmesačná dcérka Veronika patrila iste k najmladším návštevníkom dňa, ktorý mal za cieľ prezentovať otvorený, ústretový a priateľský vzťah príslušníkov rezortu obrany a civilnej verejnosti. Úsmevy stoviek návštevníkov svedčili o tom, že sa vydaril.

(pv)

Foto kpt. Peter MICHNICA

Americkí vojenský vysokoškooláci

Frajerké biele uniformy amerických kadetov sa premiešali s uniformami tých slovenských. Obe liptovskomikuláškse vojenské školy - Akadémiu ozbrojených síl a Národnú akadémiu obrany 6. júna navštívili vojenský vysokoškooláci z deviatich rôznych univerzít v USA. Návštevu

pripravila pražská firma International Study Programs. V liptovskomikuláškských školách im študenti predviedli svoje úspešné práce v študentskej vedeckej odbornej činnosti a priestor dostali aj neformálne rozhovory kadetov – študentov. „Prijemne nás prekvapila bezprostredná komunikatívnosť a absencia akejkoľvek jazykovej bariéry slovenských kadetov, čo svedčí o ich vynikajúcej jazykovej príprave,“ povedal učiteľ medzinárodných vzťahov z West Pointu major Jonathan Dunn.

Soňa JAROŠOVÁ

Strelecký deň hlavného veliteľa

Útvár čestnej stráže prezidenta Slovenskej republiky usporiadal 5. júna 2007 vo VVP Turecký Vrch už tretí ročník Streleckého dňa hlavného veliteľa Ozbrojených síl Slovenskej republiky.

„Súťažilo sa v streľbe z ručných zbraní – Pištoľ vz. 82, Puška vz. 52/57 a Samopal vz. 58. Prezident Ivan Gašparovič sa mohol spolu s pracovníkmi Kancelárie prezidenta oboznámiť aj s prácou, vojenským životom a výcvikom príslušníkov čestnej stráže,“ informoval veliteľ Čestnej stráže prezidenta Slovenskej republiky plukovník Rudolf Kebísek.

V areáli strelnice sa so svojou automobilovou technikou prezentovali vojenský policajti. Predviedli terénny automobil Mercedes D a policajnú verziu obrneného vozidla Aligator. Zlomok zo svojej činnosti predviedli špecialisti z Kriminalistického expertízneho útvaru Policajného zboru SR Bratislava.

Vladislav VAVRINEC

Foto kpt. Otakar HRABÁK

CIMIC premiérovo na Liptove

Koncom mája a začiatkom júna sa uskutočnilo na Liptove historicky prvé cvičenie CIMIC (civilno - vojenská spolupráca) na Slovensku. Na cvičení CIMIC 2007 sa zúčastnili okrem zástupcov slovenských ozbrojených síl aj ich českí kolegovia zo 103. strediska CIMIC/PSYOPS v Lipníku nad Bečvou. Náčelník oddelenia CIMIC a PSYOPS na Generálnom štábe OS SR podplukovník Csaba Vysztafel zdôrazňuje, že ide o prelomové zamestnanie v tejto oblasti. Lebo prakticky až do roku 2005, kým nevzniklo spomínané oddelenie, CIMIC ako taký neexistoval. Aj niektorí slovenskí vojaci, ktorí pôsobili v zahraničných misiách v takýchto pozíciách sa tejto oblasti po návrate domov ďalej nevenovali.

Situácia sa začína postupne meniť. Na veliteľstve pozemných síl v Trenčíne vznikol organizačný prvok, ktorý pripravuje od začiatku budúceho roku zrod Odboru CIMIC a PSYOPS. Práve jeho zástupcovia, spoločne s kolegami z príslušného oddelenia na generálnom štábe a vytipovanými vhodnými kandidátmi z ozbrojených síl patrili medzi slovenských účastníkov cvičenia. Zabezpečovalo ho Centrum výcviku a inštruktáže Národnej akadémie obrany v Liptovskom Mikuláši a jeho skupina simulačných technológií pod vedením majora Petra Dubjela.

ČESKÉ SKÚSENOSTI

Náčelníkom štábu cvičenia bol major Petr Kovanda zo 103. strediska CIMIC/PSYOPS. „Je to prvé cvičenie medzi slovenskou a českou stranou v tejto oblasti a pre náš útvar zároveň prvým medzinárodným cvičením. Chceme si vyskúšať v reálnych podmienkach ako cvičí štábný prvok. Z našej doterajšej praxe sme skôr zvyknutí na výcvik

a prípravu taktických tímov. Vysielame ich do Iraku, Afganistanu a Kosova. Ale hlavným článkom riadenia v medzinárodných operáciách je práve stupeň brigáda. Preto sme radi, že si túto problematiku môžeme precvičiť,” hovorí major Kovanda, ktorý v minulom období pôsobil v Iraku i Kosove.

Jeho kolegyňa nadporučíčka Martina Neškudlová sa v januári vrátila z Kosova, kde pracovala v styčnom monitorovacom tíme. Podľa nej pôsobili ako „styční dôstojníci“ medzi miestnymi obyvateľmi a jednotkami MNTF (C). „Našou úlohou bolo monitorovať nálady medzi miestnym obyvateľstvom. Boli sme v stálom styku s ich miestnymi autoritami. Najmä tými neformálnymi. Snažili sme sa, aby velenie KFOR malo presné informácie o reálnej situácii, potenciálnych hrozbách v sociálnej, národnostnej, náboženskej či bezpečnostnej oblasti. Aby neboli také prevraty, ako v marci 2004, keď na pohľad obyčajná potýčka medzi zástupcami oboch hlavných národností provincie Albáncov a Srbov prerástla v krvavé nepokoje,” poznamenáva nadporučíčka Neškudlová a dodáva, že českej strane sa veľmi osvedčil aj projekt MEDEVAC. V jeho rámci sa v českých nemocniciach vyliečilo niekoľko detí z Kosova, Iraku a Afganistanu, ktoré nemohli byť liečené doma. Aj takýmto spôsobom sa šíri v danej oblasti dobré meno krajiny a miestni obyvatelia potom priaznivejšie prijímajú prítomnosť vojakov z tohto štátu. Priaznivo je vnímaná aj pomoc pri rekonštrukcii školských, zdravotníckych či sociálnych zariadení.

LIETAJÚ AJ KAMENE

Práporčíčka Lucia Pokorná pôsobila pred dvoma rokmi v provinčnom rekonštrukčnom tíme (PRT) na severovýchode Afganistanu. „Prvé skúsenosti som získala od

svojich nemeckých kolegov. Potom som už musela plávať sama. Najťažšie je prelomiť ľady nedôvery. Pre mnohých ľudí tam predstavujeme novodobých križiakov. Najmä v odľahlých horských oblastiach, kde sú hlavnou autoritou konzervatívni mullovia, vládne voči zahraničným vojakom dosť nepriateľská nálada. Jeden deň vám zakývajú, pozývajú vás na čaj a druhý deň môže priletieť do tábora mínometný granát či raketometná strela. V mestách, najmä vo Fajzabáde, kde som pôsobila sa nám darilo pracovať medzi deťmi a mladými. Veľkou pomocou pre nás boli učiteľky. Títo ľudia sú otvorení zmenám, samozrejme robeným citlivo. Aby v nijakom prípade neurazili ich náboženské čítanie a národnostné špecifiká. Vysvetľovali sme ľuďom, že sme ich neprišli pokoriť, ale naopak pomôcť. Sú však niekedy veľmi netepliví. Nahlásia napríklad problém so znečistenými studňami a očakávajú riešenie doslova zo dňa na deň. Vyhrážajú sa, že ak to nezariadime, postavia sa chrbtom ku koalíčnym silám. Na to všetko si treba zvyknúť a nenechať sa deprimovať niektorými neúspechmi a občas aj tými kameňmi, ktoré priletia smerom na vaše auto,” spomína práporčička Pokorná, ktorá sa v auguste znova vracia do Afganistanu. Vie, že to nebude jednoduché, lebo medzitým sa bezpečnostná situácia v tejto krajine zhoršila.

CVIČILI SPOLOČNÉ TÍMY

Cvičiaci vytvorili niekoľko tímov, zložených z českých a slovenských vojakov. Riešili nasimulované situácie, ktoré sa reálne stali v mnohých zahraničných operáciách. Druhý tím pod vedením poručíka Ondřeja Šimčíka pôsobil v tzv. Čatlošovej vile na Kaleníku. Spoločne so svojim slovenským kolegom kapitánom Andrejom Várošom z veliteľstva pozemných síl analyzovali výsledky motorizovanej patrole, ktorá sa práve vrátila z terénu. Zistila škody na komunikáciách, hľadala vhodné objekty pre prípadné ubytovanie utečencov a zisťovala názory miestnych autorít. „Cvičenie je pre mňa veľkou školou. Aj preto, lebo koncom roka mám ísť do Afganistanu,” hovorí poručík Šimčík. Kapitán Vároš sa prvý raz stretol s činnosťou CIMIC v Bosne a Hercegovine, kde v Sarajeve pôsobil v silách SFOR. „Veľmi ma už vtedy zaujala. Som rád, že sa môžem zúčastniť takéhoto cvičenia. Mnohí českí kolegovia majú veľké skúsenosti z misíi,” konštatuje kapitán Vároš a nevyklúčuje, že sa oblasti CIMIC a PSYOPS bude venovať viac.

Prvý tím medzitým v priestoroch na Mokradi riešil spoluprácu s červeným krížom pri zabezpečovaní pomoci obyvateľom, ktorí prišli o prístrešie. Podpráporčík Peter Krajčovič sa narodil na Slovensku. Časť detstva prežil v Myjave. V Brne absolvoval strednú i vysokú vojenskú školu. V lete odchádza do Kosova ako člen styčného monitorovacieho tímu. Za svoju výhodu považuje znalosť slovenčiny. „Osvedčilo sa mi to pri styku s obyvateľstvom i miestnymi autoritami. Bariéra bola hneď preč. Ľudia sú bezprostrednejší. Za oveľa kratší čas sme vybavili potrebné veci,” zdôrazňuje podpráporčík Krajčovič. Práca CIMIC zaujíma aj jeho kolegu z tímu kapitána Radomíra Botku z trenčianskeho veliteľstva pozemných síl. V januári tohto roku sa vrátil z misie v Iraku. „Priamo v teréne som pozoroval ich prácu. Videl som, že pre nás vojakov mala veľký význam,” priznáva kapitán Botka.

Prácu celého tímu pozorne sledovala rozhodkyňa. Práporčička Radka Liškutinová z Lipníka nad Bečvou má skúsenosti z Kosova. „Mojou úlohou je vyhodnocovať aktivitu každého člena tímu. Pozorujem celú ich činnosť, nezasahujem do ich práce a písomné vyhodnotenie

posielam na veliteľstvo cvičenia. Je dobre, že v tímoch sú navzájom ľudia z oboch armád. Ľudia s väčšími skúsenosťami i začiatočníci. Pozorujem, že najmä tí menej skúsení v priebehu cvičenia viditeľne kvalitatívne podrástli,” hodnotí rozhodkyňa.

Veľkou školou je cvičenie aj pre poručíka Antona Domena z novovzniknutého trenčianskeho pracoviska CIMIC a PSYOPS. V rámci svojho pôsobenia v misii KFOR síce spolupracoval v spomínanej oblasti najmä so švédskou stranou, ale cvičenie na Liptove považuje za prvú praktickú skúsenosť s plánovaním a činnosťou CIMIC v rámci našich ozbrojených síl. Riaditeľ centra výcviku a inštruktáže NAO Liptovský Mikuláš podplukovník Peter Baláz vidí jeho prínos aj v tom, že lektori centra budú môcť získané skúsenosti odovzdávať v rámci svojej činnosti poslucháčom kariérneho vzdelávania.

Zástupca riadiaceho cvičenia podplukovník Csaba Vysztavel s uspokojením konštatuje, že cieľ, samostatne precvičiť problematiku CIMIC (teda nie ako doteraz, keď

bola len súčasťou nejakého väčšieho cvičenia) sa podaril. „Preverili sme všetky možné situácie, ktoré môžu nastať v misii. Som rád, že sme v procese prípravy i samotného priebehu cvičenia mohli čerpať zo skúseností českej strany, ktorá je v tejto oblasti už trochu ďalej. Cvičenie pomohlo aj príslušníkom nášho rodiaceho sa trenčianskeho Odboru CIMIC a PSYOPS. Netreba zabúdať, že tímy CIMIC môžu byť nasadené v rôznych krízových oblastiach sveta ako súčasť medzinárodných kontingentov. Ich cieľom je nadväzovanie kontaktov s civilnou verejnosťou, zástupcami štátnej správy a samosprávy, nevládnymi a humanitárnymi organizácií. Robia to všetko s cieľom vytvoriť také podmienky vo vzťahu k civilnému prostrediu, aby umožnili veleniu splnenie cieľa misie. Ich dobrá práca pomáha predchádzať náhlému zhoršeniu situácie v misii i prípadným stratám medzi jej príslušníkmi,” pripomína podplukovník Vysztavel.

Text a foto Jozef ŽIAK

Rekord z deviatich kilometrov

Do pripraveného An-26 sklopenou zadnou nakladacou rampou nastúpila päť mužov s padákmi. To, že nepôjde o obyčajný zoskok naznačovalo už ich vybavenie. Okrem padákov si niesli so sebou pilotné prilby, kyslíkové masky s hadicou a ďalšie pomôcky. Každý si sadol na vopred určené miesto, tesne vedľa rozvodu kyslíka. Lietadlo o pár minút vzlietlo z letiska v Kuchyni a nabralo kurz na Jablonicu a Topolčany. O takmer päťdesiat minút sa znova ukázalo nad letiskom. Pravda teraz už vo výške takmer deväť kilometrov...

Z nákladovej rampy „anduly“ vyskočila päť mužov a voľným pádom, dlhým vyše osem kilometrov sa rútili k zemi. Najdlhšie (8380 metrov) letel podpráporčík Marian Piffko. Túto vzdialenosť prekonal za 130 sekúnd a pri voľnom páde dosiahol rýchlosť takmer 300 kilometrov za hodinu. Zhruba 500 metrov nad zemou otvoril padák a pristál na trávinatej ploche letiska. Hoci bolo vyše 27 stupňov v tieni, celý výstroj mal poriadne studený. Bol unavený, no spokojný. Veď pokus o základný slovenský výškový rekord sa podaril.

Odopol si padák, kyslíkovú masku s prilbou, rozopol kombinézu a začína približovať situáciu v lietadle.

VZDUŠNÁ FORMULA

„Hneď po nastúpení sme si odskúšali kyslík z rozvodu lietadla, aby neskôr vo väčších výškach nenastali problémy. Počas stúpania dýchame palubný kyslík. Keď lietadlo vystúpilo do potrebnej výšky, rozsvietil sa dohodnutý signál – oranžové svetlo. Bolo to asi tri minúty pred zoskokom. Na pokyn letovoda sme sa odpojili od palubného kyslíka, prepli sa na masky a odistili poistky, aby sme mohli dýchať vlastný kyslík z plochého zásobníka. Každý má zásobu približne na 15 minút. Vystačí na dýchanie od odpojenia sa od palubného zdroja až po otvorenie padáka v malej výške. Neskôr sme sa všetci postavili, podotáhali sme si popruhy a navzájom sme si skontrolovali, či nám neodstávajú hadice z kyslíkovej masky. Neskôr by nám mohli prekážať pri voľnom páde. Presunuli sme sa na pokyn k rampe a na signál zeleného svetla sme jeden za druhým opúšťali lietadlo. Skákali sme dolu hlavou. Vo výške takmer deväť kilometrov sa teplota pohybovala pod hodnotou mínus 40 stupňov. V prvom momente som cítil všadeprítomný chlad. Zamrzol mi štít a veľa som toho nevidel, lebo prieszor pilotnej prilby aj za normálnych podmienok poskytuje len obmedzený výhľad. No

neskôr prevládil neskutočne príjemný pocit. Rútil som sa k zemi rýchlosťou pretekárov Formule 1. Tušil som už, že tento pokus by sa mohol vydať,“ hovorí veliteľ skupiny výsadkovej záchranej služby podpráporčík Marián Piffko. Okrem neho ho vytvorili: npor. Roman Veselý, rtm. Roman Slepíčka, Miroslav Gábor a Ing. Peter Kálavský.

Rodák z Martina po ukončení strednej zdravotníckej školy pred príchodom na letisko Kuchyňa najskôr pôsobil vo vajnorskom prieskumnom prápore. V súčasnosti má už na svojom konte vyše 1 120 zoskokov a triednosť – padákový odborník letectva - Majster. Absolvoval množstvo kurzov. Od kurzu leteckého záchranára, trhaní a ničenia, voľných pádov, výškových prác, pilota tandemových padákov až po kurz záchrany z vodnej hladiny a urgentnej zdravotnej starostlivosti. V súčasnosti si dopĺňa vzdelanie na Slovenskej zdravotníckej univerzite.

BRATSKÁ VÝPOMOC

Príprava na výškový zoskok sa podľa neho začína už dlho pred jeho samotným uskutočnením. Predpokladom je predovšetkým výborný zdravotný stav. Vyšetrenie vo vojenskej leteckej nemocnici

zahŕňa aj pobyt v pretlakovej komore. Potom je potrebné zvládnuť techniku. Normálny zoskok je za pomoci padáku. Pri výškovom sa k nemu pridáva pilotná prilba, kyslíková maska, zásobník kyslíka a samozrejme špeciálna termobielizácia pod kombinézou. Podľa podpráporčíka Piffka si treba privyknuť najmä na zúžený výhľad z prilby. Parašutista musí robiť všetky veci automaticky. Treba si zvyknúť aj na pomerne veľkú vysadzovaciu rýchlosť An-26. „Je to jediné naše lietadlo, ktoré je nás schopné dopraviť až do výšok okolo deviatich – desiatich kilometrov. Rýchlosť pri vysadzovaní je medzi 270 – 350 kilometrov za hodinu. To je výrazný rozdiel proti L-410, ktorý dosahuje v tejto fáze rýchlosť okolo 150 kilometrov. Prúd vzduchu po výskoku človeka doslova zmetie,“ vysvetľuje podpráporčík Piffko.

Na regulárnosť pokusu o rekord dohliadal Miroslav Gábor zo Slovenského národného aeroklubu. „Súťažný poriadok musí byť dodržaný. Pokus pred dvoma rokmi, taktiež na tomto letisku nemohol byť uznaný. Nebolo k dispozícii záznamové zariadenie, ktoré by ukázalo výšku zoskoku a otvorenia padáku, aby sa následne dala vypočítať dĺžka voľného pádu. Keď bude priaznivá konštelácia hviezd, tak by sa dnes jeden z pokusov mohol vydať,“ prorokoval Miroslav Gábor. Veď vo vzduchu mal aj svojho brata Radoslava zo žilinského útvaru Jozefa Gabčíka. Nakoniec vyšiel až ten druhý pokus, keď si bratia vymenili úlohy.

Zásľuhu na úspešnom rekorde má aj koordinácia celej osádky lietadla. Prvý pokus pilotoval major Peter Prokop, druhý úspešný jeho kolega major Dušan Vavro. O to, aby sa presne trafili do bodu vysadenia sa postaral navigátor An-26 a zároveň pilot na L-410 kapitán Jiří Komárek.

KEĎ NAMŔZA KOPULA

„Lietanie v takýchto výškach je nezvyčajné aj pre nás. Dostaneme sa tam tak raz za rok a pol, inak lietame maximálne do sedem tisíc metrov. Lietanie v takých výškach je dosť náročné pre celú osádku. Aj tým, že stroj pri zoskoku nie je pretlakovaný. Používame kyslík z vnútorných rozvodov. Vo veľkých výškach klesá aj ovládateľnosť lietadla. Správa sa inak. Treba robiť veľké polomery zákrut, voliť malé náklony. Je to náročnejšie aj na koncentráciu. Kopula navigátora, cez ktorú sa pozerám zamŕza, čiže aj ten výhľad von a kontrola podľa orientačných bodov je znížená, až nulová. Aj napriek tomu sa nám podarilo trafiť bod vysadenia. Som rád, že to chlapcom vyšlo,“ hovorí kapitán Komárek, ktorý má za sebou 15 povinných zoskokov. Ako väčšina pilotov aj on ich berie ako nutnosť. Do 35 rokov musí minimálne raz do roka urobiť jeden zoskok a práve dovŕšil spomínanú vekovú hranicu.

Jeho kolegu, palubného technika rotného Ondreja Siládiho čaká ešte minimálne jeden zoskok. Predtým robil technika elektrovybavenia na stíhacích bombardéroch Su-22. Najskôr v Náměšti nad Oslavou, potom v Kuchyni. Keď prešiel na miesto palubného technika a musel absolvovať prvý zoskok z výšky približne 600 metrov nebolo mu všetko jedno.

„Prežíval som dosť veľký strach. Postupne zo mňa pri ďalších zoskokoch odpadol, ale keď nebudú povinné, asi už skákať nebudem,“ potvrdzuje aj palubný technik všeobecne nie veľkú obľubu zoskokov medzi osádkami lietadiel, vrátane stewardiek.

PADÁK ZACHRÁNIL ŽIVOT

Aj keď podpráporčík Piffko spomína, že práve dobre fungujúce vystreľovacie sedačky a padáky pomohli neraz zachrániť život pilotov. V roku 1994 priamo na letisku pri havárii Su-22 i o dva roky neskôr pri katapultáži z L-29 Delfin. Pomáhal ich zachraňovať spoločne s príslušníkmi svojej služby. Podľa neho trvá zhruba päť rokov, kým sa podarí pripraviť samostatného odborníka padakového letectva. Čatár

Roland Bartha a rotný Vladimír Matušek majú zatiaľ na svojom konte 103 a 193 zoskokov a niekoľko odborných kurzov. Obaja pôvodne pracovali ako technici pre výzbroj a elektrické vybavenie. „Naša dnešná práca je zaujímavá. Stále prináša niečo nového. Som rád, že som sa dostal k takému odborníkovi vo svojej oblasti, ako je podpráporčík Piffko,“ priznáva čatár Bartha. Zároveň pripomína, že pri jednom zoskoku zo záchranným padákom S-3 mu veru nebolo všetko jedno. Tento padák sa ťažko ovláda a jeho to nieslo priamo na hangár...

Aj to patrí k práci skupiny výsadkovej záchranej služby na letisku Kuchyňa.

Jozef ŽIAK
Foto **Peter DOVINA**

Buffalo sa teší obľube

Konflikt v Iraku urýchlil výrobu a objednávky nových vozidiel odolných proti výbuchom mín a nástražných náloží. Najnovšie dostala firma Force Protection objednávku na ďalších 14 odminovacích vozidiel Buffalo pre námornú pechotu USA. Vozidlá budú stáť 12 miliónov dolárov a dodajú ich do apríla 2008.

Buffalo vyrábajú podľa osvedčeného juhoafrického dizajnu. Slúži na čistenie ciest a likvidáciu objavených mín. Kabínu tvorí rozmerná pancierová škrupina, ktorá spoľahlivo chráni päťčlennú posádku. Vďaka tomu ho vojaci obľubujú.

Buffalo používa na likvidáciu mín cep z oceľových reťazí, pneumatiky možno nahradiť oceľovými kolesami, ktoré likvidujú protipechotné míny. Ak silnejší výbuch odtrhne koleso, či nápravu, dá sa ľahko vymeniť.

Vozidlo je navyše vybavené hydraulickým ramenom s videokamerou a diaľkovo ovládanými nástrojmi na kontrolu podozrivých predmetov. Buffalo má hmotnosť 20,5 t a nosnosť 17,5 t. Je dlhé 8,2 m, široké 2,46 m a vysoké 2,7 m. Jeho priestranná kabína umožňuje široké využitie, napr. v úlohe veliteľského vozidla. Na ceste dosahuje maximálnu rýchlosť 105 km/h, pri odminovaní sa pohybuje rýchlosťou 5 km/h.

Záchranou je Martin-Baker

Anglická firma Martin-Baker je svetovou špičkou v obore vystreľovacích sedadiel. Jej výrobky zachránili doteraz viac ako 7000 pilotov. Najnovšie dostala kontrakt za 39,7 milióna dolárov na 172 sedadiel NACES určených pre námorné lietadlá. Prvé sedadlá NACES objednalo americké námorníctvo v roku 1985.

Z tejto objednávky je 70 kusov určených pre stíhacie bombardéry F/A-18E/F Super Hornet a stroje elektronického boja E/A-18G Growler námorníctva USA. To objednalo aj 20 sedadiel pre cvičné lietadlá T-45 Goshawk. Ďalších 22 kusov je určených pre F/A-18 Hornet americkej námornej pechoty a 60 pre Kanadu, ktorá tiež používa Hornety. Sedadlá by mali dodať do decembra 2008. Na snímke je úspešné katapultovanie sa pomocou sedadla Martin-Baker z lietadla F-16.

Dvojstranu pripravil **Miroslav BARIČ**, foto **USAF, USMC, US Army**

Juhoafričania vyvíjajú nové bojové vozidlo

Juhoafrická armáda zadala firme Denel vývoj nového bojového vozidla pechoty. Výsledkom projektu Hoefyster má byť osemkolesové vozidlo v hmotnostnej triede 25 ton. Kontrakt na 264 vozidiel za miliardy juhoafrických randov je najväčším v doterajšej 16-ročnej histórii Denelu. Juhoafrická firma však získa iba 70 percent kontraktu, zvyšných 30 percent pôjde fínskej spoločnosti Patria. Vozidlá totiž postavia v jej licencií, základom bude typ AMV. Denel bude zodpovedný za vývoj veží. Juhoafrická armáda chce 264 vozidiel v piatich verziách. Základný obrnený transportér pechoty by mal byť vyzbrojený kanónom kalibru 30 mm vo veži. Doplní ho veliteľské vozidlo a tri ďalšie verzie s odlišnými vežami - samohybný mínomet, stíhač tankov s raketami a stroj palebnej podpory vyzbrojený kanónom veľkej ráže. Nový projekt Hoefyster by však nemal nahradiť kanónové stíhače tankov Rooikat.

Prvé podvozky Patria AMV vyrobia vo Fínsku, potom sa produkcia postupne presunie do Južnej Afriky. AMV predtým získalo certifikát odolnosti proti mínam podľa prísnych juhoafrických kritérií. Firme sa úsilie získať toto osvedčenie jednoznačne vypláti. Na snímke je šesťkolesová verzia AMV, ktorú Patria vlni predstavila aj v Bratislave.

Modernizujú radary

Americká námorná pechota chce modernizovať svoje pozemné radary TPS-59. Ich žiariče vo verzii 1A4 už mariňáci považujú za zastarané. Firma Lockheed Martin preto do júla 2009 za 7,4 milióna dolárov dodá 12 sád, ktoré umožnia opravy a výmenu žiaričov na radaroch v službe.

Zároveň firma dostala druhú objednávku takisto za 7,4 milióna dolárov na sedem modernizačných sád 1A5, ktoré nahradia viacero ďalších zastaraných súčastí. Tieto sady majú byť hotové do januára 2009.

Námorná pechota USA momentálne používa radar AN/TPS-59 verzia 3. Prístroj má dlhý dosah – pre sledovanie leteckej premávky je to 555 km, pre obranu proti taktickým balistickým strelám až 740 km. Radar AN/TPS-59 verzia 3 vyvinuli na spoluprácu s batériami rakiet Patriot. Váži 20 ton, ale je mobilný. Okrem americkej námornej pechoty ho používa Egypt. Americké letectvo a 16 ďalších krajín (napr. Nemecko, Saudská Arábia, Maďarsko, Rumunsko a Chorvátsko) používa takmer identický prístroj AN/FPS-117, ktorý však nie je mobilný.

Renesancia balónov

Americké základne budú zo vzduchu chrániť upútané balóny. Firma Raytheon dostala objednávku za 10,1 milióna dolárov na 16 systémov RAID. Tie tvoria kombinácia vysokých stožiarov a balónov TCOM 17M vybavených kamerami a pozorovacími prístrojmi. Na rozdiel od väčších vzducholodí TCOM 71M, ktoré majú vybavené radarmi slúžiť na ochranu proti raketám, balóny nemajú žiadny vlastný pohon. K zemi sú pripútané káblom, ktorý zároveň dodáva prúd pre ich prístroje. Nie sú vysoko natlakované, takže po zásahu neprasknú. V skutočnosti sa dokážu vznášať niekoľko hodín aj po viacerých priestreloch. Systém RAID (Rapid Aerostat Initial Deployment) má slúžiť na trvalé pozorovanie bojiska či okolia základní v Iraku a v Afganistane. Dodávky sa už mali začať, skončia v septembri tohto roku.

O podobnom systéme uvažuje aj India pod dojmom leteckých útokov tamilských povstalcov na susednej Srí Lanke. Tí k náletom použili malé športové lietadlá Zlín. India sa obáva, že podobných narušiteľov by jej bežné vojenské radary nemuseli zachytiť. Preto chce na pobrežie susediace so Srí Lankou premiestniť dva balóny s radarmi EL/M-2083 izraelskej výroby, ktoré kúpila v roku 2004. V službe v Pandžábe sa osvedčili, preto k nim chce India dokúpiť ďalšie štyri.

Rakety pre „mariňákov“

Americká námorná pechota objednala prenosné protitankové rakety M136 (AT-4) od švédskej firmy Saab Bofors. Základná objednávka znie na 3500 kusov za 7,1 milióna dolárov. Mali by ich dodať do mája 2008. Kontrakt však obsahuje ďalšie opcie – pri ich využití by mohol dosiahnuť celkovú sumu 40,3 milióna dolárov.

AT-4 je zbraň na jeden výstrel. Projektil je dopredu nabitý v hlavni kalibru 84 mm. Zbraň je dlhá 1016 mm a váži 6,7 kg. Jej efektívny dosah je 300 metrov. Používa viaceré druhy projektilov. Strela s kumulatívnou hlaviciou dokáže preraziť 400 mm ocelového panciera, vysoko výbušné strely sú určené proti bunkrom a budovám. Špeciálny prieražný projektil môže prekonať až 500–600 mm panciera.

AT-4 sa vyrába od 80. rokov. Okrem Švédska a USA ich používajú armády 10 ďalších krajín – napr. Veľkej Británie, Litvy či Holandska, ale aj Taiwanu a Venezuely.

Krátko

Irak požiadal USA o nákup zdravotníckeho materiálu za 1,05 miliardy dolárov. Medzi požiadavkami sú lieky, chirurgické, zubárske a ďalšie zdravotnícke vybavenie, lekárske knihy, ale aj výcvik personálu. Materiál má slúžiť pre potreby irackej armády, ale aj civilných obetí prebiehajúceho konfliktu.

Turecko darovalo Afganistanu 24 húfníc M114 kalibru 155 mm. Zbraň vyrábali v USA od roku 1942, slúžila v druhej svetovej vojne, v Kórei aj vo Vietname. V 80. rokoch ju nahradila húfnica M198. V niektorých krajinách sa však M114 používa dodnes. Váži šesť ton a má 11-člennú obsluhu. Turecko darovalo Afganistanu aj 2000 delostreleckých granátov a náhradné diely.

Firma Elbit získala viacero kontraktov na dodávku svojich termálnych prístrojov na nočné videnie CORAL pre ozbrojené sily Kanady, Izraela a ďalších nešpecifikovaných zákazníkov. Celková hodnota objednávok sa pohybuje okolo 50 miliónov dolárov. CORAL váži menej ako 2,5 kg a vojaci ho nosia na popruhu okolo krku. Má nízku spotrebu energie, aby vojaka zbytočne nezaťažovali ďalšie batérie.

India požiadala USA o predaj šiestich lietadiel Lockheed Martin C-130J Hercules pre špeciálne jednotky a pohraničnú stráž. Indické letectvo zaujíma najmä schopnosť operovať z improvizovaných letísk. Verzia J má výkonnejšie motory, vďaka čomu má lepšie letové vlastnosti ako staršie modely aj v horúcich či vysokohorských podmienkach. Miesto určenia je preto jasné – Kašmír. Celková hodnota kontraktu môže dosiahnuť 1,059 miliardy. India objednala okrem lietadiel aj ďalšie doplnky a náhradné diely – motory, protiraketové varovné systémy a rádiá.

V ruskom Irkutsku v máji vyrobili prvé dve stíhacie lietadlá Suchoj Su-30MKM z 18 kusov, ktoré Malajzia objednala pred štyrmi rokmi. Malajzijské letectvo tak bude mať vo výzbroji stroje MiG-29, F/A-18D a Su-30. Verzia MKM je veľmi podobná indickej MKI. V skutočnosti niektoré časti ovládacích plôch vyrába indický subdodávateľ. Jediným rozdielom je avionika, ktorá je pri malajzijských MKM ruského, francúzskeho a juhoafrického pôvodu, v indickej verzii MKI je izraelská a indická.

Spoločnosť Night Vision Systems, ktorá patrí do koncernu DRS, dostala objednávku za 139 miliónov dolárov na dodávku prístrojov na nočné videnie pre americkú armádu, letectvo a námornú pechotu. Kontrakt uzavreli na päť rokov s ďalšími štyrmi opциями na jeden rok.

Singapurský minister obrany nedávno oficiálne otvoril nové veliteľstvo bezpilotných prostriedkov. Na veliteľstve bude personál zo všetkých zložiek ozbrojených síl – z armády, námorníctva i letectva. Bude riadiť operácie dvoch letiek bezpilotných prostriedkov Searcher II. Zároveň vznikla nová letka, ktorá bude používať nové stroje Hermes 450 firmy Elbit. Tie majú takmer dva razy vyššiu vytrvalosť vo vzduchu, ako menšie Searchery. Hermes 450 doteraz používal Izrael, Veľká Británia a pohraničná stráž USA.

Generál I. triedy Alexander Čunderlík

Za Slovenského štátu najstarší generál slovenskej armády, osudy ktorého nie sú verejnosti až také známe, ako napríklad osudy jej ďalších vojenských pohlavárov. Bez ohľadu na režim, ktorému slúžil, patril k jedným z významnejších postáv vojenských dejín Slovenska.

VOJENSKÁ DRÁHA

Alexander Csunderlík sa narodil 18. októbra 1878 v obci Motyčky neďaleko Banskej Bystrice. Základné vzdelanie nadobudol na maďarskom reálnom gymnáziu v Kremnici, po vyštudovaní ktorého sa jeho pozornosť začala pomaly obracať k armáde. Tej mal nakoniec zasvätiť celý svoj život. Vojenskú kariéru začal úspešným absolvovaním pechotnej kadetnej školy v Budapešti v auguste 1898. V hodnosti kadet – dôstojnícky zástupca bol následne menovaný veliteľom jednej z čiat cisárskeho a kráľovského pluku č. 2 v bulharskom Pleveli. Svoje odborné schopnosti a nesporný talent preukazoval mladý „Šany“ hneď od začiatku. A tak už zakrátko vyučoval aj v poddôstojníckej škole svojho materského pluku. Do vypuknutia Veľkej vojny stihol ešte vystriedať viaceré pôsobiská, keď postupne slúžil ako veliteľ čaty, proviantný dôstojník a mobilizačný referent pluku v srbskom Sibiu a rumunskom Brašove. Medzitým úspešne zvládol brigádnú ekvitačnú (jazdeckú) delostreleckú školu, pričom svoje vojenské schopnosti a zručnosť si prehlbil v armádnej streleckej škole a špeciálnom šermiarskom kurze.

„RAKUŠÁK“

Ako dôstojník rakúsko-uhorskej armády bojoval na viacerých frontoch 1. svetovej vojny. Po jej skončení si podal prihlášku do čs. armády. V súvislosti s vytváraním nového dôstojníckeho zboru, ako aj celkového procesu jej „odrakúšenia“, bol nútený absolvovať „cestu očisty“. Tou totiž museli prejsť všetci rakúsko-uhorskí dôstojníci, ktorí zostali verní c-k armáde až do konca vojny. Zložiť prísahu vernosti Čs. republike mu umožnili už v júni 1919, pod čo sa bezpochyby podpísal akútny nedostatok odborne pripravených kádrov. Následne bol pridelený k ľahkému delostreleckému pluku 9 v Bratislave, kde bol ustanovený veliteľom jeho prvého

oddielu. Naďalej pokračoval vo zvyšovaní svojej profesionálnej prípravy, v priebehu nasledujúcich troch rokov absolvoval taktický kurz pre štábných dôstojníkov, trojmesačnú stáž vo francúzskom Metz, ako aj nevyhnutné skúšky zo služobného jazyka. Od októbra 1923 už pôsobil ako veliteľ pluku, medzitým presťahovaného do Žiliny. V tejto veliteľskej funkcii zotrval až do svojho penzionovania v máji 1932. Najvyššiu hodnosť, ktorú v čs. armáde dosiahol, bol plukovník delostrelectva, do ktorej bol menovaný začiatkom roka 1929.

GENERÁL SLOVENSKEJ ARMÁDY

Jeho meno, v ktorom medzičasom došlo k zmene začiatočných písmen z „Cs“ na „Č“, sa opäť objavilo až počas dramatických udalostí, ktoré sa odohrali na jeseň 1938. V súvislosti s radikalizáciou verejnej mienky na Slovensku a v kontexte stále sa upevňujúcich pozícií autonomistickej HSĽS, bol Čunderlík na základe žiadosti slovenskej autonómnej vlády o pridelenie slovenských dôstojníkov za poradcov na Hlavné veliteľstvo Hlinkovej gardy v decembri 1938 dobrovoľne reaktivovaný a ustanovený za náčelníka jej vojenského štábu. V tejto mimoriadne dôležitej funkcii výrazne prispel k militarizácii tejto polovojenskej organizácie, ktorá sa nakoniec stala nástrojom pri presadzovaní politických zmien. Po jeho vzniku rýchle zareagoval aj on a v čase prebiehajúcej Malej vojny sa prihlásil do činnnej služby v slovenskej armáde, do ktorej bol prijatý s určením pre vznikajúce slovenské Ministerstvo národnej obrany. V máji 1939 bol ustanovený veliteľom Vyššieho veliteľstva 2 a v krátkom čase povýšený na generála II. triedy. V ťažení slovenskej armády proti Poľsku velil jednotkám 2. divízie, ktorá však do bojovej činnosti priamo nezasiahla, iba sa podieľala na zaistiť dobytého územia. Po skončení poľskej kampane bol v novembri menovaný generálnym inšpektorom slovenskej brannej moci a súčasne aj prednostom odvolacieho kárneho výboru. Lojalita k vekovo mladšiemu nadriadenému generálovi F. Čatlošovi, bohaté skúsenosti a prax, pracovitost (prameniaca z toho, že bol bezdetným vdovcom) a v neposlednom rade aj jazyková disponovanosť, ktorá ulahčovala

služobný styk s nemeckými dôstojníkmi, ho predurčovali zastávať tie najexponovanejšie posty v armádnej hierarchii. Menovanie za stáleho zástupcu hlavného vojenského veliteľa a šéfa Generálneho sekretariátu obrany štátu začiatkom roka 1940 ho z neho de facto urobili v slovenskej armáde osobu č. 2. Naviac po vytvorení Veliteľstva pozemného vojska v októbri 1940 mu bol zverený post jeho veliteľa, ktorý vykonával až do augusta 1942, keď bol opätovne ustanovený generálnym inšpektorom slovenskej armády. Samozrejme od januára 1942 už v novej hodnosti generála I. triedy, čím sa stal služobne i vekovo najstarším generálom armády nového Slovenského štátu.

NESLÁVNÝ KONIEC

Stres a napätie, ktorému bol neustále vystavovaný, ale postupne zhoršovali jeho zdravotný stav. To, že sa ocitol (aj keď len nakrátko) v zákulisnom boji o moc, ktorý sa rozohral medzi konzervatívnym krídlom prezidenta J. Tisu a radikálnym krídlom predsedu vlády V. Tuku, len urýchlilo jeho rozhodnutie odísť do výslužby, do ktorej bol preložený v apríli 1943. Pre nedostatok dôstojníkov síce pôsobil od jesene 1943 až do svojho definitívneho penzionovania v auguste 1944 v aktívnej výslužbe ako odborný poradca pre mimoriadne veci MNO, do diania v armáde už prakticky výraznejšie nezasiahol. Po skončení druhej svetovej vojny bol napriek tomu jeho osud spečatený, keďže nebol ani prijatý do čs. armády a neboli mu ani priznané zaopatrovacie dôchodky. Proti rozhodnutiu sa generál Čunderlík odvolal, rozhodnutia sa však už nedočkal, keďže tri dni po svojich narodeninách v Banskej Bystrici skonal.

Alex MASKALÍK

Vojenský historický ústav

Pýcha dunajského lodstva

Po skončení 1. svetovej vojny a následnom vytýčení nových hraníc stála pred Československou republikou neľahká úloha zabezpečenia svojej obrany. V dvadsiatych rokoch najproblematickejším susedom bolo jednoznačne Maďarsko, s ktorým ČSR vzápätí po svojom vzniku zvedla boj o Slovensko. Na 174 km dlhom úseku spoločnú hranicu tvoril tok Dunaja.

Velenie čs. ozbrojených síl sa dobre pamätalo na problémy, ktoré légiiam spôsobovali maďarské monitory a hliadkové lode zdedené po Rakúsko-Uhorsku. Po porážke Maďarskej republiky rád si monitory síce podelili spojenci Rumunsko a Kráľovstvo SHS (neskôr Juhoslávia), Maďarskému kráľovstvu však bola ponechaná polovica rakúsko-uhorských hliadkových lodí a Horthyho režim sa netajil snahou získať aj tie ostatné, ktoré boli pririeknuté Rakúsku.

PRESIDENT MASARYK

Ministerstvo národnej obrany (MNO) sa na vec pozeralo triezvo a československú vojenskú moc na Dunaji v 20. rokoch preto tvorili najmä člny a plávajúce zariadenia určené na minový boj. Z bývalej c. a k. Dunajskej flotily Československo nezískalo nič a priority vyzbrojovania Československej armády boli logicky iné ako lodstvo na Dunaji. Okrem toho na Dunaji vtedy ešte operovala eskadra Dohody, ktorej hlavnú silu predstavovali dobre vyzbrojené britské delové lode typu APHIS. K zlomu v názoroch MNO na budovanie vlastného lodstva došlo po tom, čo Kráľovské maďarské riečne bojové sily pod svojou vlajkou sústredili - okrem jednej - všetky bývalé rakúsko-uhorské hliadkové lode a navyše tieto lode začali modernizovať. Do hry vstúpili aj otázky prestíže, a tak padlo rozhodnutie postaviť vojnovú loď väčšiu ako tie maďarské. Československý úsek Dunaja bol pritom pre veľké lode nevhodný - úzky, málo hlboký a tiež krátky. Už skutočnosť, že úsek rieky tvoril hranicu a všetky vlastné prístavy boli v dosahu protivníkovho delostrelectva, reálnu bojovú hodnotu takejto lode spochybňoval. Otázka prestíže podporená účinným lobingom však spôsobila, že loď, ktorá sa mala stať pýchou československého dunajského lodstva, bola 1. februára 1929 v Škodových závodoch objednaná. Tieto vtedy vlastnili komárňanské

lodenice a týmto bol pre ne na nejaký čas vyriešený výrobný program.

V zmysle mierových dohôd malo Československo ako nástupnícky štát po Rakúsko-Uhorsku prístup do archívu c. a k. ministerstva vojny, a teda malo prístup aj k plánom hliadkových lodí typu WELS. Za základ vlastnej konštrukcie bol zvolený práve tento typ. Vývojové práce prebiehali už dávno pred uzavretím kontraktu, takže Škodove závody mohli ešte v roku 1929 prikróčiť k modelovým skúškam trupu v hydrodynamickom bazéne v Berlíne. Výsledkom vývoja bol návrh lode s konštrukčným výtlakom stanoveným na 185 ton (typ WELS 144 ton) pri dĺžke 47,5 m, šírke 6 m a ponore 0,95 m. Skutočný výtlak bol však až 220 ton pri ponore 1,10 m. Slávnostné spustenie lode na vodu sa uskutočnilo 19.10.1930. Na počesť prezidenta T.G. Masaryka bola loď pomenovaná PRESIDENT MASARYK. Počas stavby lode sa v dôsledku absencie skúseností u subdodávateľov aj u samotnej Škodovky objavovali problémy s kvalitou, čo sa prejavilo v opakovaných posunoch termínu dohotovenia lode. Problémy, ktoré sprevádzali stavbu lode však neboli až také neobvyklé vzhľadom k množstvu nevyskúšaných technológií a navyše vlastne išlo o stavbu prototypu. Najproblematickejšou bola dodávka a montáž pancierových plechov z Vítkovických železiární. Plechy boli krehké a pri prerážaní nitovacích otvorov praskali. Problém sa nepodarilo úplne odstrániť, a tak museli byť otvory práce vrtné. Aj bez komplikácií s prerážaním otvorov, pancierovanie bolo najsľabšou časťou konštrukcie lode. PRESIDENT MASARYK mal dokonca slabšie pancierovanie ako lode typu WELS, z ktorých jeho konštrukcia vychádzala. Paluba, korma a boky lode po celej dĺžke, ako aj guľometné veže boli chránené 5 mm pancierom, veliteľská veža a delové veže 10 mm. Ako sa ukázalo pri neskoršom bojovom nasadení, bolo to zúfalo málo.

Po takmer dvoch rokoch bola stavba lode dokončená na konci roka 1931. Studená sprcha prišla počas vojskových preberacích skúšok. Naplno sa prejavilo podcenenie dnového efektu, keď modelové skúšky lodného trupu počítali s plavebnou hĺbkou 4 metre. Skutočná hĺbka koryta Dunaja medzi Štúrovom a Devínom však bola podstatne menšia. Výsledkom bola rýchlosť 25 km/h, ktorá mala ďaleko k požadovaným 37 km/h. Ako keby toho nebolo dosť, pri plavbe plnou rýchlosťou sa za

kormou lode tvorila veľká vlna, ktorá ohrozovala ostatné plavidlá a poškodzovala dunajské brehy. Armáda loď nekompromisne vrátila na dopracovanie. V Škodovke sa horúčkovo pracovalo na úpravách, lebo odmietnutím vojakov sa situácia s takou nákladnou loďou stávala veľmi vážnou. Došlo aj na opakované bazénové skúšky, avšak problém s rýchlosťou mohol byť definitívne vyriešený len prekonštruovaním pohonnej jednotky. Loď poháňali dve parné turbíny typu Curtiss s celkovým výkonom 1600 konských síl (1193 kW), vyrobené samotnou Škodovkou, pre ktoré vyrábali paru dva trojbubnové vodorúrkové kotly typu Yarrow. Našťastie, ich konštrukcia, ako aj parametre turbín, dovoľovali po potrebných úpravách zvýšiť výkon pohonnej sústavy až na 2300 konských síl (1715 kW). Keďže zvýšené množstvo spalín jeden komín už nestačil odvádzať, za nadvýstavou boli vedľa seba umiestnené komíny dva. Úprav sa dočkali aj kormidlá. Dve kormidlové plutvy umiestnené za skrutkami boli kvôli zníženiu hydrodynamického odporu nahradené jednou väčšou, umiestnenou v pozdĺžnej ose trupu. K opakovaným preberacím skúškam prikróčili v priebehu prvého polroka 1932. Loď na nich dosiahla rýchlosť 35 km/h, čo ešte stále bolo pod limitom, ale vojaci sa to rozhodli akceptovať.

VÝZBROJ

Žiadne veľké problémy neboli s konštrukciou výzbroje lode. Tá pozostávala z dvoch dvojhlavňových univerzálnych 6,6cm/d35 diel vzor 30. Delá boli umiestnené v kruhových otočných vežiach v osi lode na prave a korme. Maximálny dostrel diel bol udávaný až 12 km a námer sa pohyboval v rozmedzí -2° až +85°. Pri porovnaní s maďarskými loďami, ktoré boli po modernizácii vyzbrojené dvojicou adaptovaných 8cm/d30 poľných diel M18 (výnimku tvorila loď GYÖR vyzbrojená dvoma 8cm/d50 delami Bofors) sa výzbroj lode PRESIDENT MASARYK javí ako krok späť, ale dvojkanón vz. 30 dosahoval na svoju dobu slušné parametre a iná vhodnejšia zbraň k dispozícii aj tak nebola. Sekundárnu výzbroj lode tvorili štyri vodou chladené pechotné guľomety Š-7/24 kalibru 7,92mm. Guľomety boli lafetované v kardánových závesoch a umiestnené po dvoch v otočných vežičkách. Tieto sa nachádzali taktiež v osi lode na podstavcoch z pohľadu smeru paľby za delovými vežami. Lafetovanie

gulometov neumožňovalo streľbu proti vzdušným cieľom. Preto každá vežička bola navyše vybavená dvoma prenosnými gulometmi, ktoré sa pri streľbe nasadzovali na strechu veže. Po skončení skúšok a kolaudácii 8. 8. 1932 bol **PRESIDENT MASARYK** zaradený do stavu lodnej roty mostného práporu ženijného pluku č. 6 so základňou v bratislavskom zimnom prístave. Na jeseň 1932 sa začalo s výcvikom posádky a v tom čase fakticky jedinému plnohodnotnému československému bojovému plavidlu sa dostalo tiež dosť publicity. V zostave lodnej roty loď vydržala až do konca roku 1938, keď bola posádkou po mníchovských udalostiach opustená a zostala vyviazaná v zimnom prístave v Bratislave. O loď prejavila záujem Južoslávia aj samotné Maďarsko, ale obchod sa neuskutočnil.

POD VLAJKOU TRETEJ RÍŠE

Po rozbití ČSR o plavidlo požiadali Nemci a dôstojníci práve sa rodiacej slovenskej armády museli v priebehu apríla 1939 všetky lode odovzdať zástupcom nemeckej vojenskej misii. Dobové svedectvá hovoria, že tak robili s neskrývanou nechutťou. Faktom je, že ak prínos hliadkovej lode k obranyschopnosti Československa bol sporný, v prípade prvej Slovenskej republiky okypťenej o celé južné Slovensko, Petržalku aj Devín, akékoľvek loďstvo na Dunaji nemalo žiadny zmysel.

Nemci loď

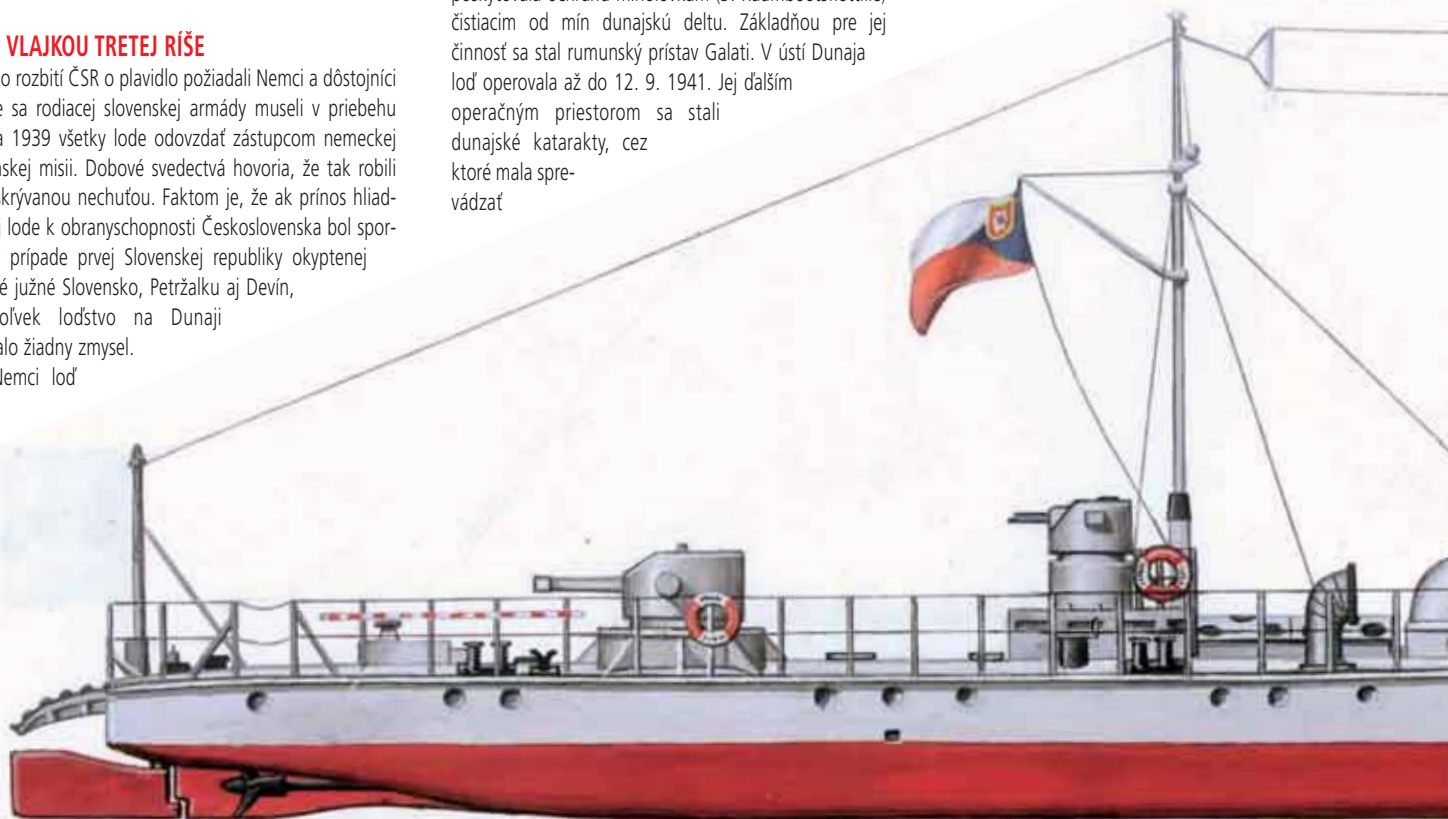
BOJOVÉ NASADENIE

Čas pre bojové nasadenie **BECHELARENU** prišiel krátko po balkánskom ťažení. Obsadenie Južoslávie prebehlo veľmi rýchlo na to, aby sa loď zapojila priamo do bojov. Avšak v súvislosti s pokračovaním bojových operácií v Grécku a neskôr na severnom a východnom pobreží Čierneho mora, stúpol význam Dunaja ako strategickej zásobovacej línie. Túto bolo treba zabezpečovať a ochraňovať. Nemcom sa teraz veľmi hodilo, že pohonná sústava umožňovala lodi dosah až 1100 km a jedna z mála úprav, ktoré bolo treba urobiť pre zvýšenie jej autonómnosti, bola akurát inštalácia veľkej nádrže na vodu k prednej stene nadstavby.

V júni 1941 sa loď presunula do ústia Dunaja, kde poskytovala ochranu minolovkám (3. Räumbootsflottille) čistiacim od mín dunajskú deltu. Základňou pre jej činnosť sa stal rumunský prístav Galați. V ústí Dunaja loď operovala až do 12. 9. 1941. Jej ďalším operačným priestorom sa stali dunajské katarakty, cez ktoré mala sprevádzať

na poste veliteľa lode. Korvetného kapitána A. Koschu vystriedal na mostíku korvetný kapitán V. Mohr.

Na začiatku roku 1944 loď absolvovala ďalší zo svojich pobytov v lodeniciach v Linzi. Tentoraz však nešlo o údržbu, ale o rozsiahlu prestavbu lode. Úprav sa dočkala kormo lode, z ktorej odstránili nepotrebný sklz pre záchranný čln a zvažujúca sa zadná časť paluby bola nahradená vodorovnou. Úpravami kormy dĺžka lode vzrástla o pol metra. Loď dostala nové kormidlá a skrutky. Zásadnou zmenou bola náhrada parných turbín dvoma šesťvalcovými dieselovými motormi RS143SU vyrobených spoločnosťou MWM z Mannheimu. Každý z motorov disponoval výkonom 900

premiestnili do Linzu, kde 8. 9. 1939 bola premenovaná na **BECHELAREN** a stala sa súčasťou tvoriacej sa nemeckej Doflo, čo bola skratka používaná pre oficiálny názov Donaufлотille. V lodeniciach v Korneuburgu po overovacích skúškach hneď aj prikočili k úprave lode podľa svojich potrieb. Doflo väčšiu bojovú loď v danej chvíli nemala, a zrejme preto je v nemeckých dokumentoch loď klasifikovaná ako monitor. Nemecké ozbrojené sily nemali pre loď využitie až do polovice roku 1941, a tak sa pobyt v lodenici natiahol na 19 mesiacov. Pri úpravách dominovala modernizácia priestorov a sociálnych zariadení posádky podľa nemeckých štandardov. Mužstvo týmito úpravami výrazne získalo. Nemecké predpisy boli totiž oveľa veľkorysejšie ako československé. Nemenej dôležitou zmenou bolo nahradenie zadnej gulometnej veže 20 mm protiletadlovým delom. Úprav sa dočkali aj komíny a pôvodné komunikačné zariadenie bolo nahradené vysielačkami nemeckej výroby.

zásobovacie konvoje. Ochrana transportov plaviacich sa po Dunaji sa stala nutnosťou po náraste aktivity juhoslovanských partizánov. Katarakty Železné vráta boli z hľadiska partizánov ideálnym miestom k narušovaniu plavby po Dunaji. Silný prúd a úzke koryto prakticky znemožňovali lodiam manévrovanie a členité brehy rieky komplikovali ochranu transportov zo zeme. Na ochranu konvojov transportných lodí plávajúcich cez Železné vráta bola vytvorená skupina Eisernes Tor, na čelo ktorej bol postavený práve **BECHELAREN**.

Od novembra 1941 do polovice apríla 1942 loď absolvovala opravy v lodeniciach Linzer Werft, pričom pri plavbe tam - neďaleko Gönyü - došlo k zrážke s remorkérom, pri ktorej bol poškodený pravý bok lode. Na konci apríla bol **BECHELAREN** opäť v službe. Tentoraz bol zaradený do bojovej skupiny Doflo-Banat. Loď mala základňu v Pančeve a ťažisko jej činnosti spočívalo v hliadkovaní na bývalom juhoslovanskom úseku Dunaja nad Železnými vrátami. V lete roku 1943 došlo k výmene

konských síl (671 kW) pri 600 otáčkach za minútu. Nižší výkon motorov bol kompenzovaný ich podstatne menšou hmotnosťou, takže na rýchlosti lode sa to nijako výrazne neprejavilo. Na mieste bývalej kotolne boli nainštalované jeden 15 KW a dva 10 KW pomocné dieselaagregáty poháňajúce generátory, čerpadlá a spúšťací kompresor hlavných motorov. V súvislosti s motorizáciou bolo potrebné pomocné agregáty poháňané parou nahradiť elektromotormi. Výfuky z motorov boli vyvedené k bokom lode, takže komíny mohli byť odstránené a na ich mieste na palube tak vzniklo miesto pre 20mm protiletadlový štvorkanón, pričom 20mm delo na mieste zadnej gulometnej veže bolo nahradené výkonnejším 37mm.

Konstruktéri sa však museli vyrovnáť s jedným problémom, ktorý loď s parným pohonom nemala. Vzetové motory boli ďaleko hlučnejšie ako parné turbíny. Hluk motorov má veľký demaskujúci účinok,

a tak bolo nevyhnutné problém riešiť. Výfuky hlavných motorov boli preto na výstupe z bokov lode rozvetvené. Horný výfuk vyúsťoval 0,3 metra nad a dolný 0,5 metra pod vodoryskou. Horná výfuková vetva bola uzatvárateľná, aby v nevyhnutných situáciách všetky výfukové plyny boli nasmerované do vody. Hlučnosť sa týmto výrazne stlmila, loď však aj tak bola hlučnejšia, ako keď ju poháňali turbíny.

Po prestavbe sa BECHELAREN vrátil do oddielu Banat, kde opäť pokračoval v hliadkovaní a ochrane zásobovacích konvojov. Juhoslovanskí partizáni sa stávali čoraz trífalejšími, a čo bolo pre posádku lode horšie, boli aj čoraz lepšie

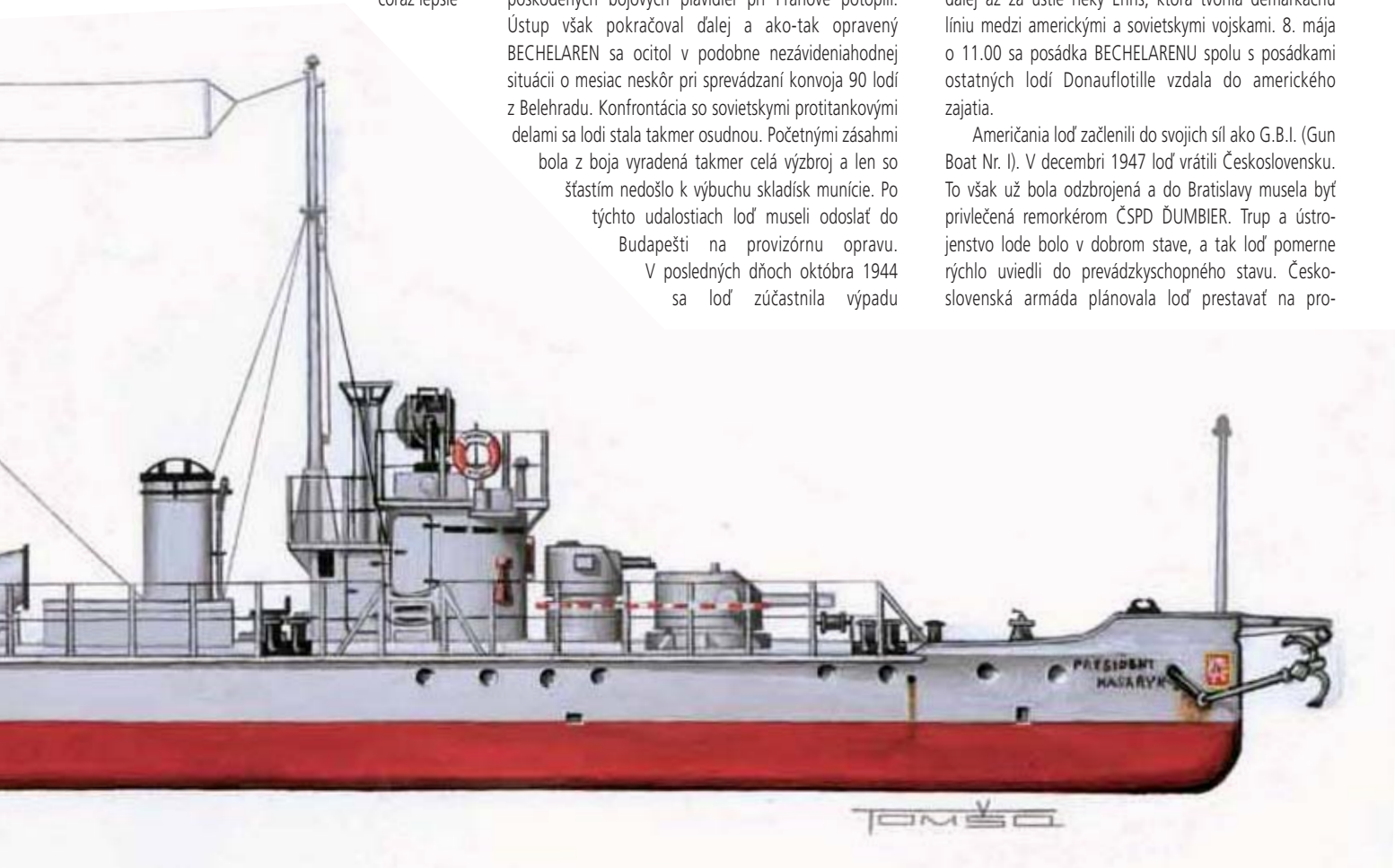
Banat s loďou BECHELAREN. Ani on však nebol úspešný. Naopak, v súbojoch s rumunskými batériami BECHELAREN utrpel početné poškodenia. V celej nahote sa tu prejavilo nedostatočné pancierovanie lode. Podľa svedectva posledného nemeckého veliteľa lode kapitána Cieciora delostrelecké granáty prelietali velitelskou vežou hladko prerážajúc jej 10 mm pancierovanie na oboch stranách. Chabou útechou pre posádku bolo, že pancierovanie bolo natoľko slabé, že prenikajúce granáty aspoň nevybuchovali vo vnútri veže. Všetky pokusy uvoľniť obklúčený konvoj zlyhali, a tak Nemci 6. septembra 1944 približne 60 transportných a najviac poškodených bojových plavidiel pri Prahe potopili. Ústup však pokračoval ďalej a ako-tak opravený BECHELAREN sa ocitol v podobne nezávideniahodnej situácii o mesiac neskôr pri sprevádzaní konvoja 90 lodí z Belehradu. Konfrontácia so sovietskymi protitankovými delami sa lodi stala takmer osudnou. Početnými zásahmi bola z boja vyradená takmer celá výzbroj a len so šťastím nedošlo k výbuchu skladísk munície. Po týchto udalostiach loď museli odoslať do Budapešti na provizórnu opravu. V posledných dňoch októbra 1944 sa loď zúčastnila výpadu

ponorkovými delami 8,8 cm SKC/35. Nové delá boli na rozdiel od predchádzajúcich umiestnené v polovežiach a teda vzadu otvorené. V zložitej situácii posledných mesiacov Tretej ríše sa výmena diel natiahla až do 8. apríla 1945.

TRPKÝ KONIEC

Medzi 11. aprílom a 7. májom 1945 sa BECHELAREN zúčastnil posledných ústupových bojov pri Kremse. Podľa dobových svedectiev sa tu mal stretnúť v priamom súboji so sovietskymi delovými člmi typu BKA. V noci zo 7. na 8. mája sa nemecké plavidlá presunuli k Melku a odtiaľ ďalej až za ústie rieky Enns, ktorá tvorila demarkačnú líniu medzi americkými a sovietskymi vojskami. 8. mája o 11.00 sa posádka BECHELARENU spolu s posádkami ostatných lodí Donauflotille vzdala do amerického zajatia.

Američania loď začlenili do svojich síl ako G.B.I. (Gun Boat Nr. I). V decembri 1947 loď vrátili Československu. To však už bola odzbrojená a do Bratislavy musela byť privečená remorkérom ČSPD ĎUMBIER. Trup a ústrojenstvo lode bolo v dobrom stave, a tak loď pomerne rýchlo uviedli do prevádzkyschopného stavu. Československá armáda plánovala loď prestavať na pro-

vyzbrojení. K dramatizácii situácie na Dunaji došlo v dôsledku sovietskej Jassko-kišinevskej ofenzívy, ktorá viedla k prechodu Rumunska na stranu Spojencov. Keď sa proti nemeckým ozbrojeným silám na Balkáne obrátili aj bývalí spojenci, Dunaj južne od Železných vrát sa stal pre Nemcov neudržateľným. Z Brailly preto 25. augusta 1944 vyplával pod velením kontradmirála P. W. Zieba proti prúdu Dunaja veľký konvoj, pozostávajúci z viac než 170 lodí. Vďaka zaneprázdnenosti sovietskeho letectva na iných úsekoch frontu sa únik podaril bez väčších strát. Konvoj však neušiel pozornosti rumunskej armády a v ďalších dňoch ani sovietskemu letectvu. Za cenu ťažkých strát takmer dvadsať kilometrov dlhý konvoj dosiahol začiatkom septembra Prahu. Ďalšiemu postupu bránilo rumunské delostrelectvo, ktoré zablokovalo Železné vráta pri Turnu-Severin. Opakované pokusy preraziť obklúčenie stroskotali. Z druhej strany kataraktov sa konvoju pokúsil pomôcť aj oddiel Doflo-

k prístavu Baja, cieľom ktorého bolo zachrániť čln s vojenským materiálom. V novembri sa BECHELAREN spolu s maďarskými hliadkovými loďami typu WELS a STÖR zúčastnil obrany Budapešti, operujúc pri južnom okraji ostrova Csepel. BECHELAREN však patril k tým šťastnejším lodiam, ktorým sa z mesta podarilo uniknúť pred jeho definitívnym obklúčením.

Začiatkom decembra 1944 sa nemecké velenie pokúsilo stabilizovať front v úseku Vác-Szob-Ostrihom, čomu malo napomôcť aj zastavenie postupu sovietskej 7. gardovej armády na ľavom brehu Dunaja. V okolí Višegrádu a v blízkosti ústia Ipľ sa BECHELAREN spolu s maďarskými loďami zapojil do delostreleckých bojov s pozemnými silami protivníka. Intenzívne nasadenie však viedlo k spotrebovaniu aj posledných zásob 66 mm streliva a preto sa tesne pred Vianocami 1944 loď opäť vydala proti prúdu Dunaja do Linza. Tam boli pôvodné československé kanóny nahradené dvoma pôvodne

tilietadlové plavidlo, ale tieto, ani žiadne iné plány sa už nerealizovali a po zrušení lodnej rotý odstrojený trup lode, ktorej pôvodné meno sa už z politických dôvodov radšej nikde neuvádzalo, skončil ako dielenský pontón v komárňanských lodeniach. Tu ho v apríli 1978 potichu zošrotovali.

Zoznam použitej literatúry:

1. Hubert Miroslav: *Hliadková loď President Masaryk v pohľadu techniky*, Ares, Praha, 2004
2. Gröner Erich, Jung Dieter: *Die Schiffe der deutschen Kriegsmarine und Luftwaffe 1939-1945 und ihr Verbleib*, Bernard & Graeche Verlag, Bonn, 2001
3. Grégr René: *Bechelaren – osud lode President Masaryk*, HPM č. 9/92

Ing. Andrej ŽIAROVSKÝ

Medaily i karafiáty

Námestie Slobody v Novom Meste nad Váhom bolo 18. júna miestom slávnostného nástupu vojakov, ktorí sa vrátili z misii ISAF v Afganistane a UNDOF na Golanských výšinách. Minister obrany F. Kašícký v sprievode náčelníka Generálneho štábu OS SR generála Ľ. Bulíka, velenia ozbrojených síl, viceprezidenta Zväzu vojakov SR generálpukovníka v. v. J. Tučného, ako aj primátora Nového Mesta nad Váhom J. Trstenského odovzdal 97 bývalým príslušníkom mierových operácií medaily za službu v mierových a pozorovacích misiách I. až IV. triedy. Čatárka Dagmar Hudecová a ďalšie štyri ženy dostali od ministra aj červený karafiát. František Kašícký vysoko ocenil pôsobenie našich vojakov na území Afganistanu a Golanských výšin. „Ďakujem vám za všetko, čo ste urobili v ďalšej cudzine pre dobré meno našich ozbrojených síl a Slovenska. Mal som možnosť osobne sa presvedčiť, že aj v neľahkých klimatických i bezpečnostných podmienkach ste splnili všetky úlohy,“ zdôraznil šéf rezortu a vyjadril presvedčenie, že v ich ďalšej službe im pomôže od 1. júla aj ustanovenia novely zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov.

Jozef ŽIAK

Foto **Peter DOVINA**

Policaji aj vojaci

5. mája sa uskutočnil v poradí už IV. ročník Dňa polície, armádnych a záchranných zložiek, Medzinárodného dňa detí, Slovenských elektrární – ENELu a mesta Prievidza. Deti zaujali ukážky výstroja a výzbroje Mestskej polície Prievidza, merač rýchlosti Ramer, kriminalistický kufrík s príslušenstvom, daktyloskopia, sledovali akciu záhrovej jednotky Železničnej polície - „korytnačích mužov“, hasiči sa predviedli ukážkami lezeckej a zlaňovacej techniky, Vojenská polícia Trenčín ukázala aj kufrík pre kriminalistickú techniku či detektor kovov. Pripravený bol bohatý kultúrny program, v ktorom nechýbali vystúpenia detských speváckych hviezd regiónu či skupina historického šermu. Netrpezlivo očakávaný prelet stíhacích lietadiel odštartoval Albatros L-39, nasledoval Mig-29 z leteckej základne Otta Smika, pilotovaný jej veliteľom plk. Ing. Jozefom Dobrotkom. Prilet a odlet armádneho vrtulníka Mi-17, ktorý si deti spolu s ostatnou vystavenou technikou a vozidlami mohli detailne prezrieť a doslova „preliezť“, patrili k ťahákovi dňa, spolu s takmer 100 vyhlídkovými letmi.

Text a foto **por. Bc. Vít ZAJAC**,
koordinátor prevencie MsP

Liptov i Koliňanský vrch

Pri príležitosti Dňa detí zorganizoval rezort obrany viaceré zaujímavé podujatia, na ktorých sa zišli stovky detí. Napríklad Národná akadémia obrany pripravila Deň otvorených dverí pre deti základných a materských škôl okresu Liptovský Mikuláš. Pripojilo sa k nim i 25 detí z Gruzínska, ktoré boli na rekreačnom pobyte v Bešeňovej. Prezreli si ukážky bojových zbraní, pásovej a kolesovej techniky, útoku hasičskej jednotky, bojové umenia, Sieň cti a slávy. Skvelý Deň čierneho princa na Posádkovom cvičisku Koliňanský vrch ponúkli malým i veľkým príslušníkom 12. mechanizovaného práporu a 123. mechanizovanej rotě z Nitry. Deti sa povozili na vojenskej technike a vybrali sa aj na pochod tajomnou jaskyňou. Podobných stretnutí bolo niekoľko, deti si užívali, zabávali sa a aj sa čosi nové podučili.

(hg)

Foto **Peter DOVINA**

Využili svoje šance

Prijímacie pohovory na Akadémii ozbrojených síl generála M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši prebehli 13. a 14. júna 2007. Súčasní študenti akadémie vytrvalo vyzerali spomedzi premiérových uchádzačov aj svojich minuloročných, menej úspešných rivalov a kamarátov. Nebolo ich málo. Prišli znova. Prebojovali sa medzi tú tretinu šťastlivcov, čo úspešne prešla psychotestami aj preskúšaním fyzickej zdatnosti a mohla absolvovať aj vedomostné testy z matematiky a cudzieho jazyka. „Boli sme milo prekvapení vysokou, vyše 90 % účasťou pozvaných, už predtým preosiatych, záujemcov. A v prvý deň prijímacích skúšok nás potešil optimistický výsledok. Úspešných zároveň v oboch testoch bolo až 45 %“, hodnotil priebeh a výsledky prijímacieho konania vedúci oddelenia vzdelávania Ján Šturmankin. „Druhý deň, kedy uspelo len 29 % nás však vrátil do reality. Karty tentoraz prekvapivo zamiešal cudzí jazyk, kde viac ako potrebných šesťdesiat bodov získalo o 20 % menej uchádzačov, ako v deň predchádzajúci.“ Škola však mala aj tentoraz dosť záujemcov o štúdium a bolo z čoho vyberať.

Text a foto Soňa JAROŠOVÁ

Dar pre deti špeciálnej triedy

V priestoroch 1. špeciálnej triedy Materskej školy Tyršová v Humennom na okamih zastal čas. Príčinou bola návšteva zástupcov skupiny dobrovoľníkov z 3. mechanizovanej rot 22. mechanizovaného práporu Michalovce. Vojaci odovzdali peňažný dar na zakúpenie chýbajúcich špeciálnych prístrojov a ďalších potrebných zdravotníckych a športových pomôcok. Špeciálna trieda ako jediná v rámci regiónu poskytuje pod vedením riaditeľky Ivety Sokáčovej zvláštne rehabilitačné zabezpečenie trinástim deťom vo veku 2-8 rokov, u ktorých bolo diagnostikované ochorenie ako detská mozgová obrna, rážštep chrčnice, autizmus a podobne. Deti svojim hosťom predvedli cviky s lop-
totou, na žinenke, hrazde, či špeciálnych zariadeniach.

Táto návšteva ale nebola poslednou. „Ujovia v zelených rovnosťatách“, ako ich deti familiárne volajú, si predsavzali, že očka detí tejto špeciálnej triedy rozžiaria opäť čo najskôr.

Text a foto npor. Ing. Mária SAKÁČOVÁ

Protokol v praxi (19)

Spoločenské podujatia

V. časť

PLES

Je to vrcholné spoločenské podujatie, na ktoré sa musíme aj náležite pripraviť. Ak je na plesovej pozvánke uvedený odporúčaný odev, má sa želanie rešpektovať. Oblečenie na ples má byť zásadne spoločenské večerné. Páni tmavý oblek, smoking, prípadne frak. Dámy dlhé spoločenské šaty.

Úprava celého zovňajšku – make up, účes, doplnky – má korešpondovať s odevom. Tak ako všade, aj na ples sa dodržiavajú všetky bežné pravidlá spoločenského styku pri zdravení, podávaní rúk, predstavovaní...

Pri príchode do sály usádzame hostí podľa čísla stolov, prípadne podľa protokolárneho poriadku. Partner by mal najskôr usadiť svoju partnerku, ktorá by mala sedieť po jeho pravicu.

Ples je tanečná zábava, preto by hostia mali vedieť tancovať aspoň valčík. Prvý tanec patrí vlastnej partnerke. Ak pán vyzve do tanca inú dámu, nemal by svoju partnerku nechávať opustenú, mal by sa ubezpečiť, že jej má kto robiť spoločnosť. Žena alebo muž môžu odmietnuť tanec, ale v tom prípade by mala nasledujúci tanec žena tancovať so svojím partnerom.

Na ples podávame jedlo väčšinou formou večere alebo rautu, vynechávame zväčša jedlá aromatické. Kto nemá k dispozícii stôl, konzumuje jedlo podobne ako na recepciách.

Na ples si ani ten, kto sa cíti veľmi uvoľnene a veselo, neodkladá sako.

Ak má ples určenú záverečnú hodinu, je slušné, aby hostia odchádzali krátko po nej. Platí, že z plesu by sme nemali odchádzať pred polnocou, ale ani nad ráno.

kpt. Ing. Miloš ARNOLD
príslušník oddelenia protokolu KaMO

Novinka – poznávacie rekreácie

Oddelenie zabezpečenia rekreácií Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia Bratislava pripravilo nové poznávacie zájazdy.

Ponuka na zahraničné nakupované rekreácie v tomto roku je chudobnejšia na počet možných rekreačných miest v destináciách Španielsko, Bulharsko, Turecko a Chorvátsko.

Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia preto rozširuje ponuku zahraničných rekreácií o poznávacie zájazdy s možnosťou pobytu pri mori. Samozrejme, pokiaľ to daná destinácia, respektíve zameranie poznávacieho zájazdu umožňuje. Takto zamerané zahraničné rekreácie boli organizované už v deväťdesiatych rokoch a stretli sa s veľkou odozvou. Preto VÚSZ kontrahuje takýto produkt aj tento rok.

ŠPANIELSKO

- doprava kombinovaná - autobusom a lietadlom, ubytovanie v hoteli, sprievodcovské služby. Rekreační by mali navštíviť Monacké kniežatstvo – Monte Carlo, Nice, Cannes, štát Andorra, Barcelonu, kláštor Montserrat, chrám Sagrada Família, vrch Montjuic, promenáda Las Ramblas a pamätník Kristófa Columba.

Termíny zájazdov: september 2007. Strava v cene ponuky, ako aj pobyt pri mori.

ANTICKÉ GRÉCKO

- doprava kombinovaná - autobusom a lietadlom, ubytovanie v hoteli, sprievodcovské služby. Možnosť navštíviť Thessaloniki, kláštor Meteora, mesto Trikalú, Thermopylský priesmyk, Delfy, Théby, mesto Korint vrátane Korintského kanálu Mykény, mesto Nauplio a Atény vrátane prehliadky historických pamiatok mesta. Súčasťou ponuky aj pobyt pri mori.

Termíny zájazdov: september 2007, najdlhšie až do konca októbra 2007.

TURECKO

- doprava lietadlom, polpenzia, ubytovanie v hoteli, sprievodcovské služby. S vízami si rekreační nemusia robiť starosti, ich zabezpečenie bude v režii VÚSZ cez cestovnú kanceláriu, ktorá predloží ponuku na realizáciu zájazdu do Turecka.

Možnosť navštíviť: Alany, Ankaru, Istanbul, Tróju, Eféz a Canakkale, Hierapolis a Pamukkale. Pobyt pri mori je v ponuke zaručený.

Termíny zájazdov: júl, august a september 2007.

TALIANSKO

- doprava – luxusným klimatizovaným autobusom, stravovanie v miestach ubytovania (minimálne raňajky), ubytovanie hotelového typu. Sprievodcovské služby zaručené sprievodcovským preukazom. V tejto ponuke neuvažujeme o pobyte pri mori. Rekreační navštívia Florenciu, Rím, Vatikán, Neapol, Pompeje, zohrejú sa pri sopke Vezuv, prejdú polostrov Gargano, navštívia malebné mestečko Rimini, Republiku San Marino, Benátky a tiež ostrov Capri.

Zájazdy plánuje VÚSZ na september a október 2007.

RÍM

- doprava luxusným klimatizovaným autobusom, stravovanie v miestach ubytovania (minimálne raňajky), ubytovanie hotelového typu.

Návšteva pamätihodností Ríma: Koloseum, Forum Romanum, Španielske námestie, Španielske schody, Pantheon, Benátske námestie, Fontána di Trevi,

Lateránska bazilika, Anjelský hrad a Vatikán. Sprievodcovské služby samozrejmosťou. Vzhľadom na bohatý program sa s pobytom pri mori neuvažuje.

Termíny zájazdov: september a október 2007.

PARÍŽ

- doprava luxusným klimatizovaným autobusom alebo letecky, stravovanie – minimálne raňajky, ubytovanie hotelového typu, sprievodcovské služby len so sprievodcovským preukazom. Spoznajte Latinskú štvrť, Notre Dame, Centre G. Pompidou, Place de la Concorde, Champ Elysée, Víťazný oblúk, La Défence, Eiffelovu vežu, Invalidovňu, baziliku Sacre Couer, galériu Louvre, absolvujete aj plavbu po Seine

Termíny zájazdov: júl, august, september, október 2007.

DÁNSKO

- doprava – letecky z Bratislavy alebo Viedne, stravovanie – minimálne raňajky, ubytovanie hotelového typu, sprievodcovské služby so sprievodcovským preukazom.

Návšteva Kodane, Holmegaardu, Tivoli, kostola Sv. Mikuláša, múzea Vikingov, katedrály Roskilde.

FRANCÚZSKO

- Lurdy - doprava letecky z Bratislavy, stravovanie – polpenzia v mieste ubytovania hotelového typu, sprievodcovské služby.

Program – prehliadka areálu, zabezpečenie náboženského programu v zmysle organizovanej ponuky miestnych inštitúcií a účasti na ceremóniách a bohoslužbách. Rekreační sa zúčastnia pešej prehliadky Lúrd "po stopách vizionárky". Slovenský kňaz bude zabezpečený počas celého zájazdu.

PORTUGALSKO – FATIMA A LISABON

- doprava letecky z Bratislavy alebo Viedne, polpenzia, ubytovanie hotelového typu, sprievodcovské služby.

Program – prehliadka areálu, zabezpečenie náboženského programu v zmysle organizovanej ponuky miestnych inštitúcií a účasti na ceremóniách a bohoslužbách. Prehliadky s miestnym sprievodcom Lisabonu, Aljustrel, Valinhos, Batalha, Alcobaca, Nazaré, prehliadka kostola v Santarém, zabezpečenie slovenského kňaza počas celého zájazdu.

Skúste si vybrať miesto nového poznania a oddychu, spojiť relax s možnosťou spoznať.

Ing. Monika VALENTOVIČOVÁ

vedúca odd. zabezpečenia rekreácií VÚSZ
ilustračné foto **Mário PAŽICKÝ**

Bližšie informácie, ako aj potrebné kontakty nájdu záujemcovia o poznávacie rekreácie na webovej stránke VÚSZ - www.vusz.sk.

Ako do misie?

Záujem o službu v zahraničných operáciách je zo strany profesionálnych vojakov neutíchajúci. Aké sú kritériá pre výber personálu a kto zaň zodpovedá, nám priblížil kpt. Jozef DŽAMBA, vedúci starší dôstojník oddelenia koordinácií mierových misií Pozemných síl OS SR.

„Pre službu v zahraničnej misii nie sú stanovené všeobecné podmienky. Každá funkcia má svoje špecifické kritériá. Ak by sme ale napriek tomu chceli vymedziť základné požiadavky, ktoré musí záujemca o službu v misii splniť, musíme diferencovať. V kategórii dôstojníkov môžeme medzi všeobecné podmienky zaradiť predovšetkým jazykovú spôsobilosť, potom stupeň previerky a odbornosť. U mužstva a poddôstojníkov sú dôležité najmä vojenské zručnosti, ako napríklad odborné kurzy, vodičské oprávnenie a podobne. V tejto kategórii je odbornosť prvoradá. Pri niektorých funkciách mužstva a poddôstojníkov je tiež podmienkou ovládanie cudzieho jazyka,“ informoval kapitán Džamba, ktorý pôsobí na funkcii od októbra 2005.

Ako systém výberu vlastne funguje? Veliteľ Pozemných síl OS SR určí konkrétny vojenský útvar, ktorý bude predmetnú misiu personálne zabezpečovať. Podľa možnosti obsadí tento útvar maximálny počet miest vlastnými príslušníkmi. Pre obsadenie zvyšných pozícií sú oslovované aj ostatné útvary ozbrojených síl. Súčasný stav v oblasti obsadzovania funkcií v misiách je bezproblémový pre-

dovšetkým v kategórii mužstva a poddôstojníkov. Tieto kategórie sa sami hlásia. Podľa kapitána Džambu problémy sú ale s obsadzovaním funkcií s plánovanou hodnotou kapitán a major. Títo dôstojníci zastávajú u svojich útvarov zvyčajne kľúčové funkcie a dostať ich „von“ je niekedy pomerne obťažné.

KTO SA MÔŽE HLÁSIŤ?

„O účasť v zahraničnej misii sa môžu v prvom rade zaujímať príslušníci útvaru, ktorý misiu personálne zabezpečuje. Až potom ostatní príslušníci ozbrojených síl. Musím ale upozorniť, že každý z uchádzačov potrebuje mať súhlasné stanovisko od svojho veliteľa!“ zdôraznil kpt. Džamba.

Oddelenie koordinácií mierových misií rozposiela útvarom zoznam funkcií, ktoré ešte nie sú obsadené. „Ak si v tomto zozname profesionálny vojak nájde zodpovedajúcu funkciu, žiada svojho veliteľa o súhlas. V prípade jeho kladného stanoviska sa vojak zúčastní prvotného výberu, absolvuje jazykové preskúšanie, zdravotnú prehliadku a začne s výcvikom. Pritom prebieha proces jeho previerky. Potom nasledujú záverečné pohovory. Komisia uchádzača zaradiť už na konkrétnu funkciu, ktorá ale nemusí byť totožná s funkciou, na ktorú bol zaradený pri výbere. Veliteľ budúcej jednotky v misii, ktorý vojaka z výcviku už čiastočne pozná, môže jeho zaradenie zmeniť,“ objasnil kpt. Jozef Džamba. Vybratí uchádzači absolvujú počas prípravy aj potrebné odborné školenia a kurzy. Oboznáma

sa napríklad so špecifikami v odbornosti, s ktorými sa „doma“ bežne nestretávajú, no ich ovládanie je pre konkrétnu misiu nevyhnutné. Špeciálne kurzy musia absolvovať tiež všetci, s ktorými sa ráta na funkcie, ktoré v ozbrojených silách nemáme, ako napríklad pozorovateľa na Cypre, alebo vodiči v UNDOF na Golanských výšinách, ktorí jazdia na technike cudzích armád.

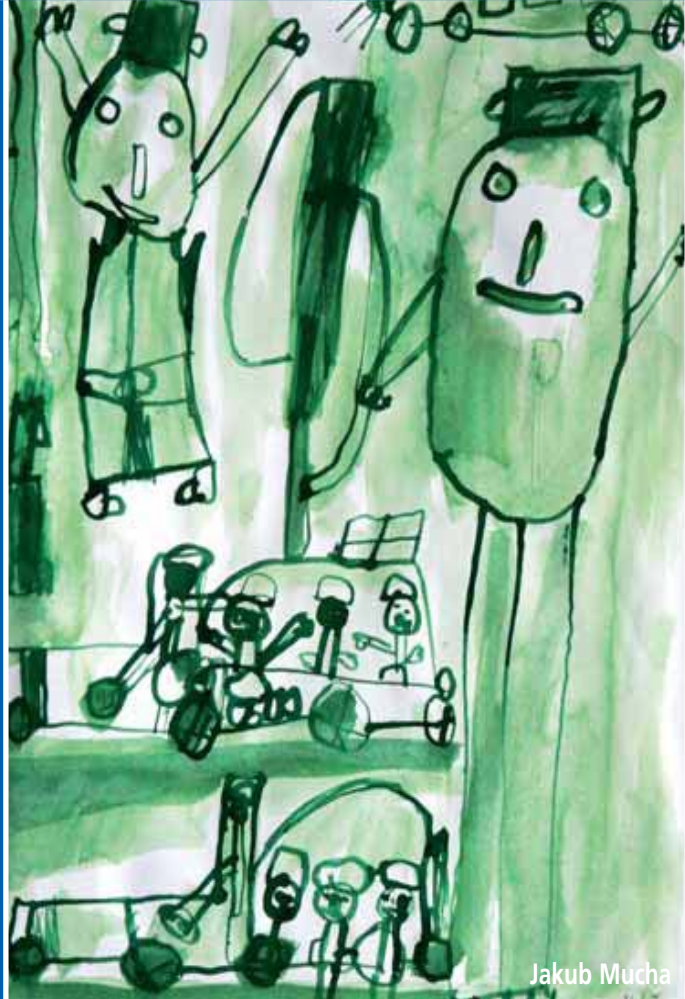
V prípade, ak uchádzačovi o misiu jeho veliteľ žiadosť zamietne (napríklad preto, že je útvar začlenený v Cieľoch síl a podobne), neostáva záujemcovi nič iné, ako si žiadosť podať neskôr. Súhlasné stanovisko veliteľa je však podmienkou.

TRVANIE MISIE A HODNOSŤ

Štandardná doba pre pôsobenie v zahraničnej misii je pol roka. Misie UNFICYP a UNDOF sú ročné, ale vojak si môže podať žiadosť a vrátiť sa domov už po polroku. „Môže sa ale stať, že nový vojak, ktorý má do misie nastúpiť, nám vypadne tesne pred odletom a už nie je čas nájsť náhradu. Vtedy musí ten, ktorý už v misii je, ostať ešte jeden turnus. Maximum je ale vždy jeden rok. Výnimku majú niektoré funkcie na veliteľstve misie UNFICYP. Tam je požiadavka OSN na dvojročnú rotáciu. Vo schválenej novele „vojenského zákona“ je definovaná možnosť zaradenia do funkcie aj v inej hodnosti ako je plánovaná. Týmto odpadá problém zmien plánovaných hodností v tabuľkách počtov misií. Stále aktuálna je možnosť zníženia hodnosti pri vyslaní do zahraničnej operácie. Tento postup však využívame minimálne a žiadame, ak to podmienky umožnia, aby pri personálnom pohovore bola uvedená aj funkcia, na ktorú bude vojak zaradený pri návrate z misie,“ uviedol kpt. Džamba.

Vladislav VAVRINEC

Foto autor

Jakub Mucha

Daniel Tocik

Vojaci očami detí

Náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR, redakcia OBRANA a organizátori Dňa detí s armádou a Slovenským rozhlasom vyhlásili na rok 2007 6. ročník výtvarnej súťaže pre žiakov základných škôl Vojaci očami detí. Na súťaži sa zúčastnilo skupinovo 53 škôl a kresby zaslalo aj 18 jednotlivcov. Osemčlenná porota, ktorej členmi boli aj dvaja akademickí maliari, vyhodnocovala súťaž 16. mája 2007. Hodnotila celkovo 558 výtvarných prác. Približne dve tretiny prác súťažili v kategórii mladší žiaci.

Náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generál Ľubomír Bulík spolu s ministrom obrany Františkom Kašickým a šéfredaktorom OBRANY Pavlom Vitkom odovzdali ceny víťazom 26. mája v priebehu 10. ročníka Dňa detí s ozbrojenými silami a slovenským rozhlasom v Dohňanoch pri Púchove.

Pavol VITKO

Foto **Peter DOVINA**

KATEGÓRIA MLADŠÍ ŽIACI:

1. miesto: Jakub Mucha, 9 rokov, Špeciálna ZŠ internátna, Ždaňa – Vojské cvičenie
2. miesto: Leo Lofaj, 7 rokov, ZŠ Bystrická cesta 14, Ružomberok – Presný zoskok
3. miesto: Fabiána Kuruová, 9 rokov, Špeciálna ZŠ internátna, Ždaňa – Vojaci pomáhajú

KATEGÓRIA STARŠÍ ŽIACI:

1. miesto: Daniel Tocik, 11 rokov, ZŠ M. R. Štefánika Trebišov – Havária lietadla
2. miesto: Martina Hrmelová, 10 rokov, ZUŠ Martinská ul., Žilina – Pomoc druhému
3. miesto: Andrea Hrmelová, 12 rokov, ZUŠ Martinská ul., Žilina – Deti s vojakmi

Maja z družstva Linka

Rožňavský prápor radiačnej, chemickej a biologickej ochrany (RCHBO) bol od polovice apríla do začiatku mája vyvedený do Vojenského výcvikového priestoru Lešť. Spolu s rotou podpory velenia, prieskumnou rotou, mobilným identifikačným laboratóriom, časťou strediska RCHBO sa cvičenia zúčastnili aj dve rotý dekontaminácie, vrátane slobodníčky Márie Henriczovej.

Súčasťou 2. roty je aj družstvo dekontaminácie kolosovej techniky, familiárne nazývané Linka. K stanovištu družstva sa čo nevidieť dohrnú prvé zamorené vozidlá, preto družstvo usilovne stavia postrekový rám. Spod jednej čiapy sa okrem potu „lejú“ aj dlhé vlasy. Slobodníčka Mária Henriczová patrí vo funkcii odmorovač – operátor práve k družstvu Linka.

KRST YPERITOM NA LEŠTI

Na vyvedení na Lešť je prvýkrát. Spolu s ostatnými sa peče na prudkom slnku pri kruhovej obrane vo vysušenej tráve a v prachu, na druhý deň po daždi sa všetci brodia mazľavým leštianskym blatom. „Keď ženu baví vojna, je lepšia ako chlap. A ju to baví,“ ohodnotil slobodníčku veliteľ práporu podplukovník Ivo Valošek. Jej nadriadený, veliteľ 2. roty, poručík Marcel Uharček, hovorí: „Osobne zastávam názor, žena do kancelárie, na bojisko chlap. Česť výnimkám a ona je takáto výnimka. Chce robiť a učiť sa sama.“

S Majou sa rozprávame pri kulise hučiacich leteckých motorov, používaných na očistu ťažkej techniky. „Na rožňavský útvar som nastúpila v apríli pred dvoma rokmi, teda 4. apríla 2005. Na funkcii odmorovač – operátor som od 1. júla 2005. Prečo som sa takto rozhodla? Čítala som

o práci žien v armáde v novinách, sledovala som, ako rukovali prvé ženy do Martina. Už od mladosti to bol môj sen, stať sa vojačkou. Podarilo sa mi to až teraz.“

Vyrastala v chlapčenskom prostredí, ale nikto z rodiny neoblieka uniformu. „Stále som sa pohrávala s myšlienkou vstúpiť do armády. Rodičia však chceli, aby som študovala v Rožňave, tak som zostala a vyštudovala obchodnú akadémiu.“ Po škole si našla prácu na polícii ako referentka pri vyšetrovateľoch. Keď skončila materskú dovolenku, nastúpila do stávkovej kancelárie a až odtiaľ si to namierila do armády. Po definitívnom rozhodnutí odcestovala do Košíc. Cieľ bol jasný – regrutačné stredisko. Nasledovali testy, lekárske vyšetrenia. Keď bolo isté, že sa uvoľnilo miesto pri chemikoch v Rožňave, kde chcela zostať kvôli dcére, nastúpila do Martina na deväťročnú Základnú výcvikovú školu.

„Postupne som prešla 1. rchbo rotou, 2. rchbo rotou a teraz som na 2. dekontaminačnej rote. Pred vstupom som mala rôzne predstavy, nie všetky boli reálne,“ smeje sa Maja. „Nechcela som sedieť v kancelárii a ťukať do klávesnice. Teraz sa moje predstavy naplňujú. Sme v teréne, robíme s technikou. Najlepšie na tejto práci je, že je rôznorodá. Veľmi som sa tešila na svoju prvú Lešť. Simulujeme zamorenie bojovou látkou yperitom. Zabezpečujeme si autá, robíme kruhovú obranu, odmorujeme techniku. Sú aj veľmi pekné chvíľky. Napríklad včera sme mali pri postrekovom ráme nádhernú dúhu.“ Najlepšími „kamošmi“, ako hovorí, sú pre ňu chalani z družstva Linka. „Zo začiatku sa na mňa krivo pozerali, niektorí chlapi nemajú radi pri sebe baby. Na tejto pozícii treba mať silu na poskladanie rámu, ženy nemajú až takú silu. Ale všetko sa dá, keď sa chce.“

PREKVAPUJÚCO DOBRÁ

Desiatnik Peter Lojan, veliteľ družstva Linka: „Časť družstva tvoria noví ľudia a preto jednou z hlavných úloh nášho vyvedenia do vojenského výcvikového priestoru bolo ich zacvičenie a začlenenie do kolektívu. Máme jednú ženu v našom družstve, slobodníčku Majku Henriczovú a musím povedať, že ma veľmi príjemne prekvapila. Priznám sa, vôbec som nepredpokladal, že všetky úlohy zvládne tak dobre. Postavila sa k nim ako chlap (nemyslím to vôbec hanlivo), stala sa platným členom nášho kolektívu. Môže byť príkladom aj niektorým mužským príslušníkom družstva. Aj preto sa pozerám na budúce poľné vyvedenia s väčším optimizmom.“ Obdobne hodnotí výkon slobodníčky aj veliteľ 2. rotý dekontaminácie nadporučík Marcel Uharček. Sama Maja je so svojou prácou spokojná. „Momentálne som v pohode, baví ma, čo robím. Som v družstve, kde sa stále mám čo učiť, stále sa zdokonaľovať. Pri chlapcoch na Linke pracujem od februára, takže s nimi iba začínam.“ A ako sa Maja pozerá do budúcnosti? „Nejaký postup, každý s tým počíta. No konkrétne, že by som chcela byť napríklad veliteľkou družstva, nad tým som sa zatiaľ nezamýšľala. Ale v budúcnosti určite prídu aj takéto úvahy. Všetko záleží od konkurenčného výberu.“ Maja je rozvedená, žije v Rožňave sama s deväťročnou dcérou Peťou. „Keď som na vyvedení, malá je s otcom.“ Uvažovala aj o zahraničnom vyslaní. „Keby sa mi naskytla príležitosť, na misiu by som išla. Dcéra by zostala u otca, s bývalým manželom vychádzam dobre. Bolo by to ťažké, ale určite by sme to zvládli.“

Michaela FARKAŠOVÁ
Foto Peter DOVINA

[KULTÚRA]

Folk Rock Tatry

V sobotu 19. mája sa Liptovským Mikulášom niesli tóny rocku, folku a iných hudobných štýlov. Päťdesiat účinkujúcich z ôsmich skupín pôsobiacich pri posádkových kluboch, útvaroch a zariadeniach Ozbrojených síl SR sa prezentovalo na festivale Folk Rock Tatry 2007. V poradí sedemnástej celorezortnej prehliadky sa zúčastnila trenčianska skupina Nový deň, z Posádkového klubu Martin pricestovala Deja Vu, z východného Slovenska Prešovský dixieland a Poďme do práce. Domáciach reprezentovala rocková skupina C.I.T. z Národnej akadémie obrany a z PK Liptovský Mikuláš Meat a Ploštín Punk. S modernými formami zborového spevu sa predstavili liptovské tínedžerky Tensing. Hostom festivalu bol žilinský Arzén a domáce Pramene.

Hlavným organizátorom podujatia bolo Kultúrne a metodické centrum Trenčín. Na organizácii participovali Posádkový klub

Liptovský Mikuláš, Akadémia ozbrojených síl, Národná akadémia obrany, Odborná výchovná škola Mokrad, mesto Liptovský Mikuláš, Liptovské osvetové stredisko a Regrutačné stredisko Banská Bystrica.

„Prácu všetkých, ktorí sa podieľali na príprave festivalu hodnotím veľmi pozitívne. Vystupujúce skupiny tak mohli zúročiť niekoľkoročnú prácu a skúsenosti z predchádzajúcich ročníkov,“ prezradil riaditeľ KaMC Trenčín Ing. Milan Ďuriš.

Desiatky hostí si mohli vypočuť rôzne hudobné štýly. Minulé ročníky boli zamerané skôr na folk, ten tohtoročný sa niesol v duchu folku premiešaného s rockom. K príjemnej pohode prispelo nielen pekné počasie, ale aj výkon členov skupiny Hura Crepitans z Nitry, ktorí festival otvorili ako predskupina.

Text a foto **Vladislav VAVRINEC**

Metamorfózy čiar

V priestoroch Fakulty ekonómie a podnikania Bratislavskej vysokej školy práva na Tematínskej ulici sa 1. júna uskutočnila vernisáž výtvarných prác Stanislava Lubinu. Výstavu s názvom Metamorfózy čiar slávnostne otvoril minister obrany František Kašícky.

Stanislav Lubina je pracovníkom 5. kartoreprodukčnej základne Nemšová od roku 1972 a povoláním je knihár. Po ukončení Strednej polygrafickej školy

v Bratislave absolvoval súkromné výtvarné štúdiá u akademických maliarov Ľudovíta Hološku a Mariana Sučanského. Je členom Spolku grafikov Slovenska, v rámci ktorého vystavuje doma aj v zahraničí. Ako umelec so sluchovým postihnutím prezentoval svoje

diela napríklad v Brisbane, Washingtone či v Montreale.

F. Kašícky zaželel umelcovi veľa úspechov v rámci jeho tvorby, zamestnania aj rodinného života. Zároveň mu udelil Pamätnú medailu ministra obrany SR III. stupňa za dlhoročnú prácu v prospech Ministerstva obrany SR.

Výstava kresieb, grafik a ex libris Stanislava Lubinu potrvá do konca augusta.

(pv)

Ruský pohľad

Rusko a jeho miesto vo svete s podtitulom Za čo a s kým sme bojovali je kniha, ktorú si treba prečítať. Bude nám zrejmejšie, z akého uhla sa časť súčasnej ruskej elity pozerá na vlastnú históriu, spojenecké väzby a súčasné postavenie krajiny najmä na pozadí 2. svetovej vojny. Autorka Natalia Naročnickaja hovorí čo predchádzalo vojne, aké bolo jej pozadie a ako by mohol vyzeráť svet, keby práve Rusi a národy bývalého ZSSR neprispeli k víťazstvu nad fašizmom kľúčovým dielom.

N. Naročnickaja je podpredsedníčkou Výboru Štátnej dumy pre medzinárodné záležitosti, doktorka historických vied a jedna z najvplyvnejších ruských historičiek. Ako špecialistka na USA a Nemecko sa venuje aj vzťahom ruského národného vedomia a západoeurópskeho libera-

lizmu. Inteligentná vedkyňa, ktorá rozpráva aj po anglicky, nemecky, francúzsky a španielsky, nás môže viacerými svojimi názormi nie raz prekvapiť. Niektoré jej tvrdenia sú dokonca ďaleko od toho, ako vo všeobecnosti vnímame históriu u nás dnes. Trebárs o tom, že pred 2. svetovou vojnou po pakte Molotov - Ribbentrop a pripojení Litvy a Lotyšska k Sovietskemu zväzu zavládla v týchto krajinách veľká radosť...

Celkove možno povedať, že jedným z hlavných motívov autorky je odpor voči tým názorovým prúdom, ktoré dnes stavajú socialistický Sovietsky zväz takmer na roveň totalitý nacistického Nemecka a tým chcú zároveň dehonestovať jeho zásluhy pri vojnovom víťazstve. Knihu bohato ilustrovanú historickými vojnovými fotografiami vydalo pre slovenských čitateľov pražské Ottovo nakladateľstvá a jej bratislavská prezentácia bola 14. júna v Ruskom kultúrnom stredisku.

Pavol VITKO

Zlato z divokej vody

Vo vodnom areáli Ondreja Cibáka v Liptovskom Mikuláši sa v dňoch 14. až 17. júna 2007 konali VIII. Majstrovstvá Európy vo vodnom slalome. Najúspešnejšou krajinou týchto pretekov sa ziskom štyroch zlatých, jednej striebornej a jednej bronzovej medaily stala Slovenská republika.

V kategórii mužského kajaku K1 sa už tradične zišla najsilnejšia konkurencia. O to prekvapujúcejší bol pre Slovensko zisk v histórii vôbec prvého kajakárskeho mužského zlata z Majstrovstiev Európy. O milé prekvapenie sa postaral zverenec Vojenského športového centra Dukla Banská Bystrica rotný Ján Šajbidor svojou vynikajúcou druhou jazdou. Po semifinálovej jazde jeho nádeje neboli príliš veľké. Aj keď časové odstupy od najlepších boli iba minimálne, Šajbidor sa umiestnil až na piatej pozícii. „Som nesmierne šťastný. Ešte stále si neuvedomujem, čo som vlastne dosiahol. V kajaku je všetko možné, boli to iba sekundy, ktoré ma delili od najlepších. Štartéri vo finále mi pripomenuli, že aj Michal Martikán bol v sobotu po semifinále piaty a bolo z toho zlato. Je to fantastické, že sa mi ho podarilo napodobniť. Musím sa poďakovať aj skvelému domácomu publiku. Doslova ma hnalo dopredu. Určite to bola jedna z mojich najlepších jazd v živote. Verím ale, že som ešte nepovedal posledné slovo,“ povedal po pretekoch dvadsaťšesťročný Ján Šajbidor. Zaujímavosťou je, že sa do finále na Majstrovstvách Európy prebojoval po prvý raz v kariére a hneď túto príležitosť pretavil do víťazného zlata. „Jano má cit pre vodu. Je vysoký a má dlhé páky, čo technicky správne využíva na dlhý sklz lode po zábere. Ak sa ešte zlepší v stabilite svojich výkonov, bude výborný kajakár,“ pochválil svojho zverenca tréner Jozef Martikán.

Európske zlato v kategórii C1 získal Michal Martikán z rovnakého klubu. Doplnil si tak medailovú zbierku o chýbajúcu zlatú medailu z ME. „Prvá jazda sa mi síce nepodarila, no druhá mi vyšla výborne. Vyhrať niekde v zahraničí by bolo príjemné, ale doma je to ešte krajšie,“ prezradil Michal. Víťazstvom na ME sa tak zaradil do prominentného klubu vodných slalomárov, ktorí vyhrali všetky najprestížnejšie podujatia - olympijské hry, svetový i európsky šampionát. Z ostatných zúčastnených vojenských športovcov sa na štvrtom mieste v kategórii C2 umiestnili Tomáš Kučera s Jánom Baticom, v ženskej K1 získala striebro Elena Kaliská a desiatu priečku v rovnakej kategórii obsadila Gabriela Zamišková.

S úspešnými športovcami sa 18. júna 2007 stretol aj minister obrany SR František Kašícký. Vyjadril poďakovanie za ich vynikajúce športové výkony a reprezentáciu Slovenskej republiky a slovenského vojenského športu na medzinárodnej úrovni.

Vladislav VAVRINEC
Foto Jozef MICHNICA

Kdeže ruské filmy sú...

Nie, nebude to filmová recenzia. Bude to o piatom imperatív Dekalógu - Nezabiješ! Tento príkaz znamená aj nedovoľiť zabiť. A vzťahuje sa tiež na povinnosť chrániť svoju ľudskú integritu, do ktorej patrí tiež duchovný a kultúrny rozmer. V tejto súvislosti sa mi začalo po ruských filmoch, presnejšie po tých, ktoré poskytovali dostatok času (napríklad pri dlhom zábere na biele brezy) na to, aby si divák mohol vytvoriť postoj k deju a vnímať emócie. Iné filmy tento potrebný odstup spravidla neposkytujú.

Napríklad niektoré americké. Ich tvrdé, rýchle sekvencie nám nedávajú dostatok času na spracovanie témy, na seba samých. Mimochodom, viete aké a koľko filmov odvysielajú za týždeň štyri slovenské televízne stanice (STV 1, STV 2, Markíza a JOJ)? V náhodne vybratom týždni to bolo: 102 amerických, 16 nemeckých, 7 britských a napríklad 1 ruský. Neviem, prečo je to tak, ale viem, že to nie je dobré. Naše videnie sveta nie je komplexné, je príliš rýchle, akčné. Naše videnie už takmer nie je naše. Robustný a nevládnutý fenomén masmédií v nás rafinovane zabíja to, čo nás robí celými ľuďmi. Pred niekoľkými rokmi sa považovalo za hodnotné a poučné načúvať tomu, čo prezradila obnažená duša básnika, matky, lekára, kňaza. Dnes sa skôr venuje pozornosť obnažovaniu missiek, dobre sa predávajú krvavé fotografie z tragickej autonehody, prípadne informácie o vývoji pikantného vzťahu pseudocelbrit. Určite viete, ktoré denníky sú na, akože, katolíckom Slovensku najčítanejšie. Rúfus, Širacká, Pánčiová, Korec, matka, otec a iní, jednoducho ľudia, ktorí by mohli preliečiť naše duchovno-kultúrne zranenia sa stávajú takmer masmediálnymi bezdomovcami. A budú mať vôbec nasledovníkov?

Zdá sa, že tieto dovolenkovo prázdninové dni môže len máločo lepšie ozdobiť ako výzva Ježiša Krista: „Podte vy sami do ústrania na púste miesto a trochu si odpočinite.“ (Mk 6, 31) Pusté miesto je priestor pre nevyhnutný životný odstup od všetkého, na čo sme prilepení, k čomu sme dotlačení (dotlčení?). Odstup znamená pozíciu, z ktorej sme schopní poznať podstatné body presunu životom a porozumieť jeho súvislostiam. Nám, od ktorých sa očakáva, že VYKONÁME všetko pre obranu iných sa môže stať, že nedokážeme obrániť seba a svojich. Presnejšie – celého seba a svojich aj ináč ako ekonomicky. Kvôli nedostatku oddychu a odstupu od informácií sa môžeme stať zbytočnými živými obeťami, ktoré zvyšujú sledovanosť a čítanosť masmédií. Kto vie, či sa raz postaví pomník aj neznámemu televíznemu recipientovi.

Skončím, ak dovoľíte, duchovne. V akomsi, tuším ruskom filme (Pokanie?) sa bábuška pýtala, načo je taká cesta, ktorá nevedie ku kostolu? Neviem ako zvýšiť počet vysielaných ruských „filmov s brezami“, ale viem, kde sa dajú nájsť knihy Dostojevského, Tolstého, Cronina...

Peknú dovolenku a úspešné hľadanie ciest ku kostolom, k tomu, čo je v nás a v iných posvätné.

Dekan pplk. ThDr. PaedDr. Stanislav ŠVERHA, PhD.
duchovný Národnej akadémie obrany Liptovský Mikuláš

5 x odpovedz

- 1) V roku 1793 bol popravený francúzsky kráľ?
 - a) Ľudovít XIV
 - b) Ľudovít XVI
 - c) Ľudovít XVIII
- 2) Čo bolo najvyššou územnosprávnou jednotkou v cárskom Rusku?
 - a) provincia
 - b) lavra
 - c) gubernia
- 3) Futbalisti ktorej juhoamerickej krajiny sa stali v roku 1930 historicky prvými majstrami sveta?
 - a) Paraguaja
 - b) Uruguaja
 - c) Brazílie
- 4) Anglické slovo „warcraft“ znamená v preklade:
 - a) vojenské lietadlo
 - b) vojnový stav
 - c) prieskumníčka
- 5) V máji tohto roku sa vo francúzskom meste Lurdy konala medzinárodná vojenská púť. Išlo už o jej:
 - a) 47. ročník
 - b) 48. ročník
 - c) 49. ročník

Správne odpovede: 1b, 2c, 3b, 4a, 5c.

V uniforme na konzerve

Možno sa pamätáte na ironizovanie pri fotení trebárs na občiansky preukaz, kedy si vás niekto doberal, že vaša fotografia by bola dobrá aj na bravčovú konzervu. Nuž – ako je pre nás bežná bravčovina, tak sú pre Nórov bežným jedlom ryby. Pritom oni majú na rybách konzervách dokonca svojho niekdajšieho kráľa. Oscar II. je na nich vyobrazený v parádnej vojvodcovej uniforme.

Švédsko-nórsky kráľ Oscar II. dal svoj súhlas s používaním svojho mena a podoby na rybacie konzervy jednej zo severských obchodných spoločností 29. novembra 1902 v Stavangeri (dnes je tu o. i. letecká základňa, kde cvičili aj naši letci). A aj keď je dodnes na konzervách vo vojenskej uniforme, do vojen sa vôbec nehrnul. Neznamená to, že bol bojko. Od mladosti bol dobrý námorník a absolvoval aj viacero bádateľských expedícií do Arktidy. Skôr bol však vzdelanec a venoval sa najmä histórii a literatúre,

pričom aj publikoval. Svoju štátnickú veľkosť preukázal v roku 1905, kedy súhlasil so snahami Nórska vystúpiť z personálnej únie so Švédskom a osamostatniť sa. Rozdelenie štátov nie vojnou, ale pokojnou cestou, bolo vtedy skutočným unikátom (na rozdiel od nás ho potvrdilo aj referendum).

Oscar II. dal súhlas s používaním svojho mena a podoby, aby tak podporil rozvoj nórskeho a švédskeho rybárskeho priemyslu. No s podmienkou, že pod značkou King Oscar sa budú predávať len konzervy najvyššej kvality. Je tomu už viac ako 100 rokov a uniformovaného kráľa nájdete na konzervách po celom svete, vrátane našich končín. V tejto súvislosti mi zišlo na um, či by sa s podobizňou niektorého z našich generálov v parádnej uniforme neuchytil vo svete trebárs taký Trenčiansky párok s fazuľou, alebo bryndza zo Zvolena?

(pv)

ZASMEJME SA ...

- Kam sa chystáte na dovolenku, pán Novák?
 - Do Neapola.
 - A prečo práve ta?
 - Lebo žena vraví: Uvidieť Neapol a umrieť...

Ydajachtivá dievčina vysvetľuje kamarátke, prečo chce byť letuškou: - Vieš, tam človek stretne veľa mužov...
 - No a inde by si ich nestretala?
 - Stretla, ale neboli by pripútani...

V noci na ulici osloví černoška muža:
 - Počuj, kocúrik, neodprevadil by si ma domov?
 - Ty si sa zbláznila, - vykrikne chlapík,
 - to sa mám trepať do Afriky?

- Pán sused, boli ste niekedy v agónii?
 - Nie, sused, viete, ja nerád cestujem.

Jano ide s nafukovacím člnom do vody. Kamarát ho upozorňuje:
 - Priateľ môj, s tým nemôžeš ísť do vody, čln má na dne tri diery!
 - No a? Veď tam to nebude vidieť...

- Ja vám poviem, - sťažuje sa Stano na dovolenke, - žijeme strašné časy. Skôr si dnes človek stovku zarobí, ako požičia.

Ponaučenie pre veliteľov

Každý príslušník ozbrojených síl a ozbrojených zborov vie, že pokiaľ bol rozkazom príslušného veliteľa zaradený do služby, mal by nastúpiť riadne a včas. Pritom nejde iba o riadne ustrojenie a výstroj, ale aj o psychickú a fyzickú pripravenosť vykonávať službu. To znamená, že jeho psychický a fyzický stav nesmie byť ovplyvnený drogami a alkoholom. Aj napriek tomu sa stáva, že hoci profesionálni vojaci vedia, že na druhý deň v ranných hodinách nastupujú do služby, večer požívajú alkoholické nápoje v takom množstve, že pri rannej kontrole dozorné orgány zistia prítomnosť alkoholu v dychu. V takýchto prípadoch býva konanie páchatelov postihované ako trestný čin neuposlušnosti rozkazu podľa § 393 ods. 1 Tr. zák. Obdobného konania sa podľa obžaloby Vojenského obvodného prokurátora Bratislava mal dopustiť aj voj. prof. sl. Ján G., príslušník VÚ 4650 Nové Mesto nad Váhom.

Aj keď veliteľ pred nástupom do služby vykonal u neho tri merania na prítomnosť alkoholu v krvi prístrojom Detektor CA 2000, pri ktorých pri prvom a treťom meraní prístroj ukázal 1,7 promile a pri druhom 0,0 promile a Vojenský obvodový súd Bratislava tohto páchatela odsúdil pre horeuvedený trestný čin k trestu odňatia slobody na 6 mesiacov s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu 12 mesiacov. Vyšší vojenský súd Trenčín sa s týmto rozsudkom nestotožnil a na základe odvolania obžalovaného rozsudok zrušil a oslobodil ho.

Dôvodom pre postup vyššieho vojenského súdu bolo pochybenie veliteľa a následne aj prokurátora a súdu, ktorí považovali alkohol v krvi obžalovaného za objektívne preukázaný na základe merania uvedeným prístrojom. Tento sa však podľa odborného stanoviska Slovenského metrologického ústavu – centrum chémie Bratislava, ktoré si vyžiadal Vyšší vojenský súd Trenčín, môže používať iba ako orientačné meradlo na určenie koncentrácie alkoholu v krvi. Ako určené meradlo na dôkazové účely sa používať nesmie. V Slovenskej republike boli na tento účel schválené iba meradlá uvedené v prílohe č. 25 vyhlášky č. 310/2000 Z.z. ako sú napríklad Alcotest 7410, Alco- Senzor IV – CM, Alcometer SD-400 a ďalšie. Pokiaľ mal príslušný veliteľ potvrdenú prítomnosť alkoholu v krvi vojaka iba na základe merania týmto orientačným prístrojom, mal urobiť ďalšie meranie schváleným prístrojom. Iba tento výsledok môže potom slúžiť ako dôkaz.

plk. JUDr. František KOVÁČ

Životný príbeh

Reportér americkej agentúry Associated Press Joe Morton sa rozhodol, že svoj životný príbeh napíše na Slovensku. Spolu so skupinou vojakov z amerického Úradu strategických služieb (Office of Strategic Services – OSS), ktorá dosala pomenovanie DAWES, pristál 7. októbra 1944 na letisku Tri duby.

Nie, vojnoví korešpondenti to nemajú jednoduché. Kvôli tvorbe potrebujú väčšiu mieru slobody, čo nebýva po vôli veliteľom. Zároveň spravidla nemajú dostatočný výcvik a ich reakcie či vzťahy s vojakmi je často ťažké predvídať. Napriek tomu tí, ktorí sú naozaj majstri svojho remesla, majú obrovský význam a vážnosť. Tú napokon sprevádza aj dôvera medzi nimi a vojskom. Joe Morton, priateľský muž s elegantnými spôsobmi a obrovskou dávkou guráže ju mal. Bol pri bojoch v severnej Afrike. Keď jeho žena Letty čakala dieťa, počas invázie na Sicíli sa pohyboval na najnebezpečnejších miestach. Trikrát letel na územie bývalej Juhoslávie. Počas prvého náletu na Rím sedel v strednom bombardéri a do Bukurešti sa dostal práve vtedy, keď ho oslobodzovala Červená armáda... Mal renomé, jeho správy boli žiadané, no ešte mu chýbal životný príbeh. Preto 7. októbra pred východom slnka prišiel na vojenské letisko v Bari, aby spolu s dodávkou zbraní a americkými vojakmi odletel na Slovensko. Do lietadiel B-17, ktoré sa z Troch dubov hneď vracali so zos-trelenými a zranenými letcami nenastúpil, hoci všetci si mysleli, že prišiel iba na „otočku“. Mal iný plán. Na debne skraja letiska si rozložil prenosný písací stroj a zaznamenal prvé vety. Ostal s misiou DAWES. Tá mala získať informácie, ako by sa aj zo Západu dalo pomôcť povstalcom a mala koordinovať záchranu amerických letcov.

Jim Downs v knihe Druhá svetová vojna: Tragédia OSS na Slovensku (v roku 2004 ju vydal Magnet Press Slovakia spolu s Veľvyslanectvom USA v SR a na slovenskom vydaní spolupracoval aj Vojenský historický ústav) o.i. píše o tom, ako Morton pripravil interview s povstaleckými generálmi Viestom aj Golianom, aj ako po nacistoch strieľal svojou až komicky malou pištoľou. Keď nemecké divízie potlačili SNP, aj členovia skupiny DAWES museli utiecť do hôr. Čakal ich hlad, omrzliny a väčšina z nich padla do zajatia. Po krutom mučení v koncentračnom tábore Mauthausen dvanástich amerických vojakov zastreli. Trinástim bol Joe Morton, vojnový reportér, o ktorom sa v minulom režime mlčalo. O ktorom slovenskí novinári, bohužiaľ, dodnes nevedia skoro nič.

Pavol VITKO

Autor citátu: KONFUCIUS	rozpletie	rešpektoval	4	angl. skr. Medzinár. leteckej federácie	Obrana	Posádková správa (skr.)	Mária (dom.)	obyvacia miestnosť	malý Eman	EČV okre-su Senica	sekajú, rúbu	hokejista Liptov-ského Mikuláša	japonská dĺžková miera	MPZ Albánska
obyvatelia Moskvy					priestor (zastar.)									
zvuk srdečného svalu					3	kanc. skr. (ad acta)								
ešte raz, nanovo						plášť z ľavej kože				ústredná knižnica			vek	cit. vyja-drujúce radosť, veselosť
						pole				niečo, voľačo				
mesiac lásky				100m², po česky			angl. spojka (a)				osteň			
				slovenský výbor (skr.)			učiteľ				skrúca, pletie			
ovos, po česky					MOL čes. republiky			núbijská bavlna				technický úsek (skr.)		
					cit. varo-vania			most, po latinsky				anti-reumatikum		
tam			1											
Autor: Vojtech Kúkol			koráb (bibl.)											
české meno Aliny				román F. Kráľa					hnedožlté farbivo					ementál
				myknutie					zn. vysá-vačov					
Pomôcky: Ala, kas, ri Aros, IAV pons, veral	chemická značka platiny	regrutačné miesto (skr.)			bakalár teológie (skr.)	seká				rieka vo Francúzsku				
		plúž				prisvedčenie (hovor.)				rím. čís. 2				
5											2			
ťažné motorové vozidlo								a iné (skr.)			gibon bieloruký			

Turci kupujú ďalšie F-16

Turecko kupuje ďalších 30 stíhačiek Lockheed Martin F-16C Block 50. Spolu s dodatočným vybavením a všetkými opciami môže celková hodnota kontraktu dosiahnuť 2,9 miliardy dolárov.

Turecko predtým nakúpilo 216 strojov F-16, ktoré tvoria základ jeho stíhacieho letectva. Najnovší nákup nasleduje po ohlásení veľkého modernizačného programu za 1,1 miliardy dolárov, ktorý má zjednotiť všetky staršie F-16 na štandard Block 50.

Lietadiel F-16 rôznych verzií sa od roku 1978 vyrobilo viac ako 4000. Stroj je dlhý 14,8 m a má rozpätie krídel 9,8 m. Maximálna rýchlosť presahuje 2100 km/h a dostup 15 000 m. Nástupcom stíhačiek F-16 sa má stať stroj F-35.

Odveký turecký rival Grécko nedávno takisto objednalo 30 stíhačiek F-16 najnovších verzií. Gréci zatiaľ nevyužili opcii na ďalších 10 a rozhodnutie odložili na rok 2011. Turci sa naopak rozhodli vstúpiť do prípravnej fázy programu F-35. Podpísali predbežnú dohodu o zapojení sa do výroby týchto strojov a ak budú v zmluve pokračovať, nakúpia v najbližších 15-20 rokoch okolo 100 kusov F-35. Tie definitívne nahradia staré F-4E Phantom II, ale s F-16 budú (aspoň spočiatku) slúžiť spoločne.

Miroslav BARIČ
Foto USAF

Plná poľná

Obľúbenú reláciu Plná poľná s počúvanosťou nad 100-tisíc poslucháčov v novom formáte, ale pod rovnakou značkou, si môžete už od 3. februára vypočuť na rozhlasovej stanici Rádio Regina každú sobotu v čase od 18.20 hod. do 18.30 hod. Priebežne aj v reláciách Nočná pyramída, Pozvete nás ďalej? či Štúdio Kontakt sa na Vás tešia tvorcovia vojenského vysielania Miroslav Minár, Petra Repková a Bernard Roštecký.

(r)

Armádny magazín
v Slovenskej televízii

PROFESIONÁL

uvidíte v premiére
každý štvrtok na
Dvojke o 19,55 h.
a v repríze v piatok popoludní.

DOKUMENT

Národ, štát aj armáda sú len vtedy silní, keď sa vedú vyrovnáť aj s negatívnymi stránkami svojej minulosti a priznať si chyby. Dokument Slovenskej televízie Noc na Švédskom vale bol nakrútený presne v tomto zmysle. Po skončení 2. svetovej vojny totiž na Švédskom vale neďaleko Přerova príslušníci 17. pešieho pluku z Petržalky postrieľali 265 obyvateľov Dobšinej, Mlynice, Kežmarku a Janovej Lehoty. Vojaci sa vracali zo slávnostnej prehliadky na Václavskom námestí a ich obeťami sa stali karpatskí Nemci – vrátane žien a detí. Dokument o tragédii, ktorá sa odohrala v noci z 18. na 19. júna 1945 už STV prednedávnom odvysielala, ale ak ho bude reprizovať, pozrite si ho. Na jeho scenári spolupracoval aj Miroslav Čaplovič z Vojenského historického ústavu.

(pv)

BEER FREE'07

Robert Benitz 2007

LETO S PROFESIONÁLNOU PRÍMĚDOU

...AĽ NA TÝCHTO MIESTACH SA BUDETE MÔCŤ ČEZ LETO STRETNÚŤ S VOJAKMI, UKÁŽKAMI ICH VÝCVIKU, BOJOVOU TECHNIKOU ČI REGRUTAČNÝMI STRANAMI:

MTV RUN FUN SUMMER - TOTOTHE HIP HOP
VÍKEND S PROFESIONÁLMI - POHODR 2007
MRJSTROVSTVÁ SVETA V MOTOKROSE

TEKOV 2007 - REKONŠTRUKCIA BOJOV O HRON
MTV RUN FUN SUMMER - BEE FREE OPEN AIR
MTV RUN FUN SUMMER - ROUBERBETZ

SAKARA 2007

MRJSTROVSTVÁ SVETA JEDNOTLIVCOV ENDOURO A RELY

HORNÁ STREDA 6. - 7. 7. 2007

TREŇČÍN 20. - 21. 7. 2007

SVETREPEC 20. - 21. 7. 2007

STARÝ TEKOV 28. 7. 2007

HORNÁ STREDA 3. - 4. 8. 2007

NOVÉ ZÁMKY 24. - 25. 8. 2007

VPP ZÁHORIE 24. - 26. 8. 2007

KROMPACHY 1. - 2. 9. 2007